

VÌ NHÀ NƯỚC PHÁP QUYỀN XHCN VIỆT NAM!

# Pháp luật

CƠ QUAN CỦA BỘ TƯ PHÁP VIỆT NAM



SỐ 47  
(9.587)

16/2/2025

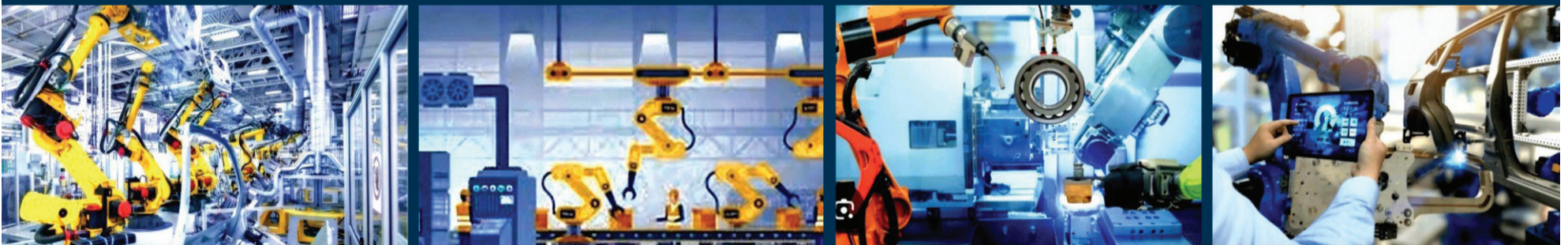
XUẤT BẢN TỪ NĂM 1985

**CHỦ NHẬT**

<https://baophapluat.vn>

# Đột phá

## phát triển<sup>2</sup> khoa học - công nghệ



● Nguồn: TCTT, VGP

Trang: 2+3+4+5+6+7+8+9

PHÁT HÀNH CHỦ NHẬT HÀNG TUẦN TRÊN TOÀN QUỐC - GIÁ: 7.300Đ

**ĐỘT PHÁ PHÁT TRIỂN KHOA HỌC - CÔNG NGHỆ**

# Khát vọng mãnh liệt và quyết tâm vươn lên của dân tộc



● Các đại biểu tham dự Hội nghị. (Ảnh trong bài: VG/P)

**Tại Hội nghị phát triển khoa học công nghệ, đổi mới sáng tạo và nhân lực chất lượng cao thúc đẩy tăng trưởng kinh tế tuần qua, Thủ tướng Chính phủ Phạm Minh Chính nhấn mạnh về việc thực hiện Nghị quyết 57, phát triển khoa học công nghệ, đổi mới sáng tạo, chuyển đổi số và đào tạo nhân lực chất lượng cao là yêu cầu khách quan, lựa chọn chiến lược, ưu tiên hàng đầu cho sự phát triển đất nước, lấy người dân, doanh nghiệp là trung tâm, chủ thể...**

## Các cơ chế, chính sách mới có thể áp dụng ngay trong nửa đầu năm 2025

Thủ tướng nhấn mạnh: “Phát triển khoa học công nghệ, đổi mới sáng tạo, chuyển đổi số (KH-CN, ĐMST, CDS) là yêu cầu khách quan, lựa chọn chiến lược, ưu tiên hàng đầu, tất cả các ngành, các cấp, cả hệ thống chính trị phải vào cuộc đồng bộ. Việc này cũng không dừng lại ở các cơ quan nhà nước, các đại học, viện nghiên cứu mà các doanh nghiệp cũng phải tiên phong, mọi người dân phải tham gia, lấy người dân làm trung tâm, chủ thể trong quá trình này”.

Chương trình hành động của Chính phủ đã chỉ rõ 7 nhóm nhiệm vụ với 142 nhiệm vụ cụ thể cho các Bộ, ngành, cơ quan, địa phương; vấn đề là tổ chức thực hiện thế nào để KH-CN, ĐMST, CDS và nhân lực chất lượng cao thực sự là yếu tố đột phá, động lực chủ yếu cho tăng trưởng kinh tế, phát triển đất nước nhanh, bền vững.

Thủ tướng cho biết đã giao các cơ quan khẩn trương xây dựng trình Quốc hội ngay tại kỳ họp bất thường sắp tới dự thảo Nghị quyết về thí điểm một số chính sách mới khó khăn, vướng mắc cho phát triển KH-CN, ĐMST, CDS. Đồng thời trình Quốc hội dự án sửa đổi Luật Khoa học và Công nghệ tại Kỳ họp tháng 5. Tinh thần khẩn trương, “vừa chạy, vừa xếp hàng” để giải phóng tư duy, huy động mọi nguồn lực phát triển. Ví dụ các nhà khoa học được kinh doanh sản phẩm mà mình đã sáng tạo, nghiên cứu ra.

Bộ trưởng Bộ Thông tin và Truyền thông Nguyễn Mạnh Hùng bày tỏ: “Chúng ta có thể tăng trưởng tới 7% bằng các động lực truyền thống. Tăng thêm từ 7% tới 10%, phải tìm các động lực tăng trưởng mới. 3% tăng trưởng mới này chỉ có thể đến từ KH-CN, ĐMST và CDS. Nông nghiệp đã giúp Việt Nam thoát nghèo. FDI, công nghiệp đã giúp Việt Nam thành nước thu nhập trung bình cao. Để trở thành nước thu nhập cao thì phải dựa vào KH-CN, ĐMST và CDS. Bộ 3 KH-CN, ĐMST và CDS là động lực chính để phát triển lực lượng sản xuất hiện đại, hoàn thiện quan

hệ sản xuất, đổi mới phương thức quản trị quốc gia, phát triển KT-XH, ngăn chặn nguy cơ tụt hậu, phát triển bứt phá, giàu mạnh trong kỷ nguyên mới.

Để kích thích sự sáng tạo của nhà khoa học, kỹ sư thì nên cho họ hưởng một phần, từ 30 - 50% kết quả thương mại hóa. Nhà nước thì thu lợi từ thuế, công ăn việc làm khi kết quả nghiên cứu được thương mại hoá và tạo ra doanh thu, lợi nhuận.

Thực tế, theo Bộ trưởng Nguyễn Mạnh Hùng, từ trước đến nay, chúng ta quản cách làm, coi trọng hóa đơn chứng từ hơn là kết quả nghiên cứu. Bởi vậy, Nhà nước thu được rất nhiều hoá đơn chứng từ nhưng thu được ít kết quả nghiên cứu. Cơ chế này là do chúng ta, thay đổi chỉ là nhận thức và có thể làm rất nhanh, ngay trong nửa đầu 2025 này, bằng cách sửa Luật KH-CN và các luật liên quan.

Cùng với đó, ông Hùng đề xuất, muốn phát triển KH-CN, ĐMST và CDS thì cần nhân lực chất lượng cao. Muốn đào tạo nhân lực chất lượng cao của các trường đại học thì cần thu hút nghiên cứu, cần Nhà nước, các doanh nghiệp đặt hàng đại học nghiên cứu. Theo đó, Nhà nước cần có một chương trình lớn đầu tư các phòng thí nghiệm trọng điểm cho các trường đại học. 75.000 tỷ đồng của năm 2025 chỉ cho KH-CN, ĐMST và CDS thì nên dành 5.000 tỷ đồng (khoảng 7%) cho đầu tư các phòng thí nghiệm trọng điểm cho các đại học. Làm liên tục việc này trong 5 năm thì sẽ thay đổi căn bản hạ tầng nghiên cứu của các trường đại học. Hiện mỗi năm, chúng ta đầu tư cho các phòng thí nghiệm chưa được 500 tỷ đồng.

Muốn phát triển KH-CN, ĐMST và CDS thì các doanh nghiệp lớn phải đi đầu. Và muốn có doanh nghiệp lớn thì Nhà nước phải giao việc lớn cho họ. Doanh nghiệp sau khi đã thành công thì cần có việc lớn, thách thức lớn để tạo ra tự hào Việt Nam. Giao việc lớn, nếu họ chưa đủ nguồn lực thì họ sẽ thuê nước ngoài làm thuê cho họ, hơn là để nước ngoài thuê ta làm các dự án trong nước. “Nếu chúng ta



● Thủ tướng Chính phủ Phạm Minh Chính phát biểu tại Hội nghị phát triển KH-CN, ĐMST, CDS và nhân lực chất lượng cao.

không chinh phục thế giới thì thế giới sẽ đến đây chinh phục Việt Nam và cũng sẽ không còn doanh nghiệp Việt Nam nữa”.

Bộ TT&TT đã đề xuất với Chính phủ để trình Quốc hội thông qua một số chính sách đặc biệt, như cho phép chỉ định thầu và trình tự rút gọn các dự án CDS; chỉ định thầu dự án cấp quang biển. Nhà nước giao nhiệm vụ, đặt hàng làm chủ các công nghệ chiến lược, các dự án CDS lớn. Tăng ngân sách chi thường xuyên để thuê dịch vụ CNTT. Đầu tư trung tâm điện toán đám mây dùng riêng chính phủ để hỗ trợ các dự án CDS của Bộ, ngành và địa phương. Xây dựng trung tâm tính toán AI hiệu năng cao phục vụ nghiên cứu công nghệ và phát triển ứng dụng AI. Hỗ trợ tới 30% tổng giá trị đầu tư nhà máy sản xuất bán dẫn đầu tiên tại Việt Nam. Hỗ trợ tới 15% giá trị đầu tư 5G nếu ngay trong năm 2025 này, các nhà mạng phủ sóng sâu rộng toàn quốc; cơ chế thử nghiệm có kiểm soát các công nghệ số.

## Phân công “rõ người, rõ việc, rõ trách nhiệm, rõ thời gian, rõ sản phẩm”

Bộ trưởng Bộ Công an Lương Tam Quang cho biết, Bộ Chính trị đã ban hành Nghị quyết 57 và Chính phủ ban hành Nghị quyết 43, thể hiện khát vọng phát triển mãnh liệt và quyết tâm vươn lên của dân tộc. Dưới góc độ an ninh quốc gia, việc phát triển khoa học công nghệ là tất yếu. Đây cũng là thời cơ thuận lợi để thúc đẩy tăng trưởng kinh tế. Cùng đó, những nguy cơ, thách thức về an ninh, an toàn được Bộ trưởng Lương Tam Quang đưa ra để có những giải pháp đảm bảo an ninh, an toàn.

Theo đó, thách thức từ sự phụ thuộc KH-CN nước ngoài dẫn đến mất chủ quyền công nghệ do nghiên cứu ứng dụng, đổi mới KH-CN của chúng ta chưa đến mức đột phá. Chúng ta chưa làm chủ được công nghệ chiến lược, công nghệ cốt lõi như bán dẫn, AI, big data, công nghệ lượng tử... Nguy cơ “cháy máu” chất xám, nguy cơ bị đánh cắp sở hữu trí tuệ ngày càng gia tăng.

Thứ nhất là hạ tầng chưa đồng bộ, nhất là hạ tầng số còn nhiều hạn chế. Số vụ tấn công mạng, đánh cắp dữ liệu nhằm vào các cơ quan, doanh nghiệp Việt Nam, tội phạm kinh tế, công nghệ cao đang ngày càng gia tăng. Thách thức này liên quan đến vấn đề đầu tư, nghiên cứu. Thách thức thứ ba là nhu cầu phát triển KH-CN, ĐMST, đào tạo nhân lực chất lượng cao. Có những cái chúng ta phải đặt hàng, phải chỉ định và chúng ta được quyền bảo hộ...

Theo đó, Bộ Công an kiến nghị, phải đầu tư phát triển đồng bộ hạ tầng công nghệ thông tin, chuyển đổi số quốc gia gắn với bảo vệ dữ liệu và nâng cao năng lực an ninh mạng. Phát triển công nghiệp an ninh ứng dụng gắn chặt chẽ với các ngành, lĩnh vực của công nghiệp quốc phòng và công nghiệp quốc gia. Trong đó công nghiệp an ninh mạng, dữ liệu lớn là trụ cột quan trọng của công nghiệp an ninh. Chúng ta phải tập trung nghiên cứu phát triển để làm chủ một số công nghệ lõi, công nghệ chủ chốt của cuộc cách mạng này. Nếu chúng ta muốn làm chủ thì không cách nào khác là phải đặt hàng và chính chúng ta phải tập trung nghiên cứu và nắm được công nghiệp an ninh ứng dụng gắn với công nghiệp quốc phòng và công nghiệp quốc gia.

Thứ hai, phải hoàn thiện chính sách quy định đảm bảo an ninh an toàn thông tin, bảo mật dữ liệu và bảo hộ tài sản trí tuệ đối với công nghệ và sản phẩm công nghệ cao. Nghiên cứu làm chủ được rồi nhưng đưa vào thực tiễn để thực hiện rất khó. Chúng ta hiện nay đang đi mua, đấu thầu lựa chọn tất cả các thứ. Nếu chúng ta đặt hàng, nghiên cứu và có chính sách bảo vệ quyền sở hữu trí tuệ mạnh mẽ hơn, khuyến khích đổi mới sáng tạo, giúp các nhà nghiên cứu, doanh nghiệp yên tâm đầu tư vào khoa học công nghệ.

Thứ ba là phải tạo được bước đột phá trong đào tạo, phát triển nguồn nhân lực chất lượng cao. Cần một nguồn nhân lực rất lớn và không ai khác là chúng ta phải tự mình đào tạo. Bộ trưởng Lương Tam Quang nhấn mạnh: “Lực lượng công an theo chức năng, nhiệm vụ quan sát tình hình và từ kinh nghiệm quốc tế để tham mưu cho Chính phủ. Đồng thời chúng tôi sẽ hỗ trợ các nhà khoa học, các tập đoàn, các tổng công ty cùng đặt hàng nghiên cứu và phát triển công nghệ khoa học ứng dụng và sẽ có những biện pháp bảo vệ, bảo hộ với những sản phẩm này”...

Kết luận Hội nghị, Thủ tướng Phạm Minh Chính nhấn mạnh thêm 9 nhóm nhiệm vụ, giải pháp trọng tâm như: Nâng cao nhận thức trong toàn xã hội về vị trí, vai trò, tầm quan trọng của KH-CN, ĐMST, CDS và đào tạo nguồn nhân lực chất lượng cao đối với tăng trưởng cao và bền vững. Điều này phải ngấm sâu vào tư tưởng, lời nói, hành động của từng cấp, từng ngành, từng người dân Việt Nam. Lấy thành quả đã đạt được, người dân được thụ hưởng, đặc biệt là về cơ sở dữ liệu, điện toán đám mây, trí tuệ nhân tạo, internet vạn vật, quang điện tử.

“Các Bộ, ngành, địa phương, các cấp, viện, trường, nhà khoa học cần hợp tác chặt chẽ, hiệu quả trên cơ sở chức năng, nhiệm vụ, quyền hạn của mỗi chủ thể, đặt lợi ích của quốc gia, dân tộc, của đất nước lên trên hết, trước hết, trên tinh thần “lợi ích hài hòa, rủi ro chia sẻ”, cạnh tranh lành mạnh và hợp tác hiệu quả; coi trọng thời gian, trí tuệ, sự quyết đoán, quyết liệt trong tổ chức hành động. Tư tưởng phải thông, quyết tâm phải cao, nỗ lực phải lớn, hành động phải quyết liệt, làm việc nào ra việc đó. Phân công “rõ người, rõ việc, rõ trách nhiệm, rõ thời gian, rõ sản phẩm”. Ai làm tốt phải khen thưởng, khuyến khích, ai làm không tốt phải đứng sang một bên”...

Cùng đó phát triển hệ sinh thái đổi mới sáng tạo Việt Nam trên toàn cầu để thu hút chất xám, công nghệ, nguồn nhân lực ở khắp thế giới trên mọi lĩnh vực. Thủ tướng cũng kêu gọi các doanh nghiệp, nhà hảo tâm tiếp tục đóng góp cho Trung tâm Đổi mới sáng tạo quốc gia (NIC) tại Hòa Lạc, Hà Nội... **NGUYỆT THƯƠNG**

## ĐỘT PHÁ PHÁT TRIỂN KHOA HỌC - CÔNG NGHỆ

# Nghị quyết 57 là lời hiệu triệu, là mệnh lệnh đối với toàn thể người dân Việt Nam

**Ngày 22/12/2024, Tổng Bí thư Tô Lâm ký ban hành Nghị quyết số 57-NQ/TW về đột phá phát triển khoa học, công nghệ, đổi mới sáng tạo và chuyển đổi số quốc gia. Chỉ sau 20 ngày, Chính phủ đã kịp thời ban hành Nghị quyết số 03/NQ-CP về Chương trình hành động của Chính phủ thực hiện Nghị quyết số 57-NQ/TW.**

● Ảnh minh họa. (Nguồn: VGP)



## Khoa học và công nghệ đã và đang đóng góp thiết thực cho mọi lĩnh vực kinh tế - xã hội ở Việt Nam

Trước hết, cần nhấn mạnh rằng phát triển khoa học và công nghệ (KH&CN) luôn được Đảng và Nhà nước hết sức quan tâm trong suốt thời kỳ đổi mới. Minh chứng điển hình là Nghị quyết số 02-NQ/HNTW ngày 24/12/1996 của Hội nghị Trung ương 2 khóa VIII, Nghị quyết số 20-NQ/TW ngày 1/11/2012 của Hội nghị Trung ương 6 khóa XI, Nghị quyết số 52-NQ/TW ngày 27/9/2019 của Bộ Chính trị khóa XIII, Kết luận số 69-KL/TW ngày 11/1/2024 của Bộ Chính trị khóa XIII, bên cạnh việc khẳng định KH&CN “là quốc sách hàng đầu” đã đặt ra nhiều giải pháp để thúc đẩy phát triển KH&CN; Luật KH&CN năm 2013 đã thể chế hóa Nghị quyết 20 tạo hành lang pháp lý cho KH&CN phát triển với nhiều cơ chế, chính sách mới phù hợp với nền kinh tế thị trường và thông lệ quốc tế...

Năm 2025 là năm đánh dấu 40 năm Việt Nam bước vào thời kỳ đổi mới. Trong chặng đường này, Việt Nam đã và đang đạt được rất nhiều thành tựu nổi bật của KH&CN. Theo Bộ trưởng Bộ KH&CN Huỳnh Thành Đạt khi trả lời báo chí, từ năm 1986, khi Đảng ta khởi xướng và lãnh đạo công cuộc đổi mới toàn diện đất nước, KH&CN đã trở thành một trong những yếu tố quan trọng hàng đầu, góp phần vào sự phát triển nhanh chóng và bền vững của Việt Nam. Giai đoạn từ năm 2000 đến nay, KH&CN được thúc đẩy mạnh mẽ thông qua việc thể chế hóa các chủ trương, đường lối của Đảng thành hệ thống pháp luật hoàn chỉnh. Năm 2000, Luật KH&CN ra đời, mở đầu cho việc xây dựng các văn bản pháp lý chuyên ngành như: Luật Sở hữu trí tuệ, Luật Chuyển giao công nghệ, Luật Công nghệ cao...

Trong 40 năm đổi mới, KH&CN đã có những đóng góp thiết thực cho mọi lĩnh vực kinh tế - xã hội. Chúng ta có thể kể đến những công trình lớn mang dấu ấn của KH&CN, làm thay đổi diện mạo đất nước như: Nhà máy Thủy điện Hòa Bình, Nhà máy thủy điện Sơn La, đường dây 500kV Bắc - Nam, các công trình dầu khí và hạ tầng hiện đại như cầu, đường, sân bay... Cùng với đó, năng suất các nhân tố tổng hợp (TFP) đã tăng trưởng mạnh mẽ, đóng góp đáng kể vào GDP. Nếu như giai đoạn 2001 - 2010, TFP chỉ đạt 4,3%, thì đến giai đoạn 2016 - 2020, con số này đã tăng lên 45,2%. Đây là minh chứng rõ nét cho sự đóng góp của KH&CN và đổi mới sáng tạo vào phát triển kinh tế. Chỉ số đổi mới sáng tạo toàn cầu (GII) của Việt Nam cũng liên tục được

## Tạo hành lang pháp lý thuận lợi cho KH&CN và đổi mới sáng tạo

“Cần hoàn thiện hệ thống pháp luật về KH&CN và đổi mới sáng tạo phù hợp với cơ chế thị trường, thông lệ quốc tế, tôn trọng đặc thù của lao động sáng tạo, chấp nhận rủi ro, mạo hiểm và độ trễ trong hoạt động KH&CN và đổi mới sáng tạo; đồng bộ hóa các quy định của pháp luật, chính sách liên quan tới KH&CN và đổi mới sáng tạo theo hướng tháo gỡ các “nút thắt”, rào cản, tạo thuận lợi tốt nhất cho phát triển KH&CN và đổi mới sáng tạo. Đồng thời xây dựng và triển khai các cơ chế, chính sách vượt trội; tạo dựng hành lang pháp lý thuận lợi để triển khai cơ chế thí điểm, thử nghiệm và đặc thù đối với các loại hình, mô hình kinh tế mới dựa trên KH&CN và đổi mới sáng tạo. Hoàn thiện cơ chế, chính sách, pháp luật để kết quả, sản phẩm KH&CN và đổi mới sáng tạo thực sự là hàng hóa đặc biệt, có giá trị, quyền sở hữu và được lưu thông trên thị trường”, trích bài phỏng vấn báo chí của Bộ trưởng Bộ KH&CN Huỳnh Thành Đạt ngày 2/2/2025.

“Để nhà khoa học thực sự là nhân tố then chốt, cần phải có các cơ chế, chính sách trọng dụng, đãi ngộ họ tốt hơn và khả thi hơn. Nghị quyết 57 đã nêu ra được nhiều giải pháp quan trọng, để thực hiện thì Ban Chỉ đạo cần quan tâm đồng bộ không chỉ chế độ đãi ngộ tiền lương và thu nhập mà quan trọng hơn là tạo điều kiện làm việc và môi trường sáng tạo, tức là phải tin tưởng, đặt hàng giao nhiệm vụ cho nhà khoa học, đầu tư cơ sở vật chất tốt nhất, hợp tác quốc tế thuận lợi nhất, cho họ quyền tự chủ cao nhất về tài chính, tổ chức, nhân sự, kể cả việc cho họ được quyền thành lập và điều hành doanh nghiệp KH&CN dựa trên kết quả nghiên cứu, giúp hình thành các tập thể mạnh trong hoạt động nghiên cứu và ứng dụng công nghệ. Muốn vậy, chúng ta phải rà soát sửa đổi một loạt luật có liên quan, ví dụ Luật KH&CN, Luật Ngân sách nhà nước, Luật Quản lý và sử dụng tài sản công, Luật Viên chức, các luật thuế..., để có các cơ chế chính sách thực sự đột phá, tạo thuận lợi cho nhà khoa học”, trích bài viết “Nghị quyết 57 và những đột phá cho phát triển KH&CN, đổi mới sáng tạo, chuyển đổi số” của TS. Nguyễn Quân - nguyên Bộ trưởng Bộ KH&CN.

cải thiện. Theo Báo cáo Chỉ số Đổi mới sáng tạo toàn cầu (Global Innovation Index 2024 - GI) năm 2024, Việt Nam được xếp hạng 44/133 quốc gia, nền kinh tế, tăng 2 bậc so với năm 2023. Trong khu vực ASEAN, Việt Nam đứng thứ 4 (sau Singapore, Malaysia và Thái Lan). Đáng chú ý, trong các kết quả nổi bật của các ngành, lĩnh vực, có thể thấy có sự đóng góp quan trọng của KH&CN. Điển hình như trong lĩnh vực y tế, chúng ta đã làm chủ nhiều công nghệ hiện đại như ghép tạng, tế bào gốc, sản xuất vaccine, góp phần nâng cao chất lượng chăm sóc sức khỏe cộng đồng. KH&CN cũng góp phần hiện đại hóa nông nghiệp. Nhiều giống cây trồng, vật nuôi chất lượng cao được nghiên cứu và ứng dụng, nâng cao giá trị xuất khẩu và cải thiện đời sống nông dân. Trong quốc phòng - an ninh, chúng ta đã phát triển được nhiều công nghệ cao, xây dựng hệ thống an ninh mạng hiện đại, góp phần bảo vệ chủ quyền quốc gia...

Những thành tựu đó đã đóng góp thiết thực cho công cuộc đổi mới, thúc đẩy năng suất, chất lượng và tốc độ tăng trưởng của nền kinh tế, giữ vững quốc phòng, an ninh, phát triển bền vững, tạo thế và lực mới cho đất nước.

## 5 đột phá của Nghị quyết 57

Bên cạnh các thành tựu cũng cần thẳng thắn nhìn nhận rằng, vì nhiều lý do khách quan và chủ quan, các chủ trương, chính sách về KH&CN vẫn chậm được thể chế hóa, chưa phát huy được tác dụng thúc đẩy

quá trình đổi mới. KH&CN Việt Nam vẫn chưa thực sự thúc đẩy mạnh mẽ nền kinh tế phát triển nhanh và bền vững, chưa tương xứng với vai trò “nền tảng, động lực” và “quốc sách hàng đầu” như kỳ vọng.

Vì thế, “sự ra đời của Nghị quyết số 57-NQ/TW với những nội dung đi thẳng vào những vấn đề rất mới của thời đại như: dữ liệu lớn, trí tuệ nhân tạo, blockchain, internet vạn vật (IoT), cơ chế thử nghiệm có kiểm soát các công nghệ mới... để thúc đẩy nhanh nhất, đưa các sản phẩm công nghệ mới, công nghệ chiến lược vào cuộc sống, chính là lời hiệu triệu, là mệnh lệnh đối với toàn thể đội ngũ trí thức, nhà khoa học trong nước và người Việt Nam ở nước ngoài, cũng như mọi tầng lớp Nhân dân tham gia nghiên cứu khoa học, ứng dụng công nghệ mới và chuyển đổi số nhằm phát triển lực lượng sản xuất, hoàn thiện quan hệ sản xuất, nâng cao năng suất lao động, năng lực cạnh tranh quốc gia, phục vụ phát triển kinh tế - xã hội đất nước. Nghị quyết đồng thời cũng đặt ra những yêu cầu rất quyết liệt trong việc tháo gỡ các “điểm nghẽn”, rào cản về thể chế, cũng như đưa ra những giải pháp mạnh mẽ nhằm giải phóng sức sáng tạo của các nhà khoa học và người dân”, như nhấn mạnh của Bộ trưởng Bộ KH&CN Huỳnh Thành Đạt.

Trong bài viết “Nghị quyết 57 và những đột phá cho phát triển KH&CN, đổi mới sáng tạo, chuyển đổi số”, TS. Nguyễn Quân - nguyên Bộ trưởng Bộ KH&CN,

Chủ tịch Hội Tự động hóa Việt Nam đã đề cập đến 5 đột phá của Nghị quyết 57 với những mục tiêu quan trọng, cụ thể cùng các giải pháp quyết liệt chưa từng có.

Cụ thể, theo TS. Nguyễn Quân, điểm đột phá đầu tiên đó là Đảng ta đã đặt ra các mục tiêu cụ thể ở mức cao đến năm 2030 và 2045 để Việt Nam có thể trở thành quốc gia phát triển có thu nhập cao. Điểm đột phá thứ hai là Nghị quyết 57 xác định phải tăng đầu tư cho khoa học, công nghệ, đổi mới sáng tạo và chuyển đổi số. Điểm đột phá thứ ba là Nghị quyết 57 đã có đột phá về tư duy trong quản lý đầu tư ngân sách nhà nước cho hoạt động R&D. Điểm đột phá tiếp theo là Nghị quyết 57 xác định “chấp nhận rủi ro, đầu tư mạo hiểm và độ trễ trong nghiên cứu khoa học, phát triển công nghệ, đổi mới sáng tạo”. Điểm đột phá cuối cùng chính là tính khả thi trong tổ chức thực hiện Nghị quyết.

Từ góc độ nhà khoa học và đã từng là người đứng đầu ngành KH&CN, TS. Nguyễn Quân đã phân tích rất kỹ việc Nghị quyết 57 xác định “chấp nhận rủi ro, đầu tư mạo hiểm và độ trễ trong nghiên cứu khoa học, phát triển công nghệ, đổi mới sáng tạo”. Theo ông, “lâu nay các cơ quan quản lý và dư luận xã hội đều quan niệm các nhiệm vụ nghiên cứu được Nhà nước tài trợ phải thành công 100% và nếu không thành công sẽ bị coi là lãng phí, gây thất thoát ngân sách nhà nước. Nhưng thực tế làm nghiên cứu là phải tìm ra cái mới, vì thế luôn tiềm ẩn khả năng thất bại và ngay cả các nước phát triển thì tỷ lệ các đề tài thành công được áp dụng vào thực tiễn cũng chỉ khoảng 20 - 30%. Đó cũng là lý do các nước phát triển có hệ thống quỹ đầu tư mạo hiểm và văn hóa chấp nhận thất bại trong nghiên cứu, nhờ vậy họ mới có được các doanh nghiệp kỳ lân, các tập đoàn công nghệ với nhiều sản phẩm công nghệ cao. Với quy định mang tính đổi mới tư duy này của Nghị quyết 57 chắc chắn sẽ khuyến khích các nhà khoa học dám nghĩ, dám làm, dám nhận nhiệm vụ khi tiếp cận nguồn ngân sách nhà nước đầu tư cho khoa học, công nghệ, đổi mới sáng tạo. Bởi họ yên tâm rằng nếu thất bại họ sẽ được miễn trừ trách nhiệm, cũng như có được bài học kinh nghiệm để giúp họ tránh được thất bại trong các nhiệm vụ tiếp theo”.

Cũng theo TS. Nguyễn Quân, tính khả thi trong tổ chức thực hiện Nghị quyết 57 cũng rất quan trọng. “Lần đầu tiên người đứng đầu Đảng ta trực tiếp làm Trưởng Ban Chỉ đạo thực hiện Nghị quyết và bên cạnh Ban Chỉ đạo còn có Hội đồng tư vấn gồm các nhà quản lý và các nhà khoa học có trình độ và uy tín. Đây là cách làm khác phục nhược điểm của các giai đoạn trước đây, khi các Ban Chỉ đạo thường chỉ bao gồm đại diện các cơ quan quản lý nhà nước, không đủ quyền lực trong hệ thống chính trị và nặng tư duy nhiệm kỳ. Để Nghị quyết của Đảng vào cuộc sống đòi hỏi phải có sự vào cuộc đồng bộ của cả hệ thống chính trị chứ không chỉ cơ quan hành pháp, phải thay đổi tư duy của cả bộ máy quản lý từ Trung ương đến địa phương, phải xây dựng hành lang pháp lý đầy đủ có tính khoa học và thực tiễn đối với các quy định mới mang tính đột phá, phải được sự ủng hộ của mọi tầng lớp Nhân dân và doanh nghiệp, phải phù hợp với thông lệ quốc tế. Đây là một quá trình lâu dài, phức tạp, cần có sự chỉ đạo xuyên suốt và quyết liệt từ người lãnh đạo cao nhất của quốc gia, không giới hạn trong một vài nhiệm kỳ, phải tập hợp được trí tuệ của tầng lớp tinh hoa trong nước và quốc tế”, theo TS. Nguyễn Quân.

HỒNG MINH

**ĐỘT PHÁ PHÁT TRIỂN KHOA HỌC - CÔNG NGHỆ**

**Gỡ những “điểm nghẽn” cho nhà khoa học**

Nghị quyết 57 của Bộ Chính trị về đột phá phát triển khoa học, công nghệ, đổi mới sáng tạo (KH,CN,ĐMST) và chuyển đổi số quốc gia đã xác định nhà khoa học ở vị trí trung tâm, then chốt, đi cùng với đó là những cơ chế, chính sách đãi ngộ xứng đáng. KH,CN,ĐMST và chuyển đổi số không thể phát triển đột phá nếu thiếu đội ngũ nhà khoa học.

Nghị quyết 57 cho phép trường hợp nghiên cứu không thành công, nhà khoa học có thể dừng lại mà không phải bồi thường kinh phí. Và họ cần công bố kết quả không thành công để cộng đồng khoa học tránh lặp lại sai lầm, coi đó như bài học kinh nghiệm. Với cơ chế này sẽ giải quyết vấn đề trong nghiên cứu hiện nay là nhà khoa học phải làm đủ mọi cách để đề tài được nghiệm thu theo đúng sản phẩm đăng ký ban đầu. Như vậy, về cơ chế tài chính, sẽ giúp “cởi trói” cho nhà khoa học. Bởi thực tế hiện nay, các đề tài nghiên cứu dùng ngân sách phải qua quy trình đánh giá, nghiệm thu hàng năm theo từng chuyên đề rất phức tạp. Các thủ tục tài chính, kế toán cũng chiếm nhiều thời gian của nhà khoa học, dẫn đến rất nhiều công trình nghiên cứu sau khi nghiệm thu phải cắt vào ngân sách, không được ứng dụng vào thực tế.

Trong các yếu tố làm nên năng lực khoa học công nghệ của một quốc gia thì các tài năng khoa học và công nghệ là nguồn lực quan trọng và khan hiếm nhất. Chính vì thế, việc phát hiện, tập hợp, bồi dưỡng và phát huy các tài năng trong các lĩnh vực công nghệ mũi nhọn có ý nghĩa đặc biệt quan trọng với việc xây dựng năng lực công nghệ cho đất nước trong giai đoạn mới. Điều này không chỉ định vị đúng vai trò và vị trí của các nhà khoa học trong xã hội, mà còn khơi dậy khát vọng cống hiến và sự dấn thân của đội ngũ trí thức trong và ngoài nước, tạo động lực để họ nỗ lực thực hiện trách nhiệm và sứ mệnh trong giai đoạn phát triển mới của đất nước.

Việc ứng dụng khoa học - công nghệ vào sản xuất được kỳ vọng sẽ mở ra hướng đi mới trong rất nhiều lĩnh vực có thể mạnh về xuất khẩu của Việt Nam. Với vị thế ngày càng được nâng cao trên trường quốc tế, Việt Nam tham gia rất nhiều hiệp định thương mại tự do thế hệ mới, các cơ chế đa phương, trở thành đối tác chiến lược toàn diện, đối tác chiến lược với nhiều quốc gia.

Tuy nhiên, thách thức đặt ra trước mắt cũng rất lớn, trước tiên là việc đưa Nghị quyết đi vào cuộc sống. Thách thức thứ hai là về tốc độ, thời gian để triển khai Nghị quyết bởi trong bối cảnh thế giới cũng như lĩnh vực khoa học công nghệ phát triển như vũ bão, nếu Nghị quyết không được triển khai kịp thời sẽ nhanh chóng lạc hậu.

Đồng thời, Nghị quyết 57 đặt ra mục tiêu đến năm 2030, nguồn nhân lực nghiên cứu khoa học,

**NGHỊ QUYẾT SỐ 57-NQ/TW:**

**Chiếc “đũa thần” để dân tộc vươn mình**



● Đưa Khoa học, Công nghệ và Đổi mới sáng tạo thực sự trở thành động lực để hoàn thành công nghiệp hóa, hiện đại hóa đất nước. (Ảnh: MOST)

**Giới nghiên cứu khoa học bày tỏ sự tin tưởng khi Nghị quyết 57 cho phép thí điểm các vấn đề mới từ thực tiễn, chấp nhận rủi ro, đầu tư mạo hiểm và thời gian trễ trong nghiên cứu khoa học. Các cơ quan nghiên cứu được khuyến khích xây dựng cơ chế cho phép tổ chức và nhà khoa học thành lập, điều hành doanh nghiệp dựa trên kết quả nghiên cứu...**

phát triển công nghệ, đổi mới sáng tạo đạt 12 người trên một vạn dân; có từ 40 - 50 tổ chức khoa học công nghệ được xếp hạng khu vực và thế giới. Trên cơ sở mục tiêu đặt ra, Nghị quyết đã chú trọng việc mở rộng đa dạng các hình thức tôn vinh, biểu dương, khen thưởng kịp thời, xứng đáng các nhà khoa học, nhà sáng chế; trân trọng từng phát minh, sáng chế, cải tiến kỹ thuật, sáng kiến nâng cao hiệu quả công tác, hiệu suất công việc, dù là nhỏ nhất. Đồng thời, có cơ chế, chính sách hấp dẫn về tín dụng, học bổng và học phí để thu hút học sinh, sinh viên giỏi theo học các lĩnh vực toán học, vật lý, sinh học, hóa học, kỹ thuật và công nghệ then chốt, nhất là ở các trình độ sau đại học.

Xây dựng và triển khai các chương trình đào tạo tài năng trên nhiều lĩnh vực. Ban hành cơ chế đặc thù thu hút người Việt Nam ở nước ngoài và người nước ngoài có trình độ cao về Việt Nam làm việc, sinh sống. Có cơ chế đặc biệt về nhập quốc tịch, sở hữu nhà, đất, thu nhập, môi trường làm việc nhằm thu hút, trọng dụng, giữ chân các nhà khoa học đầu ngành, các chuyên gia, các “tổng công trình sư” trong và ngoài nước... Xây dựng, kết nối và phát triển mạng lưới chuyên gia, nhà khoa học trong nước và quốc tế.

TS Nguyễn Quân, nguyên Bộ trưởng Bộ KH&CN cho rằng, quan điểm này còn đặc biệt hơn trong bối cảnh Việt Nam đang triển khai nhiều dự án lớn quan trọng như đường sắt tốc độ cao Bắc - Nam, dự án điện hạt nhân, vi mạch bán dẫn, trí tuệ nhân tạo... Nếu không có những nhà khoa học chủ

trì, hình thành nên các tập thể khoa học mạnh, chắc chắn những dự án này không thể thành công.

Thực tế, theo TS Nguyễn Quân, chế độ đãi ngộ cho nhà khoa học không chỉ đơn thuần là tiền lương và thu nhập mà quan trọng hơn là điều kiện làm việc và môi trường sáng tạo (chế độ visa, nhà ở, đi lại cho bản thân họ và gia đình...), là phải giao cho nhà khoa học quyền tự chủ cao nhất trong hoạt động nghiên cứu và ứng dụng công nghệ. Họ phải có quyền tự chủ cả về tài chính, tổ chức, nhân sự”.

TS Nguyễn Quân cho rằng cần rà soát sửa đổi các luật có liên quan, gồm: Luật Khoa học và Công nghệ, Luật Ngân sách nhà nước, Luật Quản lý tài sản công, Luật Viên chức... để có các cơ chế, chính sách thực sự đột phá, tạo thuận lợi cho nhà khoa học. Và một việc cần làm ngay để thực hiện cơ chế quỹ là nên dành một tỷ lệ thích đáng kinh phí ngân sách cho hoạt động R&D (ví dụ 10% hoặc 15% trong số 3% tổng chi ngân sách dành cho khoa học, công nghệ) để phân bổ ngay từ đầu năm tài chính cho các quỹ phát triển khoa học và công nghệ từ Trung ương đến địa phương mà không yêu cầu phải có danh mục các nhiệm vụ được phê duyệt trước như cách làm hiện nay. Qua đó giúp nhà khoa học chủ động triển khai các hoạt động nghiên cứu ngay khi có nhiệm vụ nghiên cứu được đề xuất và đặt hàng.

**Gắn kết các nhà khoa học trong và ngoài nước**

GS.TS Phan Mạnh Hường, ĐH Nam Florida Hoa Kỳ bày tỏ,

Nghị quyết 57 của Bộ Chính trị vừa ban hành thực sự “gỡ khó” cho các nhà khoa học Việt Nam có điều kiện để thể hiện năng lực của mình trên mặt trận KHCN, không những thế còn tạo cơ hội để các nhà khoa học Việt kiều có cơ hội dễ dàng để hợp tác, hỗ trợ các cơ sở nghiên cứu. Bên cạnh đó các trường ĐH trong nước cần cập nhật các xu hướng đào tạo, nghiên cứu mới để cùng đồng hành đóng góp công sức trí tuệ vì một Việt Nam hùng cường.

GS.TS Phan Mạnh Hường cho rằng, muốn phát triển của KHCN, cần phát triển các chương trình STEM gắn kết việc đào tạo và thực tiễn, cần gắn kết mô hình đào tạo với doanh nghiệp và Nhà nước để giúp người học sau khi ra trường có cơ hội làm việc tại các doanh nghiệp, nhà máy, các viện nghiên cứu... theo đúng chuyên ngành họ đam mê theo đuổi. Như thế mới đáp ứng được yêu cầu của giáo dục hiện đại vì nói đến giáo dục hiện đại là nói đến ứng dụng, kỹ thuật số chuyển đổi số.

Đồng thời, theo GS Phan Mạnh Hường, cần đào tạo đội ngũ các người thầy xuất sắc để chúng ta có thể có được đội ngũ học trò xuất sắc: “Những người thầy xuất sắc là những người được đào tạo, tiếp thu nền công nghệ hiện đại và từ đó họ có thể truyền tải kiến thức thông qua phương tiện công nghệ giáo dục hiện đại. Những người thầy không chỉ có kiến thức mà có vai trò định hướng cho học sinh, sinh viên nắm bắt được năng lực của mình và phát huy tối đa năng lực đó”...

Chúng ta đều biết một chính sách tốt cùng với một khát vọng

mục tiêu vươn lên chắc chắn sẽ gạt hải những thành quả ngoài sự mong đợi. Nghị quyết 57/BCT ban hành kịp thời sẽ là “kim chỉ nam”, gỡ bỏ rào cản để cho các cơ sở đào tạo, các nhà khoa học toàn tâm, toàn ý vào việc tìm ra hướng nghiên cứu mới vừa là nền tảng vừa có nhiều khả năng ứng dụng triển khai và đưa vào thực tiễn để nhanh chóng tạo đà cho sự đổi mới, sự lớn mạnh của nền KHCN đưa đất nước ta tiến vào kỷ nguyên mới.

Đội ngũ khoa học công nghệ tài năng người Việt Nam ở nước ngoài là một nguồn lực quý giá, đóng vai trò quan trọng trong việc nâng cao năng lực khoa học công nghệ của đất nước. Đề thu hút họ trở về đóng góp, Việt Nam cần triển khai một chiến lược đồng bộ, tập trung vào việc tạo ra môi trường làm việc thuận lợi và chuyên nghiệp. Đồng thời, cần giảm thiểu các rào cản hành chính và đảm bảo sự tự do sáng tạo trong nghiên cứu để họ có thể phát huy tối đa năng lực.

Bên cạnh đó, chế độ đãi ngộ xứng đáng với chính sách lương thưởng hấp dẫn, hỗ trợ nhà ở, giáo dục cho con em và các điều kiện sinh hoạt khác cần được đảm bảo để các nhà khoa học yên tâm cống hiến. Các chương trình học bổng và tài trợ nghiên cứu nên được thiết kế linh hoạt, đáp ứng nhu cầu cụ thể của các nhà khoa học từ nước ngoài. Không nhất thiết các nhà khoa học phải trở về thường trú hoàn toàn, mà có thể tham gia các mô hình hợp tác ngắn hạn hoặc theo hình thức mentor, vừa làm việc ở nước ngoài, vừa tham gia các dự án nghiên cứu tại Việt Nam. Điều này sẽ giúp kết nối họ với các nhà khoa học trong nước, đồng thời duy trì mạng lưới hợp tác toàn cầu.

Theo GS.TSKH Nguyễn Đình Đức, ĐHQG Hà Nội, Nghị quyết 57 của Bộ Chính trị là luồng gió mới soi rọi con đường tiến lên phía trước của dân tộc Việt Nam. Là nhà khoa học, GS.TS Nguyễn Đình Đức nhận thấy Nghị quyết đã thể hiện được khát vọng của dân tộc Việt Nam. Tinh thần của Nghị quyết là quyết tâm phát triển đất nước chúng ta phải làm chủ được công nghệ cao..., có cơ chế đầu tư nhanh, xứng tầm. “Nghị quyết đi vào lịch sử là “kim chỉ nam” cho các Bộ, ngành, đặc biệt là định hướng cho các Trường ĐH, Viện Nghiên cứu, các nhà khoa học, các nhóm nghiên cứu đặc biệt có sức dấn dặt tạo động lực quyết tâm cho thế hệ trẻ Việt Nam trong thời gian tới”...

Cũng theo các nhà khoa học, chỉ tiêu “100 phát minh, sáng chế, công trình khoa học trong bảng xếp hạng của khoa học thế giới” vào năm 2030 mà Tổng Bí thư Tô Lâm đặt ra là một mục tiêu lớn, đầy khát vọng nhưng hoàn toàn khả thi, nếu chúng ta có những cải thiện đột phá và đồng bộ trong các yếu tố cốt lõi về con người, môi trường và cơ sở hạ tầng... Việt Nam hoàn toàn có thể tạo nên những đột phá lớn, khẳng định trí tuệ và vị thế trên bản đồ khoa học thế giới. **NGUYỄN MỸ**

## ĐỘT PHÁ PHÁT TRIỂN KHOA HỌC - CÔNG NGHỆ

TĂNG TỐC ĐỘT PHÁ PHÁT TRIỂN KHOA HỌC, CÔNG NGHỆ VÀ ĐỔI MỚI SÁNG TẠO QUỐC GIA:

## Cần hành lang pháp lý cơ bản và toàn diện



● Thực hiện hiệu quả công tác quản lý nhà nước về chuyển giao công nghệ.  
(Ảnh minh họa: MOST)

**Bộ trưởng Bộ Khoa học và Công nghệ (KH&CN) Huỳnh Thành Đạt cho biết, Bộ đã hoàn thiện bốn dự án luật quan trọng, dự kiến trình Quốc hội thông qua trong năm 2025, bao gồm: Luật Khoa học, Công nghệ và Đổi mới sáng tạo (KH,CN&ĐMST); Luật sửa đổi, bổ sung một số điều của Luật Tiêu chuẩn và Quy chuẩn kỹ thuật; Luật sửa đổi, bổ sung một số điều của Luật Chất lượng sản phẩm, hàng hóa; Luật Năng lượng nguyên tử (sửa đổi). Các dự án Luật này sẽ tạo hành lang pháp lý cơ bản toàn diện cho hoạt động KH,CN&ĐMST trong kỷ nguyên vươn mình của dân tộc theo tinh thần tại Nghị quyết số 57-NQ/TW...**



● Bộ trưởng Bộ KH&CN Huỳnh Thành Đạt.

Người đứng đầu ngành KH&CN tin tưởng, năm 2025 được coi là năm tăng tốc, bứt phá, phấn đấu đạt kết quả cao nhất các mục tiêu, chỉ tiêu của Kế hoạch phát triển KT-XH 5 năm, trong đó KH,CN&ĐMST được xác định là sẽ động lực chính, là đột phá quan trọng hàng đầu để đưa đất nước phát triển bứt phá, giàu mạnh trong kỷ nguyên mới, kỷ nguyên vươn mình của dân tộc theo tinh thần tại Nghị quyết số 57-NQ/TW.

**Hành lang pháp lý vững chắc cho KH,CN&ĐMST phát triển mạnh mẽ**

Bộ trưởng Bộ KH&CN Huỳnh Thành Đạt - Trưởng ban soạn thảo Dự án Luật cho biết, hiện nay, KH,CN,ĐMST và chuyển đổi số đang phát triển rất mạnh mẽ, có vai trò ngày càng quan trọng và được kỳ vọng trở thành động lực tăng trưởng mới, đưa đất nước trở thành nước phát triển vào năm 2045 như Đại hội Đảng toàn quốc lần thứ XIII đã đề ra. Ngày 22/12/2024, Bộ Chính trị đã ban hành Nghị quyết số 57-NQ/TW về đột phá phát triển KH,CN,ĐMST và chuyển đổi số quốc gia; Nghị quyết nhấn mạnh: “Phát triển KH,CN,ĐMST và chuyển đổi số đang là yếu tố quyết định phát triển của các quốc gia; là điều kiện tiên quyết, thời cơ tốt nhất để nước ta phát triển giàu mạnh, hùng cường trong kỷ nguyên mới - kỷ nguyên vươn mình của dân tộc”.

Theo đó, Bộ trưởng nhấn mạnh, nội dung của Dự thảo Luật KH,CN&ĐMST cần bám sát, thể chế hóa kịp thời các chủ trương, đường lối của Đảng, chính sách, pháp luật của Nhà nước với các quy định mạnh mẽ phù hợp với thực tiễn của Việt Nam và tiến gần tới thông lệ quốc tế. Thu hút và trọng dụng nguồn nhân lực chất lượng cao; tăng cường liên kết giữa viện nghiên cứu, trường đại học và doanh nghiệp; thu hút đầu tư ngoài ngân sách cho KH,CN&ĐMST; đẩy mạnh phân cấp, phân quyền, đơn giản hóa thủ tục hành chính trong quản lý nhà nước; đơn giản hóa quy trình, thủ tục, đẩy mạnh chuyển đổi số trong các hoạt động nghiên cứu khoa học, phát triển công nghệ và hoạt động ĐMST, nhất là trong hoạt động quản lý nhà nước. Nâng cao tính minh bạch, đạo đức và liêm chính trong hoạt động KH&CN...

Thứ trưởng Bộ KH&CN Bùi Thế Duy nhấn mạnh một số điểm mới nổi bật trong dự thảo Luật KH,CN&ĐMST như: Bổ sung quy định về tổ chức nghiên cứu và phát triển công lập đặc biệt hoạt động trong các lĩnh vực Nhà nước ưu tiên đầu tư, bổ sung quy định về cơ chế tự chủ đối với tổ chức nghiên cứu và phát triển công lập; Bổ sung quy định cá nhân hoạt động nghiên cứu khoa học, phát triển công nghệ trong tổ chức KH&CN công lập được tham gia thành lập, điều hành doanh nghiệp để thương mại hóa kết quả nghiên cứu do tổ chức KH&CN mà mình là thành viên tạo ra; Đơn giản hóa các bước phê duyệt nhiệm vụ KH&CN sử dụng ngân sách nhà nước, giảm thời gian phê duyệt nhiệm vụ (đề xuất, xác định, tuyển chọn...) theo hướng giảm tải thời gian xét duyệt, yêu cầu, hồ sơ; Quy định rõ hai nội dung chương trình KH&CN và nhiệm vụ KH&CN, làm rõ các loại nhiệm vụ KH&CN và kết quả của từng loại nhiệm vụ KH&CN; Bổ sung về nguyên tắc chính sách thuế đối với hoạt động KH,CN&ĐMST để làm căn cứ đề xuất các ưu đãi cụ thể trong các luật về thuế...

Theo đó, Dự án Luật sẽ thiết lập các hành lang pháp lý đầy đủ để thúc đẩy sự phát triển của hệ thống ĐMST quốc gia, đồng thời khuyến khích hoạt động ĐMST trong doanh nghiệp, cộng đồng và trong các cơ quan quản lý nhà nước. Những quy định này sẽ tạo điều kiện thuận lợi, ưu đãi nhằm thúc đẩy hoạt động KH,CN&ĐMST.

Phó Chủ tịch Viện Hàn lâm Khoa học xã hội Việt Nam Nguyễn Đức Minh đề xuất bổ sung một điều khoản khẳng định vai trò và vị thế mới của KH,CN&ĐMST, coi đây là một quan điểm, nguyên tắc quan trọng trong Luật (dựa trên khoản 1 trong Nghị quyết 57-NQ/TW về đột phá phát triển KH,CN,ĐMST và chuyển đổi số quốc gia). Bên cạnh đó, cần nêu rõ tên của các trung tâm, các viện nghiên cứu xuất sắc được thành lập để tập hợp các chuyên gia, các nhà khoa học từ các tổ chức nghiên cứu và phát triển, các cơ sở giáo dục đại học khác đến làm việc kiêm nhiệm nhằm tập trung nghiên cứu và phát triển trong một chủ đề được ưu tiên phát triển gồm 2 Đại học Quốc gia và 2 Viện Hàn lâm.

Đồng quan điểm, Phó Giám đốc Đại học Quốc gia Hà Nội Phạm Bảo Sơn cho rằng, đối với các tổ chức nghiên cứu và phát triển công lập đặc biệt cần có cơ chế, chính sách riêng để tạo thuận lợi phát triển nghiên cứu mạnh mẽ hơn trong giai đoạn tới.

Đại diện Viettel khẳng định, Dự thảo Luật sẽ tạo ra cơ chế thông thoáng, giúp đơn giản hóa các quy trình xét duyệt và thực hiện các đề tài KH&CN, góp phần thúc đẩy doanh nghiệp phát triển mạnh mẽ trong thời gian tới, đặc biệt là trong bối cảnh chuyển đổi số đang diễn ra mạnh mẽ.

**Việt Nam sẵn sàng vươn lên trong nền kinh tế tri thức toàn cầu**

Nhiều ý kiến đề nghị đơn giản hóa thủ tục thương mại hóa kết quả nghiên cứu; xây dựng hệ sinh thái đổi mới sáng tạo quốc gia với sự tham gia của doanh nghiệp; cải thiện chính sách nhân lực để thu hút nhân tài. Phần lớn các nhà khoa học đều cho rằng Dự thảo Luật này cần khuyến khích, tạo điều kiện cho các nhà khoa học có thể thương mại hóa từ sản phẩm nghiên cứu khoa học của họ thông qua thành lập doanh nghiệp khoa học công nghệ hoặc doanh nghiệp thuộc đại học. Theo đó, các cơ sở giáo dục đại học cơ bản là tổ chức khoa học công nghệ. Đồng thời, cần phải được luật hóa rằng các cơ sở giáo dục đại học công lập được phép thành lập doanh nghiệp để thương mại hóa các kết quả của mình. Cuối cùng, trước đây các nhà khoa học thuộc các cơ sở giáo dục đại học hay tổ chức công lập, là viên chức, không được tham gia điều hành hay thành lập doanh nghiệp để triển khai phát triển, cũng như việc thương mại hóa kết quả của mình, những vấn đề này chưa được làm rõ trong dự thảo luật này. Một điểm nữa mà từ trước đến nay vẫn là vấn đề hết sức quan trọng, đó là định giá công nghệ; phân chia quyền lợi giữa các bên và chủ sở hữu.

Bởi vậy, tại dự thảo Luật lần này, các tổ chức nghiên cứu và phát triển (R&D), cơ sở giáo dục đại học đăng ký là tổ chức KH&CN và các doanh nghiệp chủ yếu hoạt động R&D sẽ được xác định rõ ràng. Dự thảo đã đề xuất bỏ quy định yêu cầu đăng ký hoạt động KH&CN đối với tất cả các tổ chức, thay vào đó chỉ quy định về

việc thành lập và đăng ký hoạt động đối với tổ chức R&D. Điều này nhằm tạo điều kiện thuận lợi hơn cho các tổ chức nghiên cứu mạnh và sàng lọc các tổ chức kém hiệu quả, phù hợp với mục tiêu tinh gọn bộ máy nhà nước theo Nghị quyết số 18-NQ/TW. Thêm vào đó, bổ sung quy định về tổ chức R&D công lập đặc biệt hoạt động trong các lĩnh vực Nhà nước ưu tiên đầu tư; bổ sung quy định về cơ chế tự chủ đối với tổ chức R&D công lập. Bổ sung nguyên tắc chấp nhận rủi ro, độ trễ trong nghiên cứu khoa học và phát triển công nghệ. Bổ sung quy định về đạo đức nghiên cứu và trách nhiệm của các tổ chức R&D phải ban hành và thực thi các quy định về đạo đức khoa học.

Thứ trưởng Bộ KH&CN Bùi Thế Duy cho biết, Dự thảo sẽ mở rộng nhân lực hoạt động KH,CN&ĐMST bao gồm: học viên thạc sĩ nghiên cứu, nghiên cứu sinh, nghiên cứu viên sau tiến sĩ; cá nhân quản lý hoạt động KH,CN&ĐMST trong các cơ quan quản lý nhà nước; cá nhân hoạt động nghiên cứu khoa học, phát triển công nghệ, hỗ trợ nghiên cứu và phát triển, thúc đẩy ứng dụng công nghệ trong doanh nghiệp; cá nhân hoạt động nghiên cứu khoa học, phát triển công nghệ, hỗ trợ nghiên cứu và phát triển, thúc đẩy ứng dụng công nghệ độc lập hoặc trong các tổ chức khác. Đồng thời, quy định các chính sách ưu đãi phù hợp với từng đối tượng nhân lực hoạt động KH,CN&ĐMST; bổ sung quy định cá nhân hoạt động nghiên cứu khoa học, phát triển công nghệ trong tổ chức KH&CN công lập được tham gia thành lập, điều hành doanh nghiệp để thương mại hóa kết quả nghiên cứu do tổ chức KH&CN mà mình là thành viên tạo ra. Định kỳ được cử sang làm việc tại các tổ chức R&D, cơ sở giáo dục đại học, doanh nghiệp và các tổ chức khác để trao đổi học thuật, nâng cao năng lực, nắm bắt nhu cầu công nghệ. Trong thời gian đó vẫn được giữ nguyên chế độ lương, quy hoạch, bổ nhiệm, thi đua, khen thưởng tại tổ chức KH&CN công lập. Đây được coi là quy định có tính đột phá nhằm thúc đẩy liên kết giữa khu vực nghiên cứu với doanh nghiệp để giúp nâng cao trình độ của doanh nghiệp, gắn nghiên cứu với thực tiễn và thúc đẩy thương mại hóa kết quả nghiên cứu.

Thứ trưởng cho biết thêm, các chương trình, nhiệm vụ và đề tài nghiên cứu sẽ triển khai theo hai phương thức: do Nhà nước đặt hàng và do tổ chức, cá nhân đề xuất để có cơ chế giao kết quả phù hợp, thúc đẩy thương mại hóa kết quả nghiên cứu khoa học và phát triển công nghệ sử dụng ngân sách nhà nước. Bổ sung quy định về cơ chế thử nghiệm có kiểm soát để tạo hành lang pháp lý thử nghiệm các công nghệ mới mà pháp luật chưa có quy định hoặc cấm thử nghiệm. Ngoài ra, cũng bổ sung quy định về hệ thống ĐMST quốc gia; chính sách đối với trung tâm ĐMST xuất sắc; bổ sung quy định về phổ biến, lan tỏa tri thức; bổ sung quy định về tạp chí KH&CN phù hợp với thông lệ quốc tế.

Theo Thứ trưởng Bùi Thế Duy, những thay đổi trong Dự thảo đã đưa ra những quy định quan trọng và thiết thực nhằm phát triển một hệ thống KH,CN&ĐMST mạnh mẽ, tạo điều kiện thuận lợi cho nghiên cứu khoa học, phát triển công nghệ và chuyển giao kết quả nghiên cứu vào thực tiễn. Đây là bước đi quyết định giúp Việt Nam không chỉ hội nhập sâu rộng vào nền kinh tế tri thức toàn cầu mà còn nâng cao năng lực cạnh tranh và phát triển bền vững trong tương lai. **UYÊN NA**

**ĐỘT PHÁ PHÁT TRIỂN KHOA HỌC - CÔNG NGHỆ**

# Công cuộc chuyển đổi số tại Việt Nam hiện thực hóa Nghị quyết 57



● Chuyển đổi số là yêu cầu tất yếu trong kỷ nguyên mới. (Ảnh: hvannn.edu.vn)

**Chuyển đổi số không chỉ là xu hướng mà còn là yếu tố sống còn đối với sự phát triển của Việt Nam trong kỷ nguyên mới. Nghị quyết 57-NQ/TW đặt ra định hướng rõ ràng, đồng thời tạo điều kiện để các doanh nghiệp, tổ chức và cá nhân cùng tham gia vào quá trình này.**

## Tăng tốc chuyển đổi số ở Việt Nam

Chuyển đổi số quốc gia chính thức được khởi động từ năm 2020 và giai đoạn 2021 - 2025 được xác định là giai đoạn tăng tốc, với những hành động cụ thể từ Trung ương đến địa phương. Thủ tướng Chính phủ cũng đã quyết định lấy ngày 10/10 hàng năm là Ngày Chuyển đổi số quốc gia, nhằm đánh giá kết quả chuyển đổi số và chia sẻ kinh nghiệm thúc đẩy quá trình này.

Việt Nam là một trong những quốc gia đầu tiên ban hành chiến lược chuyển đổi số quốc gia, đặt mục tiêu vào năm 2030 sẽ thuộc nhóm 50 nước dẫn đầu về Chính phủ điện tử, kinh tế số đóng góp 30% GDP và năng suất lao động tăng tối thiểu 8% mỗi năm. Tính đến nay, tất cả Bộ, ngành và các tỉnh, thành đã thành lập ban chỉ đạo về chuyển đổi số.

Những con số biết nói đã minh chứng cho sự chuyên môn mạnh mẽ của Việt Nam trong các lĩnh vực chính như thể chế số, hạ tầng số, kinh tế số, xã hội số và chính phủ số, khẳng định vị trí quốc gia trên bản đồ số thế giới. Hạ tầng viễn thông và công nghệ thông tin đã được đầu tư mạnh mẽ. Tốc độ truy cập mạng băng rộng cố định tăng 32,7%, mạng di động tăng 4,7%. Mạng truyền số liệu chuyên dùng kết nối 100% các huyện và 97% xã trên cả nước. Nhiều địa phương đã thí điểm cải cách chuyển đổi số với hệ thống một cửa điện tử, camera an ninh, bán hàng trực tuyến, giúp người dân tiết kiệm thời gian và nâng cao thu nhập.

Chính phủ số đã có những bước tiến mạnh mẽ trong việc

ứng dụng công nghệ vào quản lý và cung cấp dịch vụ công. Hiện nay, tất cả 63 tỉnh, thành phố trên cả nước đã triển khai chính quyền điện tử và kết nối với cơ sở dữ liệu quốc gia, tạo nền tảng cho việc quản lý minh bạch và hiệu quả hơn. Khoảng 80% dịch vụ công trực tuyến toàn trình đã được cung cấp, giúp người dân và doanh nghiệp tiếp cận dễ dàng hơn với các thủ tục hành chính. Công Dịch vụ công quốc gia với hơn 6,8 triệu tài khoản đã xử lý hơn 119 triệu hồ sơ, khẳng định vai trò quan trọng của nền tảng số trong việc nâng cao chất lượng phục vụ công dân.

Kinh tế số đang trở thành động lực quan trọng cho tăng trưởng kinh tế Việt Nam. Năm 2023, kinh tế số chiếm khoảng 16,5% GDP, với tốc độ tăng trưởng đạt 20% mỗi năm, nhanh gấp ba lần tốc độ tăng trưởng GDP chung của cả nước. Thương mại điện tử cũng ghi nhận sự phát triển mạnh mẽ với doanh thu đạt 20,5 tỷ USD trong năm 2023, phản ánh sự thay đổi trong hành vi tiêu dùng của người dân. Bên cạnh đó, xuất khẩu sản phẩm số đạt 117,3 tỷ USD, góp phần nâng cao vị thế của Việt Nam trên bản đồ công nghệ toàn cầu. Khoảng 800.000 doanh nghiệp Việt Nam, trong đó doanh nghiệp nhỏ và vừa chiếm 97%, đang chuyển đổi số tăng năng suất và tiết kiệm chi phí. Jager, doanh nghiệp sản xuất đồ nội thất, đã ứng dụng AI, điện toán đám mây và robot vào quy trình sản xuất, giúp giảm thiểu lãng phí nguồn lực.

Xã hội số đang từng bước hình thành với sự phổ cập của các công nghệ kết nối và thanh toán

số. Hiện nay, Việt Nam có khoảng 78 triệu người dùng internet, mỗi người trung bình sở hữu 1,5 thiết bị kết nối, tạo điều kiện thuận lợi cho việc truy cập thông tin và dịch vụ số. Việc cấp thẻ căn cước công dân gắn chip đã đạt 84,7 triệu thẻ, giúp cải thiện hiệu quả quản lý danh tính và hỗ trợ các dịch vụ công trực tuyến. Đồng thời, xu hướng thanh toán không dùng tiền mặt tiếp tục gia tăng, với 87% người trưởng thành đã tiếp cận và sử dụng các phương thức thanh toán số, góp phần thúc đẩy nền kinh tế không tiền mặt và minh bạch hơn.

Nhân lực số đóng vai trò quan trọng trong sự phát triển của nền kinh tế số Việt Nam. Hiện nay, có khoảng 1,5 triệu lao động đang làm việc trong lĩnh vực công nghệ thông tin, góp phần thúc đẩy sự chuyển đổi số trên mọi lĩnh vực. Hệ thống giáo dục cũng không ngừng mở rộng với 168 trường đại học và 520 trường nghề đào tạo về công nghệ số, cung cấp nguồn nhân lực chất lượng cao. Bên cạnh đó, quá trình đào tạo và nâng cao kỹ năng cho cán bộ, công chức cũng được đẩy mạnh, với 305.000 người đã tham gia các khóa đào tạo về chuyển đổi số, giúp nâng cao hiệu quả hoạt động của bộ máy hành chính công.

Nhiều tổ chức quốc tế đánh giá về kết quả chuyển đổi số của Việt Nam. Chỉ số Chính phủ điện tử năm 2022 xếp hạng 86/193. Chỉ số Đổi mới sáng tạo luôn duy trì trong nhóm 50 nước dẫn đầu từ năm 2018, đặc biệt năm 2023 xếp hạng 46/132. Chỉ số Bưu chính năm 2023 đạt cấp độ 6/10, xếp hạng 47/172.

Rõ ràng, từ một chủ trương mang tính chiến lược, chuyển đổi số đã len lỏi vào mọi ngóc ngách của đời sống kinh tế - xã hội, từ chính phủ điện tử đến doanh nghiệp số, từ thanh toán không tiền mặt đến học tập trực tuyến. Nhìn lại chặng đường đã qua, có thể thấy rõ sự thay đổi trong nhận thức, hành động của cả hệ thống chính trị, cộng đồng doanh nghiệp và người dân, tạo tiền đề vững chắc cho giai đoạn phát triển tiếp theo.

## Động lực cốt lõi để bứt phá

Mặc dù công cuộc chuyển đổi số đã đạt nhiều kết quả, nhưng vẫn còn nhiều hạn chế, thách thức. Thực tế đòi hỏi Việt Nam cần phải hoàn thiện thể chế chính sách, tăng đầu tư hạ tầng số, đào tạo nhân lực và nâng cao nhận thức người dân.

Chuyển đổi số là một trong những ưu tiên hàng đầu trong chiến lược phát triển của Việt Nam, đặc biệt trong bối cảnh nền kinh tế toàn cầu đang chứng kiến sự thay đổi mạnh mẽ do tác động của công nghệ số. Nghị quyết 57-NQ/TW của Bộ Chính trị về đột phá phát triển khoa học, công nghệ, đổi mới sáng tạo và chuyển đổi số quốc gia (Nghị quyết 57) không chỉ đánh dấu một bước chuyển mình quan trọng mà còn thể hiện quyết tâm của Đảng và Nhà nước trong việc đưa Việt Nam trở thành một quốc gia công nghệ tiên tiến.

Nghị quyết 57 đề ra 7 nhóm nhiệm vụ, trong đó nhấn mạnh việc nâng cao nhận thức, đổi mới tư duy, xác định quyết tâm chính trị mạnh mẽ trong toàn xã hội. Đặc biệt, nghị quyết nhấn mạnh vai trò của chuyển đổi số

trong tăng năng suất lao động, phát triển kinh tế số và ứng dụng công nghệ trong mọi lĩnh vực. Bên cạnh đó, Chính phủ cũng ban hành Nghị quyết số 03/NQ-CP nhằm cụ thể hóa chương trình hành động thực hiện Nghị quyết 57 với các giải pháp mạnh mẽ về thể chế, hạ tầng và nguồn nhân lực.

Một trong những điểm nhấn của Nghị quyết 57 là việc cải thiện thể chế để tạo môi trường thuận lợi cho chuyển đổi số. Chính phủ yêu cầu các Bộ, ngành rà soát, tháo gỡ các "điểm nghẽn", đơn giản hóa thủ tục hành chính và đưa ra các chính sách ưu đãi để khuyến khích đầu tư vào công nghệ số. Việc sửa đổi Luật Khoa học và Công nghệ (2013) và xây dựng Luật Khoa học, Công nghệ và Đổi mới sáng tạo là một trong những bước đi quan trọng nhằm tạo hành lang pháp lý thuận lợi.

Chuyển đổi số không thể thành công nếu thiếu đi một hệ thống hạ tầng công nghệ mạnh mẽ. Chính phủ đặt mục tiêu đến năm 2030, Việt Nam sẽ có ít nhất 5 dự án lớn về trí tuệ nhân tạo, công nghệ bán dẫn, nhà máy thông minh và đô thị thông minh. Đồng thời, xây dựng cơ sở dữ liệu quốc gia, mở rộng mạng lưới Internet vạn vật (IoT) và phát triển ngành công nghiệp điện toán đám mây là những chiến lược quan trọng để đưa Việt Nam trở thành một trung tâm công nghệ khu vực.

Nguồn nhân lực chất lượng cao là yếu tố quyết định thành công của quá trình chuyển đổi số. Chính phủ yêu cầu tăng cường giáo dục STEM, đào tạo kỹ sư AI, chuyên gia an ninh mạng và kỹ thuật viên công nghệ số. Đồng thời, các doanh nghiệp cũng được khuyến khích tham gia vào việc đào tạo lại nguồn nhân lực, đảm bảo người lao động có thể thích ứng với môi trường làm việc số hóa.

Chính phủ đặt mục tiêu ứng dụng mạnh mẽ khoa học công nghệ vào quản trị hành chính, tăng cường minh bạch và nâng cao hiệu quả quản lý nhà nước. Điều này bao gồm việc phát triển các trung tâm giám sát điều hành thông minh, triển khai dịch vụ công trực tuyến và sử dụng trí tuệ nhân tạo trong phân tích dữ liệu, hỗ trợ ra quyết định. Việc đẩy nhanh quá trình số hóa giúp giảm thiểu tình trạng quan liêu, nâng cao sự hài lòng của người dân và doanh nghiệp.

Cạnh đó, Nghị quyết 57 cũng khuyến khích các doanh nghiệp, đặc biệt là doanh nghiệp nhỏ và vừa, áp dụng công nghệ số để nâng cao hiệu suất và khả năng cạnh tranh. Chính phủ cam kết xây dựng cơ chế hỗ trợ các doanh nghiệp khởi nghiệp công nghệ, tạo điều kiện để doanh nghiệp tiếp cận vốn, cơ sở hạ tầng và thị trường trong nước cũng như quốc tế. **ĐỖ TRANG**



● Cán bộ giải quyết trực tuyến hồ sơ hành chính của người dân. (Ảnh: Bộ VH,TT&DL)

## ĐỘT PHÁ PHÁT TRIỂN KHOA HỌC - CÔNG NGHỆ

# Tầm quan trọng của Nghị quyết 57 với môi trường và hệ sinh thái



● Công nghệ môi trường có nhiều dự địa phát triển ở Việt Nam, thúc đẩy kinh tế xanh. (Ảnh minh họa: Getty)

**Nghị quyết 57 xác định một trong các nhiệm vụ, giải pháp trọng tâm là ban hành Chương trình phát triển công nghệ và công nghiệp chiến lược; Quỹ đầu tư phát triển công nghiệp chiến lược nhằm tăng cường đầu tư, hoàn thiện hạ tầng cho khoa học, công nghệ, đổi mới sáng tạo và chuyển đổi số quốc gia. Trong đó, môi trường là một trong các lĩnh vực ưu tiên.**

## Tiềm năng công nghệ môi trường lớn nhưng còn bỏ ngỏ

Cùng với sự phát triển nhanh chóng của nền kinh tế, vấn đề môi trường tại Việt Nam đang trở thành mối quan tâm hàng đầu. Quá trình công nghiệp hóa và đô thị hóa mạnh mẽ đã mang lại nhiều lợi ích kinh tế, nhưng đồng thời cũng gây áp lực lớn lên hệ sinh thái, tài nguyên thiên nhiên và chất lượng môi trường sống. Trong bối cảnh này, ngành công nghệ môi trường trở thành một lĩnh vực trọng yếu, đóng vai trò không chỉ trong việc giảm thiểu tác động tiêu cực từ hoạt động kinh tế mà còn góp phần vào sự phát triển bền vững của quốc gia. Tuy nhiên, tiềm năng của ngành này vẫn chưa được khai thác đầy đủ, để lại nhiều dư địa cho sự phát triển trong tương lai.

Công nghệ môi trường được hiểu là ngành cung cấp các công nghệ, thiết bị, sản phẩm và dịch vụ phục vụ công tác bảo vệ môi trường, xử lý chất thải và tối ưu hóa việc sử dụng tài nguyên thiên nhiên. Trên thế giới, đây là một lĩnh vực có sự phát triển mạnh mẽ với nhiều giải pháp công nghệ tiên tiến được áp dụng nhằm kiểm soát ô nhiễm, tái chế rác thải và phát triển các nguồn năng lượng tái tạo. Tại Việt Nam, ngành công nghệ môi trường đã có những bước tiến đáng kể, đặc biệt kể từ khi Luật Bảo vệ môi trường 2014 ra đời, đã mở đường cho các chính sách hỗ trợ và phát triển thị trường môi trường. Luật Bảo vệ môi trường 2020 tiếp tục tạo ra nền tảng pháp lý chặt chẽ hơn để khuyến khích, phát triển công nghệ môi trường gắn với các mục tiêu phát triển bền vững quốc gia.

Những năm gần đây, Việt Nam đã chú trọng đến việc xây dựng hệ thống pháp lý và thị trường cho ngành công nghệ môi trường. Các lĩnh vực trọng điểm như xử lý nước thải, thu gom và tái chế chất thải rắn, xử lý khí thải và

quan trắc môi trường đều đang từng bước được mở rộng. Theo một thống kê năm 2023, tốc độ tăng trưởng trung bình của ngành công nghệ môi trường đạt trên 15% mỗi năm, phản ánh nhu cầu ngày càng cao đối với các giải pháp công nghệ xanh. Điển hình là các thành phố lớn như Hà Nội và TP Hồ Chí Minh đều đã triển khai các mô hình thu gom, vận chuyển và xử lý rác thải có hệ thống, giúp nâng cao tỷ lệ tái chế và giảm thiểu ô nhiễm.

## Nhận diện những thách thức

Dù vậy, thực tế vẫn còn nhiều thách thức đối với ngành công nghệ môi trường tại Việt Nam. Một trong những vấn đề lớn nhất là sự thiếu hụt về công nghệ tiên tiến và năng lực sản xuất trong nước. Phần lớn các thiết bị xử lý môi trường, từ máy móc quan trắc đến hệ thống lọc nước, vẫn phải nhập khẩu từ nước ngoài với chi phí cao. Điều này không chỉ làm tăng giá thành dịch vụ mà còn khiến Việt Nam phụ thuộc vào công nghệ ngoại nhập, cản trở sự phát triển bền vững của ngành.

Mặc dù đã có sự quan tâm từ phía Chính phủ và doanh nghiệp, thị trường công nghệ môi trường vẫn chưa thực sự sôi động. Các chính sách hỗ trợ phát triển ngành còn hạn chế, thiếu các cơ chế khuyến khích mạnh mẽ để thu hút đầu tư tư nhân và thúc đẩy đổi mới sáng tạo. Nhiều doanh nghiệp hoạt động trong lĩnh vực này vẫn gặp khó khăn trong việc tiếp cận nguồn vốn, mở rộng sản xuất và triển khai các dự án công nghệ xanh. Ngoài ra, nhận thức của cộng đồng về vai trò của công nghệ môi trường cũng chưa thực sự cao, khiến nhu cầu thị trường chưa đạt đến mức kỳ vọng.

Để khơi thông tiềm năng của ngành công nghệ môi trường, nhiều chuyên gia đã đề xuất Việt Nam cần có những chiến lược cụ thể và toàn diện. Trước hết, việc tăng cường đầu tư vào nghiên cứu và phát triển công nghệ môi trường



● Vấn nạn ô nhiễm môi trường nhức nhối đòi hỏi những giải pháp toàn diện, bao gồm ứng dụng và phát triển công nghệ xử lý chất thải bền vững. (Ảnh minh họa: Southeast Asia Globe)

trong nước là yếu tố then chốt. Chính phủ cần khuyến khích các viện nghiên cứu, trường đại học và doanh nghiệp hợp tác để tạo ra những công nghệ xử lý môi trường phù hợp với điều kiện thực tế của Việt Nam.

Bên cạnh đó, việc hoàn thiện chính sách và cơ chế hỗ trợ là điều cần thiết để thúc đẩy ngành công nghệ môi trường phát triển. Các chính sách ưu đãi thuế, hỗ trợ tài chính cho doanh nghiệp xanh, cùng với việc thiết lập các quỹ đầu tư mạo hiểm cho công nghệ môi trường có thể giúp thu hút nhiều hơn sự tham gia của khu vực tư nhân. Đặc biệt, chính quyền các địa phương cần có những sáng kiến để hỗ trợ doanh nghiệp đổi mới sáng tạo, như tạo điều kiện cho các dự án thử nghiệm công nghệ mới và khuyến khích áp dụng mô hình kinh tế tuần hoàn.

Nhìn từ kinh nghiệm từ các quốc gia phát triển trong việc xây dựng thị trường công nghệ môi trường, ví dụ tại Đức, ngành công nghệ môi trường đã trở thành một trong những động lực tăng trưởng kinh tế, nhờ vào hệ thống chính sách hỗ trợ mạnh mẽ và sự hợp tác chặt chẽ giữa các doanh nghiệp và Chính phủ. Tại Nhật Bản, công nghệ tái chế chất thải và quản lý nước đã được phát triển ở trình độ cao, giúp giảm thiểu ô nhiễm và tối ưu hóa nguồn tài nguyên. Nếu Việt Nam có thể áp dụng những mô hình này một cách phù hợp, ngành công nghệ môi trường trong nước sẽ có cơ hội bứt phá mạnh mẽ.

## Khơi thông nguồn lực để tăng trưởng xanh và bền vững

Nhìn chung, ngành công nghệ môi trường tại Việt Nam đang đứng trước nhiều cơ hội nhưng cũng đối mặt với không ít thách thức. Việc phát triển ngành này không chỉ giúp giảm thiểu tác động tiêu cực đến môi trường mà còn mang lại lợi ích kinh tế lớn trong dài hạn.

Để hiện thực hóa tiềm năng này, cần có sự phối hợp chặt chẽ giữa Chính phủ, doanh nghiệp và cộng đồng trong việc đầu tư, đổi mới công nghệ và xây dựng cơ chế hỗ trợ phù hợp. Khi những “nút thắt” này được khơi thông, công nghệ môi trường sẽ trở thành một lĩnh vực quan trọng, đóng góp tích cực vào quá trình phát triển bền vững của Việt Nam.

Trước những yêu cầu thực tế, Nghị quyết 57 đã xác định một trong các nhiệm vụ, giải pháp trọng tâm là ban hành Chương trình phát triển công nghệ và công nghiệp chiến lược; Quỹ đầu tư phát triển công nghiệp chiến lược, trong môi trường là một trong các lĩnh vực ưu tiên. Bên cạnh đó, Nghị quyết cũng đưa ra nhiều giải pháp đột phá nhằm nâng cao nhận thức, đột phá về đổi mới tư duy, khẩn trương hoàn thiện thể chế, khai thông các “điểm nghẽn”, đặc biệt là tăng cường đầu tư, hoàn thiện hạ tầng cho khoa học, công nghệ, đổi mới sáng tạo và chuyển đổi số quốc gia.

Một trong những khía cạnh quan trọng mà Nghị quyết 57 hướng đến trong xã hội là nâng cao năng lực nội tại của doanh nghiệp Việt Nam. Việc thúc đẩy đầu tư nghiên cứu và phát triển sẽ giúp hình thành một hệ sinh thái đổi mới sáng tạo, trong đó doanh nghiệp có thể tự chủ về công nghệ, giảm chi phí vận hành và nâng cao hiệu quả xử lý ô nhiễm. Bên cạnh đó, việc hỗ trợ doanh nghiệp tiếp cận các nguồn vốn ưu đãi từ Quỹ đầu tư phát triển công nghiệp chiến lược sẽ tạo động lực lớn để họ mạnh dạn đầu tư vào các giải pháp công nghệ cao, chẳng hạn như công nghệ xử lý nước thải tuần hoàn, vật liệu sinh học thay thế nhựa hay hệ thống quan trắc môi trường tự động.

Song song với việc nâng cao năng lực doanh nghiệp, Nghị quyết cũng nhấn mạnh tầm quan trọng của việc phát triển nguồn nhân lực chất lượng cao trong lĩnh vực công nghệ. Nhằm giải quyết bất cập về nguồn nhân lực chuyên sâu về lĩnh vực này vẫn còn thiếu hụt, chưa đáp ứng được nhu cầu của thị trường, các chính sách hỗ trợ đào tạo, liên kết giữa doanh nghiệp và các cơ sở nghiên cứu, trường đại học sẽ đóng vai trò quan trọng trong việc tạo ra lực lượng lao động có trình độ, sẵn sàng tiếp thu và ứng dụng các công nghệ tiên tiến. Cùng đó, thúc đẩy phát triển các nền tảng số có thể hỗ trợ minh bạch hóa thông tin về chất lượng môi trường, giúp doanh nghiệp và người dân tiếp cận dễ dàng, từ đó nâng cao nhận thức cộng đồng và tăng cường trách nhiệm của các bên liên quan trong bảo vệ môi trường.

Nghị quyết 57 đặt nền tảng quan trọng để tiếp nối đà tăng trưởng và thúc đẩy ngành công nghệ môi trường tại Việt Nam. Không chỉ giúp doanh nghiệp phát triển bền vững, những đổi mới còn mang lại lợi ích to lớn cho hệ sinh thái và môi trường tự nhiên. Khi các công nghệ xử lý nước, rác thải, khí thải được áp dụng rộng rãi và hiệu quả hơn, chất lượng không khí, nước và đất sẽ được cải thiện đáng kể, giảm tác động tiêu cực từ ô nhiễm công nghiệp. Hơn nữa, việc phát triển các mô hình kinh tế xanh sẽ tạo điều kiện cho nhiều khu vực tự nhiên được phục hồi, đa dạng sinh học được bảo vệ, từ đó giúp Việt Nam tiến gần hơn đến các mục tiêu phát triển bền vững và bảo vệ môi trường sống cho thế hệ tương lai. **DIỆU BẢO**

**ĐỘT PHÁ PHÁT TRIỂN KHOA HỌC - CÔNG NGHỆ**

# “Đánh thức” tiềm năng khoa học - công nghệ ngay từ môi trường phổ thông, đại học

**Trong quá trình đẩy mạnh công nghiệp hóa, hiện đại hóa đất nước, khoa học - công nghệ và đổi mới sáng tạo luôn được coi là cơ sở quan trọng hàng đầu cho sự phát triển nhanh, bền vững. Tuy nhiên, để ngành khoa học - công nghệ Việt Nam đi lên tầm cao mới cần đầu tư ngay tại cấp bậc giáo dục phổ thông, đại học.**



● **Đề nâng cao chất lượng đào tạo công nghệ - khoa học trong nhà trường, rất cần sự đầu tư cả về công sức, tiền bạc.** (Ảnh minh họa trong bài - Nguồn: PV)



● **Thực tế, số lượng học sinh, người lao động lựa chọn ngành khoa học - công nghệ đang dần “lép vế”.**



● **Học sinh, sinh viên Việt Nam có tiềm năng lớn để phát triển các ngành khoa học - công nghệ.**

## Một thế hệ trẻ đầy tiềm năng

Mỗi năm một lần, vào khoảng cuối tháng 9, đầu tháng 10, Trường THPT Chuyên Hà Nội - Amsterdam (Hà Nội) lại diễn ra triển lãm khoa học thường niên mang tên Science Tornado. Đây là một triển lãm phi lợi nhuận được câu lạc bộ (CLB) Society of Open Science - câu lạc bộ Khoa học lớn nhất Trường THPT Chuyên Hà Nội - Amsterdam tổ chức, thu hút hàng nghìn người tham gia.

Triển lãm được tổ chức qua nhiều mùa với những chủ đề khác nhau, nhưng cùng có điểm chung hướng về việc lan tỏa tình yêu của các em học sinh dành cho khoa học - kỹ thuật. Lấy ví dụ, như trong Science Tornado mùa 9, mang tên “X - giới hạn”, có 9 khu: Khu thí nghiệm hội họa, khu thí nghiệm hàng không, khu thí nghiệm âm nhạc, khu thí nghiệm điện ảnh, khu thí nghiệm văn học, khu Robotics, khu công nghệ, khu trò chơi, khu làm đồ thủ công. Mỗi gian đều có những thí nghiệm thú vị, bổ ích, an toàn được các tình nguyện viên là những học sinh THPT thực hiện.

Trao đổi với phóng viên Báo Pháp luật Việt Nam, đồng Trưởng Ban Tổ chức triển lãm Science Tornado, Nguyễn Khắc Nhật Minh (cựu học sinh lớp 12 Lý 2, THPT Chuyên Hà Nội - Amsterdam) chia sẻ: “Triển lãm là sự kiện đánh dấu quá trình mười năm xây dựng, phát triển và “truyền lửa” đam mê khoa học của chúng tôi đến với mọi người, đặc biệt là các em học sinh. Khoa học không còn giới hạn trong những bộ môn tự nhiên, mà được mở rộng sang cả điện ảnh, hội họa, văn chương...”

Một ví dụ kể trên cho thấy, thực tế, hiện nay các em học sinh, sinh viên ở

Việt Nam có nhiều tiềm năng để ứng dụng khoa học - công nghệ vào trong đời sống. Thậm chí các em còn có thể áp dụng những lý thuyết về Hóa học, Vật lý, Khoa học máy tính,... vào những lĩnh vực nghệ thuật như điện ảnh, văn chương để tạo ra các góc nhìn mới độc đáo.

Không chỉ có “cảm tình” với bộ môn khoa học - công nghệ, học sinh Việt Nam thường xuyên đạt giải cao về lĩnh vực này trên trường quốc tế. Lấy ví dụ, thông tin từ Bộ GD&ĐT cho biết, trong giai đoạn 2020 - 2024, Việt Nam có 173 lượt thí sinh dự thi Olympic khu vực và quốc tế, mang về 54 Huy chương Vàng, 60 Huy chương Bạc, 45 Huy chương Đồng và 14 Bằng khen. Năm 2022, Việt Nam giành nhiều huy chương vàng nhất với 13 lượt học sinh đạt thành tích này.

Đi sâu vào bộ môn Toán, trong 50 năm tham dự kỳ thi Olympic Toán học quốc tế, 288 học sinh Việt Nam đã giành được 271 huy chương, với 69 Huy chương Vàng. Trong đó, có nhiều gương mặt nổi bật như: Giáo sư Ngô Bảo Châu, Giáo sư Lê Anh Vinh, Tiến sĩ Phạm Tuấn Huy, CEO Phạm Kim Hùng... Trong năm 2024, đội tuyển Việt Nam nằm trong nhóm 4 nước có kết quả cao nhất Olympic Tin học (IOI) quốc tế năm 2024, với cả 4 em học sinh tham gia đều có huy chương.

Tuy nhiên, có một thực tế, trong những năm gần đây, số lượng người lao động làm công việc nghiên cứu khoa học - công nghệ đang ngày một hạn chế. Ngay từ trong việc lựa chọn tổ hợp môn thi tốt nghiệp THPT quốc gia và xét tuyển đại học, các môn khoa học tự nhiên đang dần “lép vế” trước khoa học xã hội.

Cụ thể, 3 năm gần đây, số lượng thí sinh dự thi tốt nghiệp THPT ổn định khoảng trên dưới một triệu thí sinh. Thế nhưng, số lượng thí sinh chọn bài thi khoa học xã hội liên tục tăng trong khoảng 7 năm qua. Điều này đồng nghĩa với số lượng thí sinh dự thi bài thi khoa học tự nhiên giảm, nguồn tuyển cho khối trường kỹ thuật công nghệ cũng ít đi. Năm 2024, có gần 1,1 triệu thí sinh dự thi. Trong đó, số lượng thí sinh chọn bài thi tổ hợp khoa học xã hội chiếm 63%, tăng 7,7% so với năm trước.

## Đầu tư nâng cao chất lượng đào tạo, ươm mầm nhân tài cho đất nước

Ngày 22/12/2024, Tổng Bí thư Tô Lâm đã ký ban hành Nghị quyết số 57-NQ/TW của Bộ Chính trị về đột phá phát triển khoa học, công nghệ, đổi mới sáng tạo và chuyển đổi số quốc gia.

Việt Nam đang bước vào giai đoạn phát triển mới - kỷ nguyên vươn mình của dân tộc. Trong bối cảnh đó, Việt Nam rất cần sự đổi mới mạnh mẽ trong nhận thức và hành động quyết liệt để có thể bứt phá, vượt qua bẫy thu nhập trung bình, từng bước thực hiện mục tiêu trở thành quốc gia phát triển vào giữa thế kỷ XXI.

Cho nên, việc nâng cao chất lượng giáo dục phổ thông và định hướng nghề nghiệp phù hợp cho học sinh là yêu cầu cấp thiết. Trong bối cảnh thế giới đang bùng nổ về công nghệ, đổi mới sáng tạo và trí tuệ nhân tạo, giáo dục cần tập trung khuyến khích học sinh theo đuổi các lĩnh vực STEM, từ đó góp phần đưa đất nước vượt qua “bẫy” thu nhập trung bình và vươn lên hàng ngũ các quốc gia phát triển.

Như Giáo sư - Tiến sĩ khoa học Nguyễn Đình Đức đã chia sẻ với truyền

thông, các công nghệ cao xuất phát điểm sẽ từ phòng thí nghiệm của các trường đại học, viện nghiên cứu, từ trí tuệ của các nhà khoa học. Để nắm bắt và phát triển công nghệ cao, các nhà khoa học, các trường đại học, các viện nghiên cứu của hệ thống giáo dục đại học giữ vai trò nòng cốt. Giáo dục đại học Việt Nam có cất cánh, đất nước mới cất cánh được.

Chính vì vậy, cần phải có chính sách, đầu tư để các trường đại học phải tiên phong trong việc chuyển đổi số. Hệ thống công nghệ, hạ tầng và dữ liệu, ứng dụng AI trong trường đại học phải được đầu tư, xây dựng và vận hành chuẩn chỉnh và là hình mẫu cho việc chuyển đổi số của quốc gia.

Đồng thời, phải chuyển đổi các chương trình đào tạo theo hướng tiếp cận giáo dục STEM. Các công nghệ cao, công nghệ lõi cũng đòi hỏi phải có nền tảng khoa học cơ bản vững chắc. Chuẩn đầu ra của các chương trình đào tạo phải tiếp cận với các khung năng lực, chuẩn đầu ra của khu vực và quốc tế.

Không chỉ chú ý đầu tư ở lĩnh vực giáo dục đại học, mà ngay cả cấp phổ thông cần phải được chú ý. Chia sẻ với phóng viên Báo Pháp luật Việt Nam, Vũ Thu Thảo, quản lý dự án ở STEAM for Vietnam cho rằng, việc định hướng, cần song song phát triển tư duy của học sinh, sinh viên: “Hiện nay chúng tôi đang tập trung giảng dạy về “Tư duy máy tính” hay được gọi là “Computational Thinking”. Tư duy máy tính là tư duy và các phương pháp giải quyết vấn đề hiệu quả, là kỹ năng thiết yếu, giúp ích cho học sinh trong quá trình xử lý vấn đề nhanh chóng, trở thành những con người có ích ở bất cứ lĩnh vực nào trong tương lai. Qua việc học cách xử lý vấn đề hiệu quả, học sinh sẽ có cơ hội hiểu rõ và làm chủ bản thân, nhận ra điểm mạnh, điểm yếu, cũng như mong muốn của mình để từ đó chọn được hướng đi đúng đắn nhất trong việc định hướng nghề nghiệp”.

Ngoài việc đầu tư giáo dục khoa học - công nghệ lấy học sinh làm trung tâm, thì buộc các trường phổ thông, đại học phải hỗ trợ, bồi dưỡng, nâng cao trình độ, chuyên môn cho người dạy. Vì thực tế, việc tham gia thực hiện các đề tài, dự án và tiến đến các cuộc thi khoa học - kỹ thuật là một trong những cơ hội trải nghiệm học tập quý giá đối với học sinh phổ thông. Qua đó, các em không chỉ học và thực hành phương pháp nghiên cứu khoa học và quy trình thiết kế kỹ thuật, mà còn rèn luyện, phát triển các kỹ năng quan trọng cho thế kỷ XXI như khả năng tiếp cận và giải quyết vấn đề, làm việc nhóm, lên kế hoạch và quản lý dự án, tư duy phản biện, thuyết trình, sáng tạo... Hơn nữa, học sinh có cơ hội gặp gỡ, học hỏi từ các nhà khoa học, chuyên gia, bạn bè cùng đam mê.

Tuy nhiên, do phần lớn giáo viên ở nước ta chưa được đào tạo, thực hành nhiều về nghiên cứu khoa học trong các trường sư phạm và quản lý giáo dục, đặc biệt còn thiếu phương pháp luận, quy trình và cách thức tổ chức triển khai, chương trình tập huấn đào tạo chuyên sâu nên nhiều đơn vị, nhà trường còn lúng túng, chưa hiểu hoặc chưa có phương pháp, cách thức làm hiệu quả.

Cho nên, hiện tại, để nâng cao chất lượng đào tạo công nghệ - khoa học trong nhà trường, rất cần sự đầu tư, nghiên cứu, để dần dần cải thiện cả về phương pháp dạy học, tư duy người học và người dạy. Điều này đòi hỏi các trường đại học, trường phổ thông phải bỏ công sức, tâm huyết để hướng đến mục tiêu chung phát triển đất nước, bồi dưỡng nhân tài. **ANH NHI**



## ĐỘT PHÁ PHÁT TRIỂN KHOA HỌC - CÔNG NGHỆ

# Nâng cánh bay cho các nhà khoa học nữ



● Thủ tướng Phạm Minh Chính với các nhà khoa học và kỹ sư nữ khu vực châu Á - Thái Bình Dương năm 2024. (Nguồn: TTXVN)

**Trong buổi gặp mặt các đại biểu Hội nghị Mạng lưới các nhà khoa học và kỹ sư nữ khu vực châu Á - Thái Bình Dương và lãnh đạo Hội Nữ trí thức Việt Nam thuộc Hội Liên hiệp Phụ nữ Việt Nam tại trụ sở Chính phủ, Thủ tướng Phạm Minh Chính khẳng định: Chính phủ Việt Nam tạo mọi điều kiện thuận lợi để đội ngũ trí thức, trong đó có nữ trí thức, phát huy tối đa năng lực, tâm huyết của mình, tạo điều kiện thuận lợi cho các nữ trí thức, các nhà khoa học nữ tham gia các hoạt động khởi nghiệp, đổi mới sáng tạo.**

## Nhà khoa học nữ trở thành hình mẫu, truyền cảm hứng cho các thế hệ sau

Ngày 14/10/2024, Quý Giải thưởng Tài năng nữ Việt Nam đã trao Giải thưởng Phụ nữ Việt Nam vinh danh 11 cá nhân và 4 tập thể nữ có những đóng góp xuất sắc trong các lĩnh vực đời sống, khoa học và công nghệ. Trong đó, PGS. TS Nguyễn Thị Thu Hoài và TS Hà Thị Thanh Hương là hai nhà khoa học nữ hiện đang làm việc tại Trường ĐH Quốc tế (ĐHQG TP HCM) với những thành tích nổi bật vì những đóng góp cho cộng đồng.

PGS. TS Nguyễn Thị Thu Hoài - Phó Giám đốc Trung tâm Nghiên cứu bệnh truyền nhiễm, Trường ĐH Quốc tế (ĐHQG TP HCM) có thành tích xuất sắc trong nghiên cứu khoa học. PGS. TS Nguyễn Thị Thu Hoài đã công bố 82 công trình nghiên cứu khoa học, mang lại những đóng góp thiết thực, hữu ích cho sức khỏe cộng đồng. Với những cống hiến của mình, chị đã đạt được nhiều giải thưởng quốc tế danh giá như: Nhà Khoa học nữ xuất sắc L'Oréal-UNESCO năm 2023; Giải thưởng Nhà Khoa học trẻ năm 2019 của Hiệp hội Đề kháng thuốc châu Á...

Là phụ nữ làm nghiên cứu khoa học và cũng là nhà giáo, theo PGS. TS Nguyễn Thị Thu Hoài, trong nghiên cứu khoa học, vị thế và vai trò của nữ trí thức đã được khẳng định. Phụ nữ hoàn toàn có thể được đảm nhiệm các vị trí chủ chốt trong các ngành khoa học định hình tương lai thế giới. "Tôi cho rằng, nam hay nữ đều có những tài năng, ưu thế riêng. Người Việt, đặc biệt phụ nữ Việt, rất dẻo dai, bền bỉ, cần cù, sáng tạo, không ngại khó. Đó là những nền tảng để đi trên con đường khoa học đầy chông gai", theo PGS. TS Nguyễn Thị Thu Hoài.

Cũng đang làm việc tại Trường ĐH Quốc tế, TS Hà Thị Thanh Hương - Trưởng Bộ môn Kỹ thuật mô và Y học tái tạo, khoa Kỹ thuật Y sinh có nhiều phát minh, sáng chế có giá trị khoa học và thực tiễn cao, điển hình là dự án "Phân mềm Brain Analytics" giúp chẩn đoán bệnh cho các bệnh nhân vùng sâu, vùng xa. Năm 2023, TS Hà Thị Thanh Hương đã lập "cú ăn ba" lịch sử khi trở thành chủ nhân của giải thưởng "Women of the Future Southeast Asia 2023", "Giải thưởng "Quả cầu Vàng", danh hiệu "Công dân trẻ tiêu biểu TP HCM". Trước đó, TS Hà Thị Thanh Hương giành được học bổng khoa học quốc gia "L'Oréal - UNESCO For Women in Science 2022". Đây là học bổng duy nhất dành cho các nhà nghiên cứu khoa học nữ, những người đã vượt qua mọi rào cản để thực hiện đam mê nghiên cứu khoa học, đóng góp vào sự phát triển của văn minh nhân loại, sự bền vững của hành tinh và sức khỏe con người. Ngoài ra, TS Hà Thị Thanh Hương còn là một trong 15 nhà nghiên cứu trẻ trên toàn thế giới được trao tặng Giải thưởng "Early Career Award năm 2020" của Tổ chức Nghiên cứu Não quốc tế (International Brain Research Organization), có trụ sở tại Pháp. Đây cũng là lần đầu tiên một nữ tiến sĩ tại Việt Nam nhận được giải thưởng này.

Trước đó, tháng 9/2024, tại Lễ kỷ niệm 15 năm Chương trình Giải thưởng khoa học L'Oréal - UNESCO "Vì sự phát triển Phụ nữ trong Khoa học" tổ chức tại Hà Nội, các nhà khoa học nữ từng nhận giải thưởng từ năm 2009 đến năm 2023 đã được trao tặng Kỷ niệm chương vì những đóng góp to lớn của họ cho khoa học Việt Nam nói riêng và quốc tế nói chung. Kể từ khi triển khai tại Việt Nam, giải thưởng đã vinh danh và trao học

bổng nghiên cứu cho 38 nhà khoa học nữ trẻ tài năng của Việt Nam, trong đó có ba người đã được trao giải Tài năng trẻ triển vọng quốc tế năm 2015, 2018 và 2022 vì những đóng góp nổi bật của họ trong lĩnh vực Khoa học sự sống và Khoa học vật liệu. Phát biểu tại sự kiện, bà Lidia Brito, Phó Tổng Giám đốc UNESCO về Khoa học Tự nhiên nhấn mạnh những nhà khoa học nữ này đã trở thành hình mẫu, truyền cảm hứng cho thế hệ trẻ em gái và phụ nữ tương lai theo đuổi sự nghiệp khoa học và công nghệ vì "công trình của họ chứng minh sức mạnh của sự lãnh đạo của phụ nữ trong khoa học và là minh chứng hùng hồn cho những gì có thể đạt được khi phụ nữ được trao cơ hội để phát triển".

## Tạo mọi điều kiện thuận lợi cho các nữ trí thức, các nhà khoa học nữ

Tại Việt Nam, khoa học và công nghệ là một trong 8 lĩnh vực của mục tiêu quốc gia về bình đẳng giới. Nguồn nhân lực nữ nghiên cứu khoa học ở Việt Nam có sự gia tăng đáng kể (chiếm khoảng 46% tổng số nhân lực nghiên cứu phát triển của cả nước), cùng với đó là những đóng góp trên mọi lĩnh vực của đời sống kinh tế - xã hội như sản xuất nông nghiệp, thực phẩm, dược phẩm, hóa học, giáo dục, môi trường, an sinh xã hội... Kết quả của các hoạt động này góp phần nâng cao chất lượng sản xuất, năng suất lao động, đổi mới sáng tạo, tích cực thu hút đầu tư, tạo việc làm, thúc đẩy tiến bộ kỹ thuật và phát triển đời sống kinh tế đất nước.

Tuy nhiên, thực tế cũng cho thấy, nghiên cứu khoa học cần sự tập trung cao và dành nhiều thời gian cũng như tâm huyết, song cán bộ, giảng viên nữ với thiên chức của mình (làm mẹ, nuôi con) mất khá nhiều thời gian trong các công việc gia đình, gây ảnh

hưởng không nhỏ đến hiệu quả hoạt động nghiên cứu khoa học. Ngoài ra, tâm lý ngại va chạm, dấn thân của nữ giới đôi khi cũng trở thành rào cản trong hợp tác nghiên cứu khoa học. Vì thế, nhiều nhà khoa học nữ cho rằng, để tạo điều kiện nhiều hơn nữa cho cán bộ, giảng viên, nhà khoa học nữ, chúng ta cần có những chính sách khuyến khích riêng và đặc thù hơn. Các nhà khoa học nữ có chung mong muốn, lãnh đạo Đảng, Nhà nước, Bộ Khoa học và Công nghệ và các Bộ, ban, ngành tiếp tục quan tâm, tạo điều kiện với những chính sách, cơ chế đầu tư nguồn nhân lực khoa học nói chung và giới khoa học nữ nói riêng ngày càng cụ thể hơn với các cơ chế đặc thù như Quỹ khoa học và công nghệ dành cho các nhà khoa học nữ hay các cơ chế, chính sách ưu tiên chương trình khoa học và công nghệ dành cho nhà khoa học nữ...

Tháng 10/2024, Hội nghị Mạng lưới các nhà khoa học và kỹ sư nữ khu vực châu Á - Thái Bình Dương được Hội Nữ trí thức Việt Nam đăng cai tổ chức tại Thủ đô Hà Nội là một minh chứng sinh động cho sự chủ động hợp tác quốc tế về khoa học, công nghệ của đội ngũ nữ trí thức Việt Nam. Sự kiện càng có ý nghĩa khi Việt Nam vừa tổ chức Ngày hội Đổi mới sáng tạo quốc gia năm 2024.

Gặp mặt các đại biểu Hội nghị Mạng lưới các nhà khoa học và kỹ sư nữ khu vực châu Á - Thái Bình Dương và lãnh đạo Hội Nữ trí thức Việt Nam thuộc Hội Liên hiệp Phụ nữ Việt Nam tại trụ sở Chính phủ, Thủ tướng Phạm Minh Chính cho biết, hướng tới kỷ nguyên phát triển mới, Việt Nam luôn đặc biệt quan tâm đến khoa học công nghệ và đổi mới sáng tạo, coi đây là yêu cầu khách quan, lựa chọn chiến lược và ưu tiên hàng đầu cho phát triển nhanh và bền vững; góp phần giải quyết những vấn đề quan trọng về biến đổi khí hậu, cạn kiệt tài nguyên, già hóa dân số, nâng cao năng suất lao động... Thủ tướng nhấn mạnh, với tinh thần "đổi mới để bứt phá, vượt qua chính mình - sáng tạo để vươn xa, bay cao trong bầu trời kỷ nguyên số và phát triển xanh của nhân loại", Việt Nam nỗ lực bắt kịp, tiến cùng và vượt lên trong tiến trình đổi mới sáng tạo của nhân loại.

Thủ tướng khẳng định Chính phủ đề cao và thúc đẩy mạnh mẽ hợp tác quốc tế trong nghiên cứu, chuyển giao, ứng dụng công nghệ hiện đại để phát triển; tạo mọi điều kiện thuận lợi để đội ngũ trí thức, trong đó có nữ trí thức, phát huy tối đa năng lực, tâm huyết, tham gia khởi nghiệp, đổi mới sáng tạo; thông qua việc tiếp tục hoàn thiện cơ chế, chính sách; đầu tư mạnh mẽ vào nghiên cứu khoa học và công nghệ, hạ tầng cho chuyển đổi xanh, chuyển đổi số. Đồng thời ưu tiên nguồn tài chính, chú trọng đào tạo nhân lực chất lượng cao, nâng cao năng lực quản trị hiện đại cho nghiên cứu, phát triển khoa học công nghệ; khuyến khích sự sáng tạo và ứng dụng khoa học công nghệ trong sản xuất và đời sống...

Chính phủ Việt Nam tạo mọi điều kiện thuận lợi để đội ngũ trí thức, trong đó có nữ trí thức, phát huy tối đa năng lực, tâm huyết của mình, tạo điều kiện thuận lợi cho các nữ trí thức, các nhà khoa học nữ tham gia các hoạt động khởi nghiệp, đổi mới sáng tạo; thông qua việc tiếp tục hoàn thiện cơ chế, chính sách; đầu tư mạnh mẽ vào nghiên cứu khoa học và công nghệ, hạ tầng cho chuyển đổi xanh, chuyển đổi số; ưu tiên nguồn tài chính, chú trọng đào tạo nhân lực chất lượng cao, nâng cao năng lực quản trị hiện đại cho nghiên cứu, phát triển khoa học - công nghệ; khuyến khích sự sáng tạo và ứng dụng khoa học - công nghệ trong sản xuất và đời sống...

HOA BUI

# Người dung đất lạ

Truyện ngắn của DIỆU AI

Xứ nào có người thương đều là quê hương, xứ sở, Phú nhớ mang máng từng nghe một câu tương tự như thế trong một bộ phim nào đó đã xem. Nên chỉ mỗi lần có ai thắc mắc can có chi bỏ xứ ra đây, anh thường nói rành rẽ, tại có người tui thương. Thiên hạ thắc mắc tiếp, anh này lạ lùng, “thuyền theo lái, gái theo chồng” mắc mớ chi anh không đem người anh thương vô xứ trong ở với mẹ già. Phú lại cười hiền, biết trả lời mấy cũng dễ chi vừa lòng thiên hạ. Thôi, cười cho xong chuyện.

Người thương của Phú cũng từng thắc mắc, nghi ngờ và đốai anh mấy bận mà anh không về quê đó chớ. Đâu phải chị ích kỷ, khư khư giữ anh bên mình. Trách nhiệm con trai một, trách nhiệm chăm sóc mẹ già anh không hoàn thành thì chị cũng đâu sung sướng chi. Nhưng nói thế nào Phú cũng không nghe. Tính Phú lạ lắm, anh hiền khô, hiền nhưng có chính kiến và không hề nhu nhược. Tình cảm mà không yếu đuối. Nói về Phú, chị chỉ biết đó là người đàn ông hoàn hảo.

Việc nhà chị đã trở thành đề tài cho chòm xóm có chuyện để nói mỗi khi gặp nhau. Hồi đó, người làng xàm xì, có khi chị bỏ bùa anh. Như thi thoảng gặp mấy cảnh đời “trai tân lấy gái nạ dòng”, người ta vẫn nghi ngờ hết vậy. Chuyện tình của anh chị càng khó tin hơn, viết thành tiểu thuyết chắc bán sẽ chạy, làm phim hẳn được vài bộ lâm ly.

Hồi mới gặp chị, Phú nói thủ thỉ, ý là hãy để Phú thương chị, lấy chị làm vợ được không? Chị cười khan, nghĩ thằng cha này có vấn đề. Mặt mũi sáng rạng, đẹp trai chứ đâu đến nỗi. Nghĩ chi mà đòi theo mình. Nhưng cái câu tỏ tình đó hết như gáo nước mát lành vỗ về thân thể chị sau những lúc rã rời mỗi mệt. Chị chọn vẹn, nghĩ suy về câu nói không chút cười cợt, có vẻ nghiêm túc đó của chàng trai Nam Bộ ở trọ cạnh nhà.

Với chút mơ màng hay tưởng tượng của đàn bà, đêm về soi gương, chị lại ngẫm có khi mình duyên ngầm, mình gây thu hút, mình có nét đặc biệt mà đám trai làng không nhận ra. Kiểu vậy. Chị gõ trán, bật cười cho ý nghĩ ấy, ui trời, lỡ đâu thằng cha chỉ giỡn mà ngồi đây ảo tưởng thì ê mặt lắm. Nhưng nghĩ tới, nghĩ lui lại cười, thấy vui vui lạ lùng. Chị bắt đầu để ý hơn mỗi lúc ra ngoài,

áo quần chọn những bộ màu sáng, tóc hay xoa nhẹ, hay cười lúng liếng băng quơ.

Mẹ chồng chép miệng, hay nó biết khoảng đất nhà mình có giá trị chi đó mà mình không thấy hả con. Chị ôm bụng cười, đất nhà mình chưa bằng góc nhà họ, trong kia đất người ta cũng cò bay thẳng cánh mẹ ơi. Hay nó dòm cái nhà này, à, chắc không phải, mẹ nói rồi tự nhủ khi ngó lại căn nhà ọp ẹp chẳng lấy chi làm giá trị của mình. Nhìn cũng đáng tin nhưng tốt nhất vẫn nên e dè, đề phòng nghe con, mẹ chồng chị dặn.

Hơn ai hết, bà chính là người luôn xúi chị đi bước nữa. Năm năm từ ngày chồng mất, chị đã rất vất vả và khi vừa làm mẹ, làm cha, vừa làm con trai, vừa làm con dâu. Thằng Nhất còn nhỏ, mẹ thì đau buồn quá nên thành ra lẩn thẩn, lúc nhớ, lúc quên. Đạo gán đây, hình như Phú ghé nhà nhiều hơn, nói chuyện hợp với bà nên bà có phần vui vẻ và bắt đầu nói vô cho Phú.

Có bận đi làm về, chị vừa tới cổng đã thấy thằng Nhất hớn hờ chạy ra khoe, anh Phú cho con mấy bịch kẹo dừa với bộ xếp hình nữa. Trời ơi, chị thấy xấu mặt quá. Đó, mẹ coi thằng Nhất gọi người ta bằng anh, vậy mà đòi... Mẹ chị nạt cháu rồi cười, nó không để ý thì con chấp nhận làm chi cho nặng nề.

Hồi chồng tai nạn rồi nằm liệt giường hơn ba năm, chị đã hình dung cuộc sống của mình sau này sẽ vô cùng khốn khó. Biết vậy, nhưng lúc nào chị cũng vui vẻ, hoạt bát để anh vui. Sớm ra lau người cho anh, nắn từng ngón tay, ngón chân rồi kể chuyện này, chuyện kia. Chị tin là anh biết, anh hiểu dù không thể hiện bằng cái chớp mắt hay gật đầu. Đôi người khuyên nên rút ống thở đi, kéo dài chỉ hao tốn tiền của và sức lực của người nhà chứ thật sự đâu còn chút chi hy vọng, chị kiên quyết không. Vay mượn cùng khắp chị vẫn cố lo cho anh đến giây phút cuối cùng.

Từ ngày chồng mất, chị đã nghĩ lòng mình sẽ thôi xao động, chẳng còn thôn thức trước một người đàn ông nào nữa. Tới khi gặp Phú, nghe anh nói vài ba câu cảm động, tự nhiên thấy mình như quả bong bóng căng tròn bỗng chốc xẹp lép bởi mất hết hơi, bao cố gắng để mạnh mẽ không còn muốn hiện hữu, thay vào đó



Tranh minh họa. (Nguồn: Thu Hà)

cũng muốn dựa dẫm, muốn tựa vào ai đó tới cuối đời. Nhưng nghĩ tới lui lại thấy có lỗi với chồng, rồi còn Phú, anh còn trẻ, chắc chị đã hiểu chuyện. Nếu tình cảm ấy là thật, có khi chỉ trong phút giây nông nổi nhất thời mà thôi.

Phú khó khăn lắm mới chứng tỏ cho chị thấy anh là người... bình thường. Nghĩa là đâu óc không có vấn đề chi, suy nghĩ này chín chắn, quyết định này đúng đắn. Tuy vậy, trong mắt thiên hạ, Phú đâu bình thường. Người ta coi thử anh Phú ở trong nhà đó được bao lâu. Từ lúc con Nhi ra đời, thằng Nhất học hết cấp một rồi đến khi con Nhi đi học, thằng Nhất chuẩn bị tốt nghiệp cấp ba, mãi vẫn không thấy Phú

bỏ đi. Người làng dần dần tin, hẳn trên đời có tình yêu cao thượng. Tình yêu đó bất chấp tuổi tác, chênh lệch ngoại hình hay đời sống ngổn ngang của nhau. Và cách Phú đối đãi với chị đã cho người ta thấy, hóa ra người đàn bà đi qua cơ cực, đốn đau đều xứng đáng được bù đắp yêu thương bất tận.

Phú vẫn nghĩ, má có còn thì cũng hiểu cho thằng con trai vốn hay động lòng, dễ cảm xúc. Hồi nhỏ, coi phim thấy cảnh người ta trùng phùng hội ngộ hay chia lìa đôi lứa, thằng con trai năm tuổi của bà đã chảy nước mắt sụt sùi trước khi diễn viên rót lệ. Bà thờ dài, đàn ông đàn ông mà cứ thế này, chi khổ thôi. Hai mươi tuổi, thương

## TIẾNG LÒNG

### Đợi chờ ngày hoa nở

Ảnh minh họa. (Nguồn: TL)

Chẳng biết tự bao giờ, nhân loại lấy sự tồn tại và phát triển của thực vật, mà cụ thể là những bông hoa, chiếc lá để làm “cột mốc xanh” cho những niềm hy vọng, cho những sự hứa hẹn về tương lai.

Những 5X, 6X, 7X không ai là không nằm lòng với “Chiếc lá cuối cùng” của nhà văn người Mỹ O’Henry. Truyện lấy bối

cảnh ở khu Greenwich Village, Manhattan, thành phố New York, Hoa Kỳ. Sue và Johnsy là hai nữ họa sĩ trẻ sống trong một khu nhà trọ. Cụ Behrman là một họa sĩ già cũng sống ở đó, cả đời cụ khao khát vẽ được một kiệt tác nhưng chưa thực hiện được. Mùa đông năm ấy, Johnsy bị bệnh sưng phổi rất nặng. Bệnh tật khiến

cô tuyệt vọng và nghĩ rằng khi chiếc lá thường xuân cuối cùng rụng xuống là sẽ là lúc cô lìa đời. Cô gái tội nghiệp âm thầm đếm từng chiếc lá thường xuân. Biết được ý nghĩ điên rồ đó của Johnsy, cụ Behrman ban đầu mắng um lên nhưng sau đó lại âm thầm thức suốt đêm mưa gió bão bùng để vẽ chiếc lá thường xuân. Chiếc lá cuối cùng giống như thật. Nó đã không rụng trong đêm bão lớn khiến Johnsy suy nghĩ lại, cô hi vọng và muốn được sống, được sáng tạo. Johnsy từ cõi chết trở về nhưng cụ Behrman lại chết vì bệnh sưng phổi sau đêm sáng tạo kiệt tác chiếc lá cuối cùng để cứu Johnsy...

Giá trị của “Chiếc lá cuối cùng” chính là tình yêu và và sức mạnh của hy vọng trong cuộc sống. Một người họa sĩ già sẵn sàng hi sinh để người khác được sống. Chiếc lá thường xuân cuối cùng - tác phẩm của người họa sĩ ấy chính là tuyệt tác không chỉ trong nghệ thuật mà trong tâm hồn của con người.

Ở đời, vẫn có câu “vận hạn thì luôn có thật, còn may mắn như mây trời”, giống như người xưa thường nói “họa vô đơn chí, phúc bất trùng lai”. Thế nên, ai, dù xa vời đến đâu, rồi cũng phải đối mặt với vận hạn của chính mình. Và đến khi đó, từng cá nhân chỉ khác nhau ở chỗ sẽ vượt qua “hố đen” cuộc đời mình ra sao.

Cuối năm 2022, bộ phim “Mèo đi hia: Điều ước cuối cùng” được cả người lớn lẫn trẻ em hâm mộ nhiệt thành. Trẻ em mê bộ phim vì những nhân vật trong đó quá dễ thương, kỳ diệu, còn với người lớn, thông điệp “Mèo đi hia: Điều ước cuối cùng” mang lại đã gợi đến rất nhiều nghĩ suy từ hình ảnh chú chó nhỏ Perrito. Bị bỏ rơi, bị coi thường..., chỉ cần một nỗi đau trong số này đã có thể khiến nhiều người gục ngã nhưng tất cả lại là điều mà Perrito đã từng trải qua. Chú chó nhỏ như là một “nỗi bất hạnh di động”, bị kịch hơn tất cả nhưng cũng lạc quan hơn tất cả, bởi Perrito luôn biết

ĐỌC SÁCH

“THỜ CÚNG CỔ TRUYỀN VIỆT NAM - NGHI LỄ VÀ THỰC HÀNH NGHI LỄ”:

## Hành trình giải nghĩa hai chữ “tổ tiên”

Trong không khí rộn ràng của Tết Nguyên đán và nhiều dịp lễ quan trọng trong năm, Nhà Nam phối hợp cùng Phó Sách Hà Nội tổ chức sự kiện ra mắt cuốn sách “Thờ cúng cổ truyền Việt Nam - Nghi lễ và thực hành nghi lễ” của tác giả Trung Chính Quách Trọng Trà.

“Thờ cúng cổ truyền Việt Nam” là công trình nghiên cứu công phu, với sự tham vấn của nhiều chuyên gia trong lĩnh vực văn hóa dân gian và tín ngưỡng. Cuốn sách không chỉ là tài liệu nghiên cứu học thuật mà còn là cẩm nang thực hành hữu ích, giúp người đọc hiểu đúng và thực hiện đúng các nghi lễ thờ cúng - một nét văn hóa đặc sắc đã ăn sâu vào đời sống tinh thần của người Việt Nam qua hàng nghìn năm lịch sử.

Tại sự kiện, Thượng tọa Thích Tâm Hiệp - một trong hai diễn giả của sự kiện - đã chia sẻ những trải nghiệm sâu sắc về hành trình “giải nghĩa hai chữ tổ tiên”. Thượng tọa cho biết, dù đã dành cả đời để nghiên cứu về đề tài này, nhưng đây mới là lần đầu tiên ngài tham gia viết sách về văn hóa thờ cúng tổ tiên của người Việt.

PGS.TS Bùi Xuân Đính - nguyên Trưởng phòng Nghiên cứu các dân tộc nhóm ngôn ngữ Việt - Mường, Viện Dân tộc học - đánh giá cao giá trị thực tiễn của cuốn sách. Theo ông, điểm nổi bật của tác phẩm là cách tiếp cận theo không gian thờ cúng (từ gia đình đến các di tích như đình, miếu, đền) và thời gian (các ngày lễ quan trọng trong năm), giúp người đọc dễ dàng thực hành hơn là chỉ dừng lại ở lý thuyết. Cuốn sách được kỳ vọng sẽ trở thành nguồn tham khảo uy tín và đáng tin cậy về văn hóa thờ cúng của người Việt, đặc biệt trong bối cảnh xã hội hiện đại hóa như hiện nay.

“Thờ cúng cổ truyền Việt Nam - Nghi lễ và thực hành nghi lễ” là thành quả hợp tác giữa tác giả Trung Chính Quách Trọng Trà với nhiều chuyên gia trong lĩnh vực văn hóa dân gian và tín ngưỡng. Cuốn sách không chỉ là công trình nghiên cứu học thuật mà còn là cẩm nang thực hành hữu ích cho những ai quan tâm đến việc gìn giữ và phát huy các giá trị văn hóa truyền thống của dân tộc.

Nội dung chính của cuốn sách được trình bày theo hai hướng: lý luận và thực hành. Phần lý luận tập trung ở Chương 1, nêu những nét khái quát về đặc điểm và tính chất của nghi lễ thờ cúng ở Việt Nam. Đặc biệt, tác giả đã tổng kết được 8 nguyên tắc thờ cúng gồm: chân tâm, vị tha, trang nghiêm, tuân theo quy luật tự nhiên - xã hội, liên thông, lắng đọng, chân mỹ và thiêng liêng; cùng 3 tính chất cốt lõi: tính triết lý, tính thực tiễn giản dị giàu nhân văn và tính thống nhất trong đa dạng.

Cuốn sách được biên soạn như một cẩm nang thực hành với hướng dẫn cụ thể cho từng nghi lễ. Điểm nổi bật của cuốn sách là cách tiếp cận theo không gian thờ cúng và thời gian. Về không gian, sách đề cập đến các nghi lễ từ trong gia đình đến các di tích như đình, miếu, đền. Về thời gian, sách hướng dẫn chi tiết các nghi lễ theo lễ tiết trong năm, từ Tết Nguyên đán đến các ngày lễ quan trọng khác. Đặc biệt, phần Phụ lục của Chương 1 có các lời hỏi - đáp giúp làm sáng tỏ những cách hiểu sai thường thấy về hoạt động thờ cúng.

Về tính ứng dụng, cuốn sách được biên soạn như một cẩm nang thực hành với hướng dẫn cụ thể cho từng nghi lễ, bao gồm: ý nghĩa của nghi lễ, các lễ vật cần thiết và hướng dẫn các bước tiến hành. Đặc biệt, các bài văn khấn được soạn lại với lời văn hiện đại, thuần Việt nhưng vẫn đảm bảo được sự trang nghiêm và nội dung cốt lõi của nghi lễ truyền thống.

Đúc kết từ hơn 20 năm kinh nghiệm của tác giả trong việc nghiên cứu và hướng dẫn thực hành nghi thức thờ cúng, cuốn sách không chỉ là công trình nghiên cứu học thuật mà còn là cẩm nang thiết thực cho mọi gia đình Việt Nam trong việc gìn giữ và phát huy các giá trị văn hóa truyền thống của dân tộc.

MIÊN THẢO



bệnh đã vào giai đoạn cuối. Chị đón nhận án tử với tâm thế nhẹ nhàng, cười vui với Phú, tôi biết tôi sẽ chết trước mình mà. Tại tôi lớn tuổi hơn. Phú không thể cười trước câu bông đùa của chị.

Dù lạc quan và tìm mọi cách chữa trị nhưng cũng chỉ kéo dài sự sống được năm tháng. Hôm đưa chị ra đồng, ai cũng khóc, khóc vì thấy Phú đứng ngẩn ngơ bên mộ chị mà không chịu về. Khóc vì mẹ chồng lúc này đã run rẩy lắm rồi vẫn nước mắt lưng tròng, chống gậy tiễn đưa con dâu. Năm đó, thằng Nhất hai mươi tuổi, bé Nhi vừa lên chín. Người làng lại có dịp lo thay chuyện nhà Phú, không biết rồi đây anh sẽ sống ra sao với mẹ già và con riêng của vợ rồi cả con mình.

Sau khi chị mất, bà nội thằng Nhất càng ngày càng lần thẩn. Thịnh thoảng bà đến gần, cúi xuống ngó vô mặt Phú về nghi ngờ, anh là ai, ở mô tới? Anh cười, là con trai bà chứ ai. Bà gật gù rồi ngó xuống bếp hỏi chung hừng, chớ vợ anh đi đâu từ sớm mà chừ trưa trở trưa trật chưa về. Phú hay ước, phải chỉ mình cũng quên được như bà, sống bằng ký ức và kỷ niệm thật vui.

Năm thằng Nhất ra nghề, anh lo liệu, tìm mặt bằng rồi mở cho nó cái tiệm sửa điện thoại nhỏ ngoài đường lộ. Hy vọng Nhất sẽ chịu khó làm ăn, rồi còn lấy vợ, sinh con. Có ngờ đâu thằng cu Nhất hiền lành tự nhiên nghe theo đám bạn, ham nhậu nhẹt và cờ bạc. Kiếm được bao nhiêu, Nhất tiêu hết bấy nhiêu rồi còn nợ nần, cầm đồ của khách. Nhân bữa Phú vô quê lo giỗ cho má thì thằng Nhất về nhà vét sạch tiền bạc.

Anh giận tím mặt nhưng rồi nghĩ có khi nào nó mang bệnh chi trong người cũng nên, rồi sợ phiền hà, sợ đau lòng, sợ anh chăm sóc vất vả nên mới bày trò để nói những lời xua đuổi cạn tro vậy. Xưa nay nó tội lắm, làm chi có kiểu ăn nói ba trợn đó. Trong phim hay xảy ra mấy tình cảnh trở trêu kiểu vậy.

Thấp nén nhang trên bàn thờ của chị, Phú ôm mặt khóc tủi hờn. Nhi ôm lấy ba, nó bảo mai một sẽ không lấy chồng, sẽ ở với ba suốt đời. Con gái đưa cho Phú tờ giấy xét nghiệm của bệnh viện, đúng là thằng Nhất mang bệnh, căn bệnh từng làm chị đau đớn và mất đi.

Mất mấy ngày anh mới tìm được thằng Nhất. Cha con ôm nhau nói chuyện rồi khóc tức tưởi. Anh biết rồi Nhất sẽ không sao, bệnh phát hiện sớm nên chắc chắn sẽ có cách chữa trị. Phú trách mình hơi hốt, không chú tâm đến con nhiều hơn, hóa ra thằng bé đã trưởng thành, biết lo cho mình và suy nghĩ cho cả người khác. Đúng như anh đã nghĩ, Nhất cố tình làm vậy để anh buồn chán ghét bỏ mà về quê hương, bản xứ, nó không muốn Phú phải nặng gánh vì nó và cả bà nội. Dầu gì, hai người không thuộc trách nhiệm của anh, anh chăm lo tới hôm nay là tốt lắm rồi. Phú mỉm cười, nhớ lời mình từng nói với người ta khi họ hỏi sao anh chia xa xứ miền trong rồi về đây ở, anh đã bảo tại nơi này có người anh thương. Hồi đó đã thương nay càng thương sâu đậm... **D.A**

một người con gái mà họ bỏ đi lấy chồng, Phú đã khóc như mưa. Bao đời này không lấy vợ, ở với má suốt đời. Má vỗ về thằng con to xác mà yếu đuối của mình, ừ, ở với má cũng không sao. Sau này theo bạn ra đây làm công trình, anh nhận với má đã thương một người khác và muốn gắn bó với họ ở đây, má thấy bình thân chứ không ý kiến chi. Miễn con mình vui và hạnh phúc. Lúc ấy má biết rõ mình mang bệnh trong người, còn Phú mãi miết theo đuổi người ta nên đầu hay. Mâm cơm làm lễ để Phú về một nhà với chị diễn ra đầu được vài ba tháng thì má anh mất. Chị càng thương anh hơn.

Ấn tượng của Phú với phụ nữ xứ này là họ rất giỏi giang, đảm đang lại kiên cường. Chồng chết, ở vậy nuôi con, chăm mẹ chồng mà chẳng thấy u sầu, buồn bã, lúc nào cũng cười vui xởi lởi, lạc quan yêu đời. Chuyện trò vài bữa mà Phú thấy mến chị quá chừng. Chút mến mến rồi thành thương khi sớm ra, lúc anh đang ngồi uống cà phê đã thấy chị bán xong thùng bún nghệ rồi lóc cóc đạp xe về. Lo cơm nước, giặt giũ cho hai bà cháu xong, chị lấy xe đi mua nhôm nhựa. Có bữa thấy chị chớ xe hàng to đùng ở sau, bữa đó gió về nên cả xe và người cứ nghiêng ngả. Phú hốt hoảng chạy ra đỡ cho chị. Hỏi chị sao không mượn ai chở, đi thế này nguy hiểm lắm, hỏi xong lại thấy vô duyên, bán buôn lời mấy đồng bạc, ai dám thuê người.

Sau này về với nhau, chị không phải gánh gồng một mình nữa. Cứ cuối ngày, sau khi xong việc của mình, Phú dắt xe đi chờ hàng cho chị, chưa bao giờ la cà hàng quán như chồng người ta. Bữa vừa qua con vượt cạn, chị xin lỗi Phú rồi chảy nước mắt. Anh ngạc nhiên, tại sao mình xin lỗi tôi. Vì tôi không sinh cho Phú được thằng con trai, tuổi tôi giờ cũng lớn rồi. Phú cười, vậy là mình vẫn chưa hiểu tôi, con nào mà chẳng là con, tôi thích con gái bởi nó sẽ giống mình. Còn con trai, mình có thằng Nhất đó rồi.

Vài lúc tinh táo hiềm hoi, mẹ chồng cầm tay chị rồi nói, trên đời chắc chỉ có thằng Phú mới được rứa đó con. Ông trời có mắt. Mẹ nói rồi khóc. Chị cũng cảm động với tấm chân tình Phú dành cho mình, dù thật sự, cứ mỗi tối đi ngủ chị cứ chập chờn lo sợ, biết đâu đêm nay Phú bỏ mình đi. Mỗi sáng thức giấc, lại nghĩ có hồi nào mình mở mắt ra, ngó qua thấy gối bên cạnh trống không lần nữa. Sinh xong, dù có đến mấy chị cũng không cưỡng được tuổi già đang ngấp nghé. Da dẻ chị bắt đầu nhăn nheo, tóc lấm tẩm vài ba sợi bạc. Đi đâu cùng Phú, chị thường nhích nhẹ ra xa bởi sợ sự so sánh nào đó của người đời. Chị giấu nỗi hoang mang, lo sợ của mình nhưng Phú cảm nhận được. Anh ôm chầm lấy chị, mình đừng lo, tôi ở đây với mẹ con mình tới khi chết.

Một đời sống vất vả, vui vẻ, an nhàn chưa được bao lâu, thế mà chị trở bệnh. Mới đầu đau râm râm trong bụng nhưng chị nghĩ không can chi, cứ chú quan rồi không đi khám. Tới hồi đau quá mới để Phú đem đi bệnh viện, bác sĩ kết luận

rằng: “Người chịu nhiều tổn thương nhất lại là người dịu dàng với thế giới nhất...”. Cuộc đời cho Perrito rất nhiều “trái chanh đắng ngắt”, nhưng chính vì đã trải qua nhiều nỗi đau, người dịu dàng với lăng kính tích cực sẽ thấu hiểu và giúp những người xung quanh đi qua những thử thách nhẹ nhàng hơn...

Con nằm viện vì căn bệnh khó, có trái tim người mẹ nào không tan vỡ vì điều đó. Nhưng ngoài kia cuộc sống vẫn tiếp diễn và những bông hoa vẫn nở như lời một bài ca: “Tại sao phải quên đi/Gặp nhau khi hoa nở/Lời hứa xưa vẫn còn đó/Hãy gặp nhau khi hoa nở/Xin đừng nói lời chia tay...” (Sau này hãy gặp lại nhau khi hoa nở - Rinnie Blue). Vậy thì tại sao không tự cảm cho mình một bình hoa và đợi chờ ngày hoa nở.

Như Johnny đã từng chờ đợi sự tồn tại của “chiếc lá cuối cùng”. “Ngày dần trôi và dù qua khoảng không xám xịt, họ vẫn thấy chiếc lá đơn độc bám vào cuống của nó, dựa vào bức tường. Và rồi, khi màn đêm buông xuống, gió bắc lại thổi, trong khi mưa vẫn đập vào các cửa

sổ, chảy ồ ạt xuống theo rìa mái nhà kiểu Hà Lan. Khi đã có đủ ánh sáng buổi tinh sương, Johnny, con người vô cảm, lại ra lệnh kéo cái rèm xuống. Chiếc lá thường xuân vẫn còn đấy...”. Chiếc lá thường xuân vẫn còn đấy dù rằng nó không phải là chiếc lá thật, mà là tuyệt tác của người họa sĩ già đã tặng cô. Ông đã đánh đổi sinh mạng của mình để vẽ nó đúng vào đêm chiếc lá cuối cùng rơi rụng, để Johnny được ở lại với cuộc đời.

Nghịch cảnh ở đời ai rồi cũng gặp, câu chuyện của Perrito, của “Chiếc lá cuối cùng” khiến chúng ta nhận ra, trái tim chúng ta như thế nào thì con đường chúng ta đi sẽ giống như vậy. Sẽ có nhiều điều không may xảy ra trong cuộc đời, người bi quan thì coi nó là điềm xấu. Còn người lạc quan lại nghĩ nó là những thử thách cần vượt qua để học được bài học của nhân quả.

Thái độ sống sẽ dẫn mỗi người đến với con đường mà họ đã chọn. Và khi đã chọn đúng thì hoa sẽ nở, lá sẽ xanh tươi như một niềm hy vọng...

HỒNG MINH

# Vun đắp tình yêu qua những hoạt động cặp đôi



● Workshop thủ công là nơi hẹn hò lý tưởng giữa nhịp sống hiện đại bận rộn. (Ảnh: ST)



● Photobooth giúp lưu giữ khoảnh khắc của các cặp đôi. (Hình minh họa - Nguồn: 96 Photobooth Co. VietNam)

Khi nhắc đến ngày Lễ Tình nhân (Valentine's Day), hình ảnh quen thuộc như hoa hồng, chocolate hay những bữa tối dưới ánh nến lãng mạn thường hiện lên trong tâm trí mọi người. Tuy nhiên, ngày nay, nhiều bạn trẻ muốn "đổi gió" ngày Lễ Tình nhân bằng những trải nghiệm mới mẻ, thay vì chỉ gói gọn trong những món quà truyền thống hay hoạt động quen thuộc.



● Nhiều cặp đôi chọn Lễ hội Xuân hồng làm địa điểm "hẹn hò". (Ảnh: Viện Huyết học - Truyền máu Trung ương)

Ngày Lễ Tình nhân 14 tháng 2 từ lâu đã trở thành một ngày lễ quan trọng không chỉ với các cặp đôi mà còn là ngày cả thế giới tôn vinh tình yêu. Tại Việt Nam cũng không ngoại lệ, đây là ngày được các đôi yêu nhau mong đợi để bày tỏ tình cảm và thể hiện sự quan tâm dành cho "một nửa" yêu thương của mình. Đặc biệt hơn, ngày Lễ Tình nhân ở Việt Nam thường trùng vào khoảng thời gian trước, trong và sau Tết Nguyên đán khiến không khí càng trở nên rộn ràng và háo hức. Vào dịp này, các cặp đôi thường trao nhau những món quà ngọt ngào và ấm áp như hoa hồng, chocolate, gấu bông... Cùng với đó, những hoạt động như bữa tối dưới ánh nến lãng mạn, đi xem phim hay ngồi uống cà phê cũng là cách để họ tạo ra những khoảnh khắc tuyệt vời và đáng nhớ. Tuy nhiên, một vài năm trở lại đây, những món quà truyền thống, những hoạt động quen thuộc đã được thay thế bằng những trải nghiệm mới mẻ, mang dấu ấn riêng và có ý nghĩa hơn. Hãy cùng khám phá xem, ngày Lễ Tình nhân năm nay những hoạt động nào đã được các đôi yêu nhau lựa chọn.

## Workshop thủ công hấp dẫn giới trẻ

Vào ngày 14/2 vừa qua, H.Phượng (24 tuổi, Thái Bình) đã quyết định thay đổi không khí cho buổi hẹn hò bằng một trải nghiệm mới mẻ. Thay vì cùng người yêu đi ăn và xem phim như

mọi năm, cô lựa chọn tham gia một workshop làm trang sức thủ công sau bữa tối. Tại đây, cặp đôi không chỉ có khoảng thời gian ý nghĩa bên nhau mà còn tự tay sáng tạo một món quà độc nhất vô nhị, mang dấu ấn cá nhân và thể hiện sự gắn kết của cả hai. Lựa chọn làm nhẫn đôi, H.Phượng và người yêu đã cùng nhau lựa chọn chất liệu, kiểu dáng cho chiếc nhẫn, trao đổi ý tưởng và sở thích của nhau. Cho đến cùng nhau học hỏi các kỹ thuật chế tác cơ bản, tỉ mỉ từng chi tiết nhỏ để tạo nên chiếc nhẫn hoàn hảo. "Với tôi, ngày Lễ Tình nhân năm nay thật đặc biệt khi cả hai cùng trao nhau những chiếc nhẫn do chính tay mình làm ra, cùng nhau hứa hẹn những điều tốt đẹp cho tình yêu. Đây không chỉ là một món quà đơn thuần, những chiếc nhẫn này còn là biểu tượng cho tình yêu, sự gắn kết và những kỷ niệm mà chúng tôi đã cùng nhau tạo nên", H.Phượng chia sẻ. Xu hướng trải nghiệm ngày Lễ Tình nhân hay buổi hẹn hò thông qua các buổi workshop thủ công mang giá trị nghệ thuật ngày càng được nhiều cặp đôi ưa chuộng. Với đa dạng loại hình, các cặp đôi thỏa sức lựa chọn tùy theo nhu cầu, sở thích từ làm trang sức, gốm sứ, nến thơm, bánh ngọt, vẽ tranh, nấu ăn hay cắm hoa... Điểm hấp dẫn của các workshop này là người tham gia vừa có cơ hội trải nghiệm, sáng tạo cùng nhau, vừa có thể mang về những món đồ do chính tay mình làm

như một kỷ niệm đáng nhớ. Hay nói cách khác là vừa "được ăn, được nói, được gói mang về". Chưa kể, giữa nhịp sống hiện đại bận rộn, những không gian workshop thủ công trở thành điểm đến lý tưởng để thư giãn, tận hưởng khoảnh khắc bình yên và kết nối cảm xúc. Dù là một ngày kỷ niệm đặc biệt hay chỉ đơn giản là một buổi hẹn bình thường, những hoạt động này giúp tình yêu thêm phần ý nghĩa và trọn vẹn hơn. Chụp ảnh cặp đôi lưu giữ khoảnh khắc Trong ngày Lễ Tình nhân, ngoài việc tặng quà hay cùng nhau tận hưởng những buổi hẹn hò lãng mạn, việc lưu giữ những khoảnh khắc ngọt ngào qua những bức ảnh đẹp là điều không thể thiếu. Nếu như trước đây, các cặp đôi thường chụp ảnh bằng điện thoại thì ngày nay, họ có xu hướng tìm đến những concept chụp hình độc đáo để kỷ niệm ngày đặc biệt theo cách đặc biệt hơn. Nhiều người lựa chọn các studio chuyên nghiệp với phong cách đa dạng như vintage, Hàn Quốc, tối giản hay retro, giúp tạo ra những bức ảnh mang dấu ấn cá nhân và đầy cảm xúc. Không chỉ dừng lại ở các studio, nhiều cặp đôi còn sáng tạo bằng cách tổ chức những buổi chụp ảnh ngoài trời, chọn những "địa chỉ đỏ" có khung cảnh đẹp như quán cà phê, công viên hay những con phố mang đậm nét

hoài cổ. Một số khác lại thích phong cách tự nhiên, ghi lại những khoảnh khắc đời thường trong những hoạt động nấu ăn cùng nhau, đi dạo hoặc đơn giản là cùng nhau đọc những quyển sách yêu thích bên ô cửa sổ. Bên cạnh đó, các bức ảnh được chụp bằng máy ảnh phim hoặc máy ảnh lấy liền (instax, polaroid) cũng trở thành lựa chọn được yêu thích. Những bức ảnh phim với màu sắc hoài cổ, chân thực giúp ghi lại những khoảnh khắc tự nhiên và đầy cảm xúc. Không cần tạo dáng cầu kỳ, chỉ cần một ánh mắt, một cái nắm tay cũng đủ để biến giây phút ấy thành kỷ niệm đẹp. Hay cảm giác háo hức chờ đợi, hồi hộp khi bức ảnh lấy liền dần hiện lên cũng là một phần trải nghiệm thú vị. Bởi mỗi tấm ảnh chỉ có thể in một lần, không thể chỉnh sửa hay lưu trữ kỹ thuật số, nên từng bức hình đều trở thành một kỷ vật độc nhất vô nhị, ghi dấu khoảnh khắc yêu thương theo cách chân thật nhất. Đáng chú ý, trong năm qua, xu hướng bùng nổ chụp ảnh (photobooth) đã trở thành một trào lưu thu hút sự quan tâm của nhiều cặp đôi. Đây là không gian lý tưởng để các bạn trẻ thỏa sức sáng tạo với những khung hình độc đáo và phụ kiện đa dạng có sẵn tại buồng chụp ảnh. Điểm đặc biệt của photobooth là người chụp có thể tự tay trang trí bức ảnh theo phong cách riêng và nhận ảnh ngay lập tức. Những tấm ảnh được in ra thường có thiết kế theo phong

cách Hàn Quốc, kết hợp giữa nét dễ thương và chút hoài cổ, tạo nên sức hút riêng biệt. Chính sự đơn giản nhưng đầy thú vị này đã khiến các tiệm photobooth trở thành điểm đến yêu thích, góp phần làm nên một trải nghiệm mới mẻ trong ngày Lễ Tình nhân.

## Hoạt động ý nghĩa vì cộng đồng

Ngày Lễ Tình nhân vốn là dịp để các cặp đôi thể hiện tình yêu dành cho nhau, nhưng cũng không ít người lựa chọn cách kỷ niệm ngày này theo một cách đặc biệt, gắn liền với tình yêu thương dành cho cộng đồng. Cặp đôi cùng nhau tham gia các hoạt động từ thiện, như quyên góp, giúp đỡ những người khó khăn, hay tham gia các chiến dịch hiến máu, góp phần mang lại sự sống cho nhiều người. Diễn ra trong 9 ngày, từ 8/2 đến 16/2, Lễ hội Xuân hồng năm 2025 mang thông điệp "Hiến máu đầu xuân - Nhân lên hạnh phúc" đã nhận được sự hưởng ứng nhiệt tình từ đông đảo người dân, từ các bạn trẻ, các gia đình đến những người lớn tuổi. Đặc biệt, ngày hội diễn ra vào đúng ngày Lễ Tình nhân nên nhiều cặp đôi đã cùng nhau đi hiến máu tại "Lễ hội Xuân hồng" để có thêm những kỷ niệm đẹp, cùng nhau làm việc tốt cũng là một cách bồi đắp tình yêu thêm tích cực, hạnh phúc hơn.

M.Ngọc (27 tuổi, Hà Nội) cũng chọn ngày Lễ Tình nhân để cùng người yêu đi hiến máu. Hai bạn trẻ cùng nhau đăng ký, động viên nhau vượt qua nỗi "sợ kim" và biến khoảnh khắc này thành một kỷ niệm ý nghĩa. "Ngay từ sáng sớm ngày 14/2, tôi và người yêu đã có mặt tại điểm hiến máu. Không khí ở đây nhộn nhịp hơn tôi tưởng tượng. Không chỉ có chúng tôi, mà còn rất nhiều cặp đôi khác cũng lựa chọn cách kỷ niệm tình yêu theo cách đặc biệt này. Một số người vẫn còn hồi hộp, e ngại vì sợ kim hiến máu nhưng ai cũng mang trong mình niềm vui khi biết rằng giọt máu của mình có thể cứu sống một ai đó", M.Ngọc chia sẻ.

Hiến máu nói riêng và các hoạt động vì cộng đồng nói chung không chỉ là một nghĩa cử cao đẹp mà còn là cách để mỗi người lan tỏa yêu thương, nhân lên hạnh phúc cho cộng đồng. Với nhiều cặp đôi, việc cùng nhau tham gia các hoạt động thiện nguyện cũng là một cách để gắn kết tình cảm. Tình yêu không chỉ được nuôi dưỡng bằng những khoảnh khắc lãng mạn mà còn được bồi đắp từ sự sẻ chia, cùng nhau hướng đến những điều tốt đẹp.

Ngoài những hoạt động nói trên, còn vô vàn các hoạt động khác để các cặp đôi kỷ niệm ngày Lễ Tình nhân theo cách riêng của mình. Dù là một bữa tối ấm áp bên nhau hay đơn giản là cùng nhau ngồi lại, chia sẻ những câu chuyện, những kỷ niệm - tất cả đều có thể trở thành những khoảnh khắc đáng nhớ. Bởi lẽ, món quà ý nghĩa nhất trong ngày Lễ Tình nhân không phải thứ có thể mua được trong cửa hàng, mà chính là khoảng thời gian dành trọn vẹn cho người mình yêu thương.

**LINH CHI**

# Khoa học công nghệ đang thay đổi thế giới

## Sự trỗi dậy của ChatGPT

### đe dọa “người khổng lồ” Google

ChatGPT, được phát triển bởi OpenAI, đã đánh dấu một bước ngoặt trong việc ứng dụng AI vào giao tiếp hàng ngày. Với khả năng hiểu và tạo ra ngôn ngữ tự nhiên, ChatGPT đã mở ra nhiều cơ hội trong các lĩnh vực như dịch vụ khách hàng, giáo dục và y tế. Theo Reuters, ChatGPT đã đặt nền móng cho sự bùng nổ của các ứng dụng AI trong nhiều ngành công nghiệp, từ đó thúc đẩy sự phát triển của các mô hình ngôn ngữ lớn và các ứng dụng liên quan. Minh chứng là chỉ sau 40 ngày sau ngày ra mắt 30/11/2022, ChatGPT đã thu hút hơn 10 triệu người dùng hàng ngày - một con số vượt xa tốc độ tăng trưởng ban đầu của Instagram.

Ngay lập tức, sự thành công của ChatGPT đã gây ra một “bão động đờ” tại Google. Theo The New York Times, CEO Sundar Pichai đã kích hoạt mức cảnh báo cao nhất trong công ty khi nhận thấy ChatGPT có thể đe dọa vị thế thống trị của Google tìm kiếm. Google từ lâu đã kiểm soát mảng tìm kiếm trực tuyến, nhưng với sự xuất hiện của ChatGPT - một chatbot có thể trả lời câu hỏi trực tiếp thay vì chỉ cung cấp danh sách kết quả - Google buộc phải thay đổi chiến lược. Ngay trong tháng 12/2022, Google đã tổ chức một loạt cuộc họp khẩn cấp để thảo luận về cách đối phó với sự trỗi dậy của ChatGPT. Google lo ngại rằng AI có thể làm thay đổi thói quen tìm kiếm của người dùng, khiến Google mất đi doanh thu quảng cáo khổng lồ.

Sự phát triển của ChatGPT cho thấy AI đang bước vào giai đoạn mới, nơi các mô hình ngôn ngữ có thể thay đổi cách con người tìm kiếm, học hỏi và làm việc. Các công ty như Google, Microsoft và Meta đều gấp rút phát triển các mô hình AI cạnh tranh như Gemini, Llama. Tuy nhiên, cùng với cơ hội, AI cũng mang đến thách thức về đạo đức, quyền riêng tư và kiểm soát thông tin. Câu hỏi đặt ra không chỉ là AI có thể làm được gì, mà là con người sẽ kiểm soát và sử dụng công nghệ này như thế nào để mang lại lợi ích tốt nhất cho xã hội.

The Guardian chỉ ra rằng AI có thể tạo ra thông tin sai lệch hoặc thiên vị do dữ liệu huấn luyện không cân bằng. CEO của OpenAI, Sam Altman cũng thừa nhận rằng ChatGPT vẫn còn nhiều hạn chế và không nên được sử dụng như một công cụ quyết định quan trọng. Nhiều ý kiến cho rằng mặc dù ChatGPT mang lại nhiều lợi ích, nhưng cũng cần có các biện pháp kiểm soát để đảm bảo rằng công nghệ này được sử dụng một cách có trách nhiệm và minh bạch.

## DeepSeek - Sự cạnh tranh từ công nghệ AI giá rẻ

Đầu năm 2025, sự xuất hiện của DeepSeek R1, một mô hình AI từ Trung Quốc với hiệu suất gần ngang bằng OpenAI nhưng chi phí huấn luyện chỉ 5,6 triệu USD đã gây chấn động thị



● Cuộc đua AI tại Trung Quốc đang mở rộng mạnh mẽ, không chỉ dừng lại ở DeepSeek mà còn có Zhipu AI và nhiều công ty khác. (Ảnh: SCMP)

**Những năm gần đây, sự tiến bộ vượt bậc trong lĩnh vực trí tuệ nhân tạo (AI) đã định hình lại cách con người tương tác với công nghệ và thế giới xung quanh. Hai trong số những phát triển nổi bật nhất là ChatGPT của OpenAI và DeepSeek, một startup AI đến từ Trung Quốc. Cả hai mô hình AI này đều minh chứng cho sức mạnh của khoa học và công nghệ trong việc định hình thế giới - một kỷ nguyên mới, nơi AI không chỉ hỗ trợ mà còn thay đổi cách sống và làm việc.**

trường. Theo Reuters, DeepSeek R1 được cho là có khả năng tương đương với các mô hình hàng đầu của Mỹ nhưng với chi phí thấp hơn đáng kể. Sự kiện này đã làm dấy lên những lo ngại về sự thống trị của Mỹ trong lĩnh vực AI và cho thấy khoảng cách công nghệ giữa Trung Quốc và Mỹ đang dần thu hẹp.

Tuy vậy, các tập đoàn công nghệ Mỹ như OpenAI, Meta và Microsoft lại không quá tỏ ra lo lắng. Sam Altman - CEO OpenAI gọi DeepSeek là "mối đe dọa bị thổi phồng quá mức", trong khi Mark Zuckerberg - CEO Meta khẳng định rằng Meta vẫn sẽ đầu tư mạnh mẽ vào AI. Satya Nadella - CEO Microsoft thậm chí cho rằng DeepSeek là một dấu hiệu cho thấy công nghệ AI đang ngày càng phổ cập, mang lại lợi ích lớn cho người tiêu dùng.

Dù cô phiếu công nghệ sụt giảm sau thông tin về DeepSeek, các “ông lớn” công nghệ Mỹ vẫn bình thản, thậm chí công bố



● Các “ông lớn” công nghệ Mỹ công bố kế hoạch đầu tư mạnh hơn vào AI năm 2025. (Ảnh Reuters)



● Các mô hình AI đang ngày càng phổ biến toàn cầu. (Ảnh: Getty)

khảo đầu tư lớn hơn vào thị trường công nghệ AI đang mở rộng. Meta đã công bố khoản đầu tư 60 - 65 tỷ USD vào AI trong năm 2025, trong khi Microsoft dự kiến chi 80 tỷ USD để xây dựng trung tâm dữ liệu phục vụ AI. Các tập đoàn này tin rằng AI càng dễ tiếp cận thì nhu cầu sử dụng càng tăng, thúc đẩy sự đầu tư vào cơ sở hạ tầng để đảm bảo vị thế dẫn đầu. Một trong những lý do khiến “ông trùm” công nghệ Mỹ không lo lắng là DeepSeek dựa vào mô hình mã nguồn mở thay vì phát triển một nền tảng AI độc quyền. DeepSeek đã tận dụng các mô hình AI có sẵn, tối ưu hóa để giảm chi phí huấn luyện và công khai toàn bộ mô hình để mọi người có thể sử dụng.

Tổng thống Donald Trump gọi DeepSeek là “hồi chuông cảnh tỉnh” cho ngành công nghệ Mỹ, yêu cầu các công ty tập trung cạnh tranh để giành chiến thắng. Tuy nhiên, ông cũng cho rằng sự xuất hiện của DeepSeek có thể giúp

ngành AI Mỹ tiết kiệm chi phí thay vì phải chi hàng chục tỷ đô la cho nghiên cứu và phát triển.

Một số nhà phân tích cho rằng, thay vì làm các tập đoàn công nghệ Mỹ mạnh hơn, DeepSeek lại chứng minh một điều quan trọng: sự đổi mới đến từ cạnh tranh, không phải từ các tập đoàn độc quyền. Như Lina Khan, cựu Chủ tịch Ủy ban Thương mại Liên bang Mỹ (FTC) nhận định: “Các tập đoàn khổng lồ không tạo ra đột phá, mà những startup đói khát như OpenAI, Anthropic hay DeepSeek mới làm điều đó. Chúng ta cần bảo vệ sự đổi mới khỏi các tập đoàn độc quyền, chứ không phải bảo vệ tập đoàn khỏi sự đổi mới”. Bằng chứng rõ ràng nhất là Google từng phát triển một chatbot AI từ hơn hai năm trước khi OpenAI ra mắt ChatGPT. Tuy nhiên, do lo sợ chatbot AI có thể ảnh hưởng đến doanh thu từ quảng cáo tìm kiếm, Google đã trì hoãn công bố sản phẩm này.

Trong khi đó, OpenAI - một startup mới - không bị ràng buộc bởi mô hình kinh doanh cũ và đã đẩy mạnh phát triển ChatGPT, tạo ra làn sóng bùng nổ AI toàn cầu.

## Tương lai của công nghệ AI

Trong giai đoạn đầu, các công ty tập trung phát triển mô hình AI mạnh nhất. Nhưng ở giai đoạn tiếp theo, AI sẽ được ứng dụng rộng rãi vào các ngành y tế, tài chính, sản xuất và nhiều lĩnh vực khác. Điều này đòi hỏi một thị trường cạnh tranh thực sự, thay vì bị thống trị bởi các công ty công nghệ lớn. Mỹ đã có động thái mạnh mẽ để chống lại sự độc quyền trong ngành công nghệ. Bộ Tư pháp Mỹ đã kiện Google vi phạm luật chống độc quyền trong lĩnh vực tìm kiếm và quảng cáo trực tuyến. FTC cũng đang kiện Meta vì thu tóm Instagram và WhatsApp để duy trì thế độc quyền trong mạng xã hội.

Dù DeepSeek có thể mở ra một kỷ nguyên mới nơi AI trở nên phổ cập hơn, các “ông lớn” như OpenAI, Microsoft và Meta vẫn có lợi thế nhờ cơ sở hạ tầng khổng lồ. Trong tương lai, AI không còn là sản phẩm độc quyền của một số công ty lớn, nhưng để duy trì vị thế, các tập đoàn công nghệ hàng đầu tại Mỹ chắc chắn sẽ tiếp tục tăng cường đầu tư và củng cố sức mạnh của mình. DeepSeek có thể là một lời nhắc nhở về tầm quan trọng của đổi mới và cạnh tranh, nhưng nó chưa đủ sức để làm lung lay đế chế của những “gã khổng lồ” công nghệ Mỹ.

Đáng chú ý, không chỉ có DeepSeek, Trung Quốc hiện sở hữu hàng loạt doanh nghiệp AI mạnh mẽ như: Alibaba Cloud, Zhipu AI, Moonshot AI, ByteDance, Tencent, tất cả đều đang cạnh tranh quyết liệt để giành vị thế dẫn đầu. Sự trỗi dậy của DeepSeek chỉ là bề nổi của một làn sóng đổi mới mạnh mẽ trong ngành AI Trung Quốc. Điển hình, Alibaba Cloud vừa công bố Qwen 2.5-Max, khẳng định mô hình này vượt trội hơn DeepSeek-V3 và Llama 3.1 của Meta theo 11 tiêu chí đánh giá. Họ tin rằng phiên bản tiếp theo sẽ còn mạnh hơn nữa. Zhipu AI, một startup có trụ sở tại Bắc Kinh và được Alibaba hậu thuẫn, đang phát triển AutoGLM, trợ lý AI giúp điều khiển điện thoại bằng giọng nói với các lệnh phức tạp. ByteDance, công ty mẹ của TikTok, đang mở rộng thị phần AI của họ với Doubao-1.5-pro. Tencent cũng tham gia cuộc chơi với Hunyuan, một công cụ chuyên văn bản thành video được tối ưu hóa để tiêu tốn ít tài nguyên hơn các đối thủ.

Cuộc đua AI toàn cầu ngày càng khốc liệt, với các doanh nghiệp nội địa tại nhiều quốc gia nỗ lực tối ưu hóa nguồn lực để giành vị thế dẫn đầu. Các quốc gia và công ty cần đầu tư vào nghiên cứu và phát triển để duy trì vị thế của mình. Đồng thời, cũng cần có các chính sách và quy định phù hợp để đảm bảo rằng AI được phát triển và sử dụng một cách có trách nhiệm.

**ĐỖ TRANG**

# Vẻ đẹp “vừa lạ, vừa quen” của các bảo tàng, di tích



● Lê Thu Huyền yêu thích vẻ đẹp của các di tích nghìn năm tuổi ở Việt Nam. (Nguồn: NVCC)



● Nhiều bảo tàng áp dụng công nghệ mới để bảo quản hiện vật. (Ảnh minh họa - Nguồn: PV)

**Trong vài năm trở lại đây, các bảo tàng, di tích lịch sử đang áp dụng nhiều công nghệ khoa học, kỹ thuật mới tạo nên không gian độc đáo, hấp dẫn. Vì vậy, hiện nay, các địa chỉ “ngàn năm” tuổi này đã trở thành điểm đến yêu thích của thế hệ trẻ.**



● Bảo tàng nghệ thuật đương đại đang là điểm đến hấp dẫn cho người trẻ. (Nguồn: PV)

## Sự “chuyển mình” của những câu chuyện văn hóa, lịch sử

Lê Thu Huyền (28 tuổi, sinh sống ở Hà Nội) cho biết, một năm cô ghé thăm những điểm đến như: Bảo tàng Lịch sử Quốc gia, Hoàng thành Thăng Long, Văn Miếu - Quốc Tử Giám,... trên dưới mười lần. Huyền chia sẻ: “Tôi là một người đam mê lịch sử nước nhà, hiện nay các bảo tàng, di tích ở Hà Nội đang có những đổi mới, liên tục diễn ra các sự kiện, thay đổi chủ đề trang trí bên trong. Cho nên, người trẻ như chúng tôi rất thích tham gia để học hỏi, tìm hiểu thêm về văn hóa, lịch sử ngàn đời của ông cha trước đây”.

Thu Huyền tâm sự, cô ấn tượng mạnh với các tour đêm tham quan những di tích lịch sử ở Hà Nội. Các tour đêm không chỉ đem đến những kiến thức văn hóa, lịch sử cho người trẻ, mà còn tạo ra không gian sáng tạo, sống động đầy màu sắc, ánh sáng. Thực tế, hiện nay có rất nhiều điểm đến di sản hàng đầu của Việt Nam đang áp dụng công nghệ 3D Mapping để “thổi hồn” vào các di tích, bảo tàng.

Tại Văn Miếu - Quốc Tử Giám, có tour đêm “Tinh hoa đạo học” (hoạt động ứng dụng công nghệ 3D Mapping, năm 2023). Hay tại khu di sản Hoàng thành Thăng Long cũng diễn ra rất nhiều hoạt động sáng tạo như: Tour đêm “Giải mã Hoàng thành Thăng Long” (2021 - 2024); Lễ

hội áo dài du lịch Hà Nội (2023, 2024); Không gian trưng bày “Báu vật hoàng cung Thăng Long” (sử dụng công nghệ trình chiếu 3D mapping mô phỏng lại những hoa văn độc đáo các hiện vật của khu di sản) (2023, 2024); Triển lãm tranh sơn mài “Dấu thiêng” (2024); Trưng bày chuyên đề “Thăng Long - Hà Nội, lịch sử nghìn năm từ lòng đất” (công nghệ trình chiếu 3D mapping, 2024)...

Ngoài ra, hiện nay, có rất nhiều bảo tàng nghệ thuật tư nhân và công lập đang tích cực áp dụng những tiến bộ khoa học để thu hút giới trẻ tới tham quan. Trần Thu Hà (30 tuổi, sinh sống ở Đà Nẵng) cho biết: “Mùa thu năm 2024, tôi đã có cơ hội đi du lịch Hà Nội, tôi vô cùng ấn tượng với triển lãm I-Museum, một Bảo tàng truyền thông nghệ thuật tại Việt Nam tại Tràng Tiền Plaza. Khi tham quan bảo tàng, tôi như được lạc vào chốn tiên cảnh. Tại đây tôi được chiêm ngưỡng những tác phẩm nghệ thuật được tạo nên từ những chiếc gương đa chiều. Bữa tiệc màu sắc từ sự phản chiếu của ánh đèn led. Hay được sử dụng máy cảm biến để điều khiển các nhân vật hoạt hình. Ngoài ra, một số bảo tàng nghệ thuật tư nhân khác đã trình chiếu những tác phẩm của một số họa sĩ nổi tiếng trên thế giới bằng máy chiếu có độ phân giải lớn, cũng làm tôi rất ấn tượng”.

Hiện nay, có rất nhiều bảo tàng nghệ thuật đang ứng dụng công nghệ khoa học như phản chiếu ánh sáng, tạo ra không gian từ gương, dùng công nghệ 3D Mapping tạo ra một thế giới độc đáo, đầy tính thẩm mỹ. Những bảo tàng này đang góp phần giúp giới trẻ có thêm hiểu biết về hội họa, âm nhạc, xu hướng nghệ thuật. Lấy ví dụ, hàng loạt thanh, thiếu niên đến bảo tàng, đã được chiêm ngưỡng các tác phẩm tranh của Van Gogh, Renee Magaritte, Frida Kahlo,... nắm được thông tin cơ bản về các họa sĩ, những tác phẩm nổi bật và trường phái của họ.

Ngoài ra, nhờ khoa học - công nghệ, nhiều người trẻ sinh sống ở xa cũng có thể tham quan các bảo tàng một cách chi tiết. Nguyễn Minh Ánh (27 tuổi, sinh sống ở Nghệ An), cô cho biết, bản thân đã có bốn năm học đại học ở Hà Nội, cô rất thích các bảo tàng ở Thủ đô. Năm 2024, Bảo tàng Lịch sử Quân sự Việt Nam là một điểm đến ưa thích của giới trẻ, Minh Ánh rất mong muốn có cơ hội ghé thăm, nhưng do khoảng cách địa lý, cô đành xem qua công nghệ ảo hóa VR360. Ánh chia sẻ: “Việc trải nghiệm thực tế và không gian ảo rất khác nhau. Tuy nhiên, nhờ công nghệ VR360, tôi đã thấy được những dấu mốc lịch sử hào hùng của dân tộc mình. Lấy ví dụ như không gian tái hiện Chiến dịch Điện Biên Phủ trên không năm 1972 với hình ảnh máy bay

MIG 21 tham gia tác chiến, bắn rơi máy bay B52 và nhiều chiến thắng lịch sử vang dội...”

Thực tế, Bảo tàng Lịch sử Quân sự Việt Nam là một trong rất nhiều bảo tàng ở Việt Nam đã áp dụng tính năng ảo hóa VR360 trên ứng dụng YooLife. Công nghệ này tạo ra những hình ảnh toàn cảnh 360 độ và kết nối chúng thành một chuyến tham quan ảo, giúp người xem dễ dàng hình dung và cảm nhận không gian, cảnh vật một cách trực quan, sống động.

## Liên tục cập nhật thành tựu khoa học - kỹ thuật “làm mới” bảo tàng, di tích

Mới đây, ngày 30/12/2024, phát biểu tại buổi gặp mặt đại biểu văn nghệ sĩ toàn quốc, Tổng Bí thư Tô Lâm đã nhấn mạnh: “Nhiệm vụ bảo tồn và phát huy văn hóa dân tộc, văn hóa dân gian là cực kỳ quan trọng bởi văn hóa dân tộc là bản sắc, văn hóa dân gian là truyền thống”. Những chủ trương, quyết sách đúng đắn thể hiện quyết tâm của Đảng, Nhà nước đã nhanh chóng lan tỏa, nhận được sự hưởng ứng tích cực của toàn xã hội.

Hiện nay, Việt Nam có khoảng 200 bảo tàng, khoảng 40.000 di tích lịch sử - văn hóa, danh lam thắng cảnh phân bố trên khắp các vùng miền, đã kiểm kê, lập danh mục theo quy định, với hàng nghìn các hiện vật

trưng bày từ thời cổ đại cho đến hiện đại, lưu giữ ký ức không thể phai mờ của dân tộc.

Các bảo tàng nghệ thuật, lịch sử và những di tích không chỉ là biểu tượng của quá khứ, mà còn là nguồn cảm hứng dồi dào cho các không gian sáng tạo, nơi nghệ thuật hiện đại gặp gỡ và giao thoa với truyền thống. Việc khai thác và phát huy nguồn lực di sản văn hóa cho xây dựng các không gian sáng tạo tại các điểm đến đã, đang thúc đẩy phát triển công nghiệp văn hóa ở nhiều tỉnh, thành phố.

Bằng những cách làm hay, sáng tạo, thời gian qua không ít giá trị văn hóa truyền thống từng có nguy cơ mai một đang từng bước được khôi phục, bảo tồn và tiếp tục phát huy giá trị trong đời sống hiện đại. Đây là tín hiệu đáng mừng trong nỗ lực gìn giữ và phát triển văn hóa đất nước, với sự tham gia tích cực của các tầng lớp Nhân dân, nhất là sự vào cuộc ngày càng đồng đều của giới trẻ.

Tuy nhiên, để hấp dẫn du khách đến tham quan, các bảo tàng, di tích cần liên tục đổi mới, đồng thời cập nhật các thành tựu khoa học. Lấy ví dụ, ở Bảo tàng Phụ nữ Nam Bộ đã có một “chiếc hộp kể chuyện”. Du khách đến tham quan, ngoài việc tận hưởng không gian lịch sử, văn hóa, còn có thể vào “chiếc hộp kể chuyện” cùng nghe, tận mắt thấy hình ảnh minh họa về những hiện vật.

Hay như ở Bảo tàng Lịch sử Thành phố Hồ Chí Minh (quận 1) đang sở hữu khoảng 40.000 hiện vật quý, giới thiệu về lịch sử - văn hóa nước ta từ thời nguyên thủy cho đến năm 1945. Bảo tàng thường xuyên tổ chức các hoạt động như: triển lãm lưu động tại trường học, tổ chức giờ học lịch sử tại bảo tàng. Việc đưa robot thông minh vào giới thiệu các nội dung tại bảo tàng nhằm đẩy mạnh công tác chuyển đổi số và làm phong phú thêm các hình thức sử dụng di sản trong dạy và học.

Không chỉ áp dụng những công nghệ mới tạo ra các không gian trưng bày, cách kể chuyện mới cho bảo tàng, di tích. Mà việc áp dụng kỹ thuật khoa học giúp những điểm đến văn hóa, lịch sử này bảo quản, lưu giữ hiện vật một cách tốt và hiệu quả nhất. Nhờ đó, đem lại những trải nghiệm hoàn hảo nhất đến với mọi du khách.

Trao đổi với phóng viên Báo Pháp luật Việt Nam vào buổi tổng kết Dự án “Chia sẻ và gìn giữ di sản Việt Nam” năm 2024, bà Nguyễn Thị Thắm - Giám đốc Bảo tàng Phụ nữ Nam Bộ cho biết, bên cạnh việc trưng bày hiện vật sao cho đẹp mắt, tinh tế, hài hòa cần chú ý đến khoa học để bảo vệ, gìn giữ các hiện vật. Ví dụ như, hiện nay, nhiều bảo tàng lớn trên thế giới đang sử dụng cách điều chỉnh ánh sáng, nhiệt độ,... để bảo quản các hiện vật bằng vải, lụa rất tốt. Đây là một điều mà Bảo tàng Phụ nữ Nam Bộ cần để học hỏi kinh nghiệm. Được biết, Bảo tàng Phụ nữ Nam Bộ hiện tại lưu giữ rất nhiều mẫu y phục, áo dài có lịch sử tới hàng chục, hàng trăm năm. **HƯƠNG NGỌC**

“Chữa ế” bằng việc cầu duyên

Trong xã hội hiện đại với nhịp sống hối hả, công việc bận rộn và vô vàn áp lực cá nhân, những trào lưu như “sống độc thân”, “không kết hôn”, “kết hôn muộn” hay “không sinh con” ngày càng phổ biến. Điều này phản ánh một thực tế rằng nhiều người trẻ không còn coi hôn nhân hay sinh con là mục tiêu quan trọng nhất trong cuộc đời. Tuy nhiên, ở một góc độ khác, vẫn có những người trẻ miệt mài trên hành trình tìm kiếm tình yêu. Dù tình yêu dường như không còn là điều bắt buộc, nhưng với nhiều người, đó vẫn là một phần không thể thiếu trong cuộc sống.

Thế nhưng, không phải cứ muốn là sẽ có được tình yêu. Một số người không tự tin về bản thân, thiếu cơ hội gặp gỡ, số khác lại e ngại những rủi ro trong tình cảm hoặc đơn giản là chưa tìm được người thực sự phù hợp. Dù có là lý do nào thì tựu trung lại việc tìm kiếm một nửa của mình không phải là điều dễ dàng. Đó là một hành trình đòi hỏi sự kiên nhẫn, sự chân thành và đôi khi là cả sự hy sinh. Trong xã hội hiện đại, nơi mà mọi thứ diễn ra nhanh chóng, việc xây dựng một mối quan hệ lâu dài, bền vững đòi hỏi nhiều hơn là chỉ những cuộc gặp gỡ thoáng qua.

Chính vì con đường tìm kiếm hạnh phúc gặp nhiều chông gai, nhiều người trẻ đã tin vào duyên phận và quyết định “chữa ế” bằng cách cầu duyên. Những nghi lễ, lễ hội cầu duyên trở thành một phần không thể thiếu trong cuộc sống của họ, như một cách gửi gắm hy vọng về một tình yêu đẹp. Cầu duyên có thể nhìn nhận là một tín ngưỡng hay một nét đẹp tâm linh, nhưng với không ít người, đó còn là cách để tìm lại sự an tâm và động lực trong hành trình tìm kiếm tình yêu.

Từ lâu, việc đi lễ chùa đầu năm, văn cảnh và du xuân đã trở thành một nét đẹp văn hóa trong tâm thức của người dân Việt Nam. Có người đến chùa cầu bình an, người cầu tài lộc, người cầu may mắn, sức khỏe và đặc biệt, không thể thiếu được những câu chuyện cầu duyên của giới trẻ. Là một trong những nơi nổi tiếng “linh nghiệm khi cầu duyên”, chùa Hà (Thánh Đức tự) nằm ở phường Dịch Vọng, quận Cầu Giấy, Hà Nội thu hút rất đông người đến lễ bái vào mùng 1, ngày rằm các tháng trong năm và đặc biệt đông trước dịp Lễ Tình nhân (14/2) và ngày Thất tịch (7/7 Âm lịch).

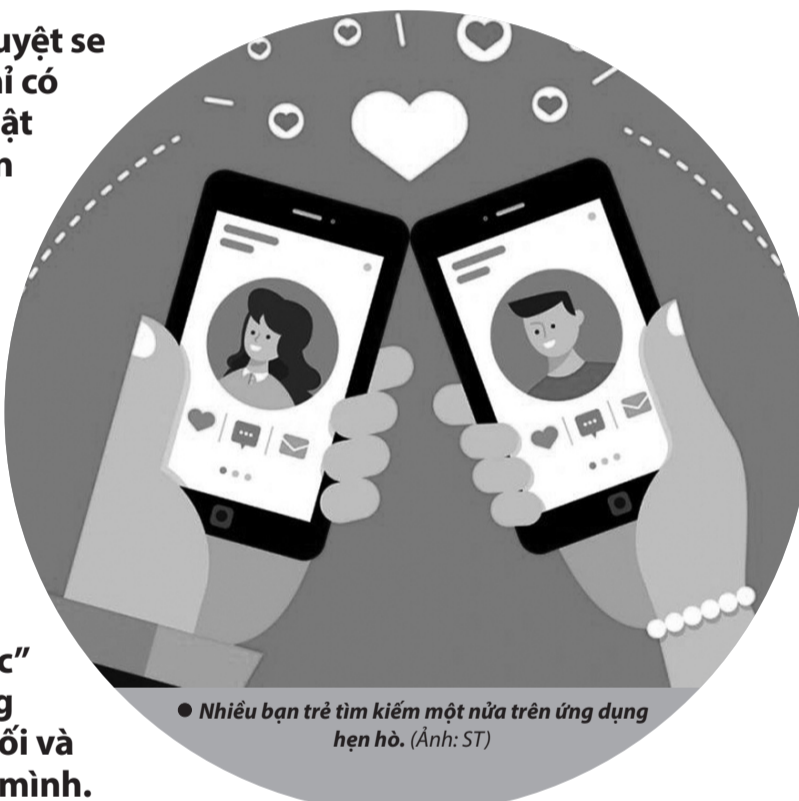
Là chốn linh thiêng gắn liền với câu nói “khi đi lễ bóng, khi về có đôi” nên ngay từ những ngày đầu tuần qua, trước thềm ngày Lễ Tình nhân, nhiều nam thanh, nữ tú nô nức đến chùa Hà để dâng hương, cầu duyên. Theo tương truyền, người cô đơn đến chùa với hy vọng tìm được một nửa ưng ý, trong khi những đôi yêu nhau mong

# Chuyện nối dây tơ hồng thời hiện đại



● Nam thanh, nữ tú nô nức đến chùa Hà để dâng hương, cầu duyên. (Ảnh: Đào Đình Thảo)

**Chuyện ông Tư, bà Nguyệt se duyên tưởng chừng chỉ có trong cổ tích nhưng thật thú vị khi ngày nay vẫn tồn tại trong xã hội hiện đại. Chỉ khác là thay vì những sợi chỉ đỏ vô hình, người trẻ giờ đây tìm kiếm tình yêu bằng nhiều hình thức khác nhau. Trong dịp Lễ Tình nhân (Valentine's Day) vừa qua, với mong muốn có đôi, có cặp, “traí đơn, gái chiếc” đã tham gia vào những hoạt động nhằm kết nối và tìm kiếm một nửa của mình.**



● Nhiều bạn trẻ tìm kiếm một nửa trên ứng dụng hẹn hò. (Ảnh: ST)

muốn tình cảm của họ thêm phần khăng khít và bền lâu.

Hàng năm, cứ vào dịp này, B.Linh (27 tuổi, Hà Nội) lại dành một ngày để đến chùa Hà cầu duyên. Tuy nhiên, khác với mọi năm, năm nay vì đã có người yêu, B.Linh đến chùa với mong muốn cầu cho mối quan hệ của mình thêm vững bền và hạnh phúc. Cô cho biết, mặc dù không còn đến để cầu duyên như trước, nhưng việc đến chùa vẫn là một thói quen quan trọng để gửi gắm những lời chúc tốt đẹp cho tình yêu hiện tại và tương lai. “Cầu duyên không chỉ là việc tìm kiếm người yêu, mà còn là cách để tôi củng cố niềm tin vào tình yêu đích thực và hạnh phúc trong cuộc sống”, B.Linh chia sẻ.

Còn với T.Trang (22 tuổi, Bắc Ninh) và D.Nhi (22 tuổi, Lào Cai), hai cô gái trẻ tìm đến chùa Hà trước tiên là cầu bình an, sức khỏe cho gia đình rồi tiếp đến là cầu tình duyên với

mong muốn sớm có người yêu.

Cả hai đều chia sẻ rằng, mấy năm nay dù luôn tìm kiếm nhưng vẫn chưa tìm được mối lương duyên phù hợp. Vì vậy, họ quyết định đến chùa cầu duyên, gửi gắm tâm tư và hy vọng rằng sự linh thiêng nơi đây sẽ giúp họ tìm được người yêu thương, quan tâm, thấu hiểu mình.

Được biết, thường khi đến chùa, người cầu duyên sẽ chuẩn bị ba mâm lễ gồm vàng hương, trầu cau, bánh kẹo, nến, hoa hồng nhung và sớ. Mâm lễ đầu tiên được dâng lên Ban Tam Bảo cầu bình an, mâm thứ hai dâng lên Ban Đức Ông cầu công danh, tài lộc và cuối cùng là mâm lễ dâng lên Ban thờ Mẫu để cầu tình duyên. Nếu không dâng lễ, nhiều người trẻ sẽ mang theo văn khấn được thảo sẵn và chỉ cần đọc tên, tuổi, địa chỉ, mong muốn tác hợp nhân duyên và khấn trước Ban thờ Mẫu.

**Công nghệ gắn kết yêu thương**

Bên cạnh “chữa ế” bằng cầu duyên, nhiều người trẻ hiện nay chủ động tìm kiếm tình yêu thông qua những hoạt động thú vị như mai mối, tham gia các sự kiện giao lưu, các câu lạc bộ,... Đặc biệt, rất phổ biến trong thời đại công nghệ 4.0 là sử dụng các ứng dụng hẹn hò trực tuyến. Với sự phát triển của công nghệ, các ứng dụng này đã trở thành công cụ hữu hiệu giúp kết nối những người còn đang cô đơn với nhau.

Không biết từ bao giờ, người trẻ dần quen với việc tìm kiếm tình yêu không chỉ ở ngoài đời thực mà còn có thể thực hiện ngay trên không gian ảo, thông qua những cú chạm nhẹ trên điện thoại. Chỉ với vài thao tác đơn giản, thông qua các ứng dụng như Facebook Dating, Tinder, Bumble... người dùng đã có thể bắt đầu tìm kiếm một nửa của mình, dù đối tượng cách xa hàng nghìn cây số. Từ

những cuộc trò chuyện ban đầu cho đến các buổi hẹn hò, tất cả đều có thể diễn ra trên nền tảng trực tuyến, mang lại sự tiện lợi và linh hoạt. Điều này đặc biệt phù hợp với những người có ít mối quan hệ ngoài đời hoặc những ai mong muốn được kết nối, làm quen với những người bạn mới.

Sau nhiều lần mai mối thất bại từ bạn bè, T.Linh (27 tuổi, Hà Nội) quyết định thử sử dụng ứng dụng hẹn hò để có thể chủ động tìm kiếm nửa kia theo ý mình. Thông qua các ứng dụng này, cô dễ dàng gặp gỡ những người có chung sở thích và quan điểm sống. “Tôi đã có 8 năm du học ở Trung Quốc, nên khi về Việt Nam, các mối quan hệ của tôi khá ít, khiến việc tìm kiếm người yêu trở nên khó khăn hơn. Nhưng từ khi sử dụng các ứng dụng hẹn hò, tôi có nhiều cơ hội gặp gỡ những người bạn mới và mở rộng mối quan hệ. Mặc dù chưa biết có thể thành đôi hay không, nhưng hiện tại tôi cảm thấy hài lòng với những mối quan hệ mà mình đang có”, T.Linh chia sẻ.

Tương tự như T.Linh, ngày càng nhiều bạn trẻ lựa chọn tìm kiếm tình yêu qua công cụ này. Nói không sai khi cho rằng công nghệ đã thay đổi cách chúng ta tìm kiếm một nửa của mình, thay vì chỉ dựa vào những mối quan hệ có sẵn trong cuộc đời, giờ đây chúng ta có thể gặp được những người hoàn toàn mới mẻ. Nhất là khi ngày Lễ Tình nhân đang đến gần, nhiều người trẻ nhanh chóng lên các ứng dụng hẹn hò để tìm kiếm người yêu, hay đôi khi chỉ đơn giản là tìm một người bạn đồng hành trong ngày lễ này, để không phải trải qua những khoảnh khắc cô đơn.

Tuy nhiên, cần phải nhìn nhận một cách công bằng rằng người trẻ không nên quá kỳ vọng hoặc phụ thuộc vào môi trường mạng khi tìm kiếm một mối quan hệ thực sự nghiêm túc. Các ứng dụng hẹn hò chỉ là công cụ kết nối con người, nhưng tình yêu thực sự không chỉ nằm trong những dòng tin nhắn. Để hiểu rõ về đối phương, cần có những cuộc gặp gỡ trực tiếp và thời gian để xây dựng sự gắn kết thực sự.

Đặc biệt, khi sử dụng các ứng dụng hẹn hò, người trẻ cần phải cảnh giác và bảo vệ bản thân. Trong vài năm gần đây, tình trạng lừa đảo qua hẹn hò trực tuyến tại Việt Nam đã gia tăng đáng kể, với hàng nghìn nạn nhân. Các kẻ lừa đảo thường tạo ra tài khoản giả và danh tính ảo để kết nối với nạn nhân qua các ứng dụng hẹn hò hoặc mạng xã hội. Sau khi xây dựng niềm tin, chúng sẽ bắt đầu lừa đảo bằng nhiều chiêu thức, từ lừa tiền đến lừa tình. Mặc dù các ứng dụng hẹn hò có thể tạo cơ hội kết nối thú vị, nhưng người trẻ cần tỉnh táo để tránh rơi vào những cạm bẫy.

TUỆ ANH



# Cổ tự mang giá trị độc đáo ở Bắc Giang

● Ngôi chùa hàng trăm năm tuổi với kiến trúc cổ kính. (Ảnh: Báo TT-VH)

**Chùa Vê còn được biết đến với tên gọi Huyền Khuê Tự không chỉ có giá trị về mặt kiến trúc và lịch sử mà còn là một nơi linh thiêng, phản ánh sự phát triển của Phật giáo và nghệ thuật kiến trúc truyền thống Việt Nam. Đặc biệt, ngôi chùa được gắn liền với nhiều sự kiện lịch sử, đặc biệt trong các cuộc kháng chiến chống ngoại xâm, nơi đây là nơi tụ hội của các bậc tướng lĩnh và người dân trong các thời kỳ.**



● Bức tượng Phật đẹp, mang phong cách điêu khắc Phật giáo Bắc bộ. (Ảnh: Đặng Công)

## Tượng Phật cổ - nghệ thuật điêu khắc thời Lê Trung Hưng

Chùa Vê thuộc làng Vê, phường Thọ Xương, TP Bắc Giang (Bắc Giang) có lịch sử kéo dài, bắt đầu từ thế kỷ 11. Ngôi chùa này đã trải qua nhiều lần trùng tu và theo nhiều tài liệu, chùa đã được xây dựng lại vào thời Lý, rồi sau đó được tu bổ trong các triều đại Trần, Lê.

Chùa Vê không chỉ có giá trị về mặt kiến trúc và lịch sử mà còn là một nơi linh thiêng, có ý nghĩa sâu sắc đối với người dân Bắc Giang. Chùa không chỉ là nơi thờ Phật mà còn là nơi sinh hoạt cộng đồng, giữ gìn và phát huy các giá trị văn hóa, tâm linh. Ngôi chùa được biết đến với không gian tĩnh lặng, thanh bình, là nơi lý tưởng cho những ai muốn tìm kiếm sự yên bình và chiêm nghiệm.

Chùa Vê rộng khoảng 5.000m<sup>2</sup>, kiến trúc theo lối chùa truyền thống Bắc Bộ với cách bố trí nội công - ngoại quốc, gồm các hạng mục tam quan, khuôn viên sân vườn, tòa tam bảo, hai dãy hành lang, nhà chung kiêu chông diêm. Phía sau hậu đường là nhà thờ tổ 5 gian, cạnh có nhà Trai, nhà In Kinh, nhà Tạo soạn, nhà Khách và bên dưới là điện thờ Mẫu.

Ngôi chùa cổ còn lưu giữ nhiều tài liệu, hiện vật có giá trị, tiêu biểu là hệ thống tượng Phật cổ. Mỗi pho tượng đều được tạc quy chuẩn, sơn son thếp vàng công phu, phản ánh giai đoạn phát triển nghệ thuật

điêu khắc thời Lê Trung Hưng. Các tài liệu, hiện vật khác như bát hương, mõ gỗ, nhang án thời Nguyễn (thế kỷ XIX), chuông đồng thời Tây Sơn và cây hương đá thời Lê niên hiệu Vĩnh Thịnh (1705 - 1720) vẫn được lưu giữ tại chùa, mang giá trị lịch sử văn hóa, giá trị nghiên cứu khoa học.

Trong quá trình tu sửa vào năm 2018, người dân phát hiện ba bệ chân tảng đá hoa sen với phong cách kiến trúc của thời Trần (thế kỷ XIII - XIV) dưới nền tòa Tam Bảo. Bệ đá chân tảng có cạnh hình vuông, chất liệu đá xanh, bề mặt trang trí hình hoa sen được bố cục các cánh thành một vòng tròn. Hoa sen bao gồm 16 cánh chính và 16 cánh phụ ở dưới. Viên theo các cánh sen có một đường được chạm chìm. Phát hiện này mở ra cái nhìn mới về lịch sử xây dựng của chùa Vê, có thể từ thời Trần.

Hệ thống thờ tự thuộc dòng Lâm tế Bắc tông, tượng Phật điêu khắc tinh xảo, trải qua hàng trăm năm vẫn giữ nguyên được màu sơn son thếp vàng lộng lẫy. Mỗi pho tượng tại chùa đều là những tác phẩm nghệ thuật độc đáo của người nghệ nhân thế kỷ XVII.

Có thể nói, ngoài chùa Vĩnh Nghiêm ở huyện Yên Dũng (Bắc Giang), tại vùng này không có ngôi chùa nào Phật điện có tượng cổ kính và đẹp hài hòa như ở chùa Vê. Năm 1994, chùa Vê được công nhận là Di tích nghệ thuật cấp quốc gia.



● Tượng Phật cổ - nghệ thuật điêu khắc thời Lê Trung Hưng. (Ảnh: Đặng Công)

## Ngôi chùa ghi dấu lịch sử đấu tranh giữ nước của dân tộc ta

Theo nhà nghiên cứu văn hóa Nguyễn Quang Long, đây là ngôi chùa cổ, nằm ở vị trí đặc biệt trong lịch sử đấu tranh giữ nước của dân tộc ta. Đồng thời, cũng là minh chứng cho sự tài ba trong chiến lược quân sự của cha ông ta, dân tộc ta.

Ngôi chùa nằm ngay ở vị trí cửa ngõ thành phố Bắc Giang hướng từ Lạng Sơn về Hà Nội, là địa bàn quan trọng trong trận chiến Chi Lăng - Xương Giang, năm 1427. Chiến thắng tại thành Xương Giang có ý nghĩa quyết định thắng lợi của cuộc khởi nghĩa Lam Sơn do Lê Lợi, Nguyễn Trãi lãnh đạo sau 10 năm chiến đấu. Chiến thắng ghi dấu mốc chấm dứt 20 năm đô hộ tàn bạo của nhà Minh, quyết định nên độc lập dân tộc vào thế kỷ XV.

Nhắc đến trận chiến Chi Lăng - Xương Giang phải nhắc tới địa danh làng Vê nơi chùa Vê tọa lạc. Nhắc đến chùa làng Vê phải nhắc thêm cả chùa làng Thành. Dân Bắc Giang nhiều người biết đến giai thoại về sự tích tên gọi làng Thành, làng Vê. Trong trận chiến Chi Lăng - Xương Giang ở địa điểm thành Xương Giang, để ngăn quân xâm lược cha ông ta đã cho xây thành kiên cố ở phía trước, phía sau thì dựng thành lũy giả tạo cảm giác điệp trùng khiến quân thù chùn

bước. Vị trí bên ngoài, thành lũy xây thật giờ đây gọi là làng Thành, ở phía bên trong thành lũy giả được gọi là làng Vê.

Chùa Vê và chùa Thành là hai ngôi chùa gắn liền với đời sống tín ngưỡng, tâm linh của người dân Bắc Giang nói riêng, xứ Kinh Bắc nói chung. Hai ngôi chùa chỉ cách nhau vài trăm mét đường đi bộ, chính hội được tổ chức ngày mùng 7 tháng Giêng hằng năm. Ngày nay, khi Bắc Giang cho xây dựng đền Xương Giang và mở rộng quy mô Lễ hội Xương Giang thành hội trọng điểm của tỉnh, hội chùa làng Thành, làng Vê nằm trong quần thể lễ hội lớn này.

Chùa Vê Bắc Giang không chỉ là nơi thờ Phật mà còn là trung tâm của các hoạt động tâm linh và lễ hội. Lễ hội chùa Vê diễn ra vào dịp đầu xuân, vào ngày mùng 6, 7 tháng Giêng âm lịch, thu hút hàng nghìn du khách và phật tử tham gia. Một trong những hoạt động đặc biệt trong lễ hội là lễ rước tượng Phật từ chùa ra khu vực xung quanh, để mọi người có thể chiêm bái và cầu phúc. Trong Lễ hội chùa Vê, các nghi thức tế lễ và thờ cúng được tiến hành long trọng.

Các cụ bà ra chùa tụng kinh, để lễ Phật và đón tiếp khách thập phương đến tham dự. Ngày mùng 7 khách thập phương đến tham quan dâng hương thường đông như nê. Các già làm cơm ở nhà chùa, chủ yếu đều là xôi oản lễ Phật. Tiếng tụng kinh và gõ mõ xen kẽ với tiếng chuông vang lên trong khắp khu chùa. Ở làng Vê các vải sẽ đón tiếp nhau bằng lối hát kể hạnh. Lối hát này có một số bài mời khách, mời nước, mời trầu, hỏi thăm, ca ngợi và tiễn nhau về... tùy theo hoàn cảnh để đối đáp. Lối hát này ai ai cũng thuộc, ai biết hát thì tham gia đều rất vui vẻ.

Bên cạnh các nghi lễ trang trọng, lễ hội cũng có nhiều hoạt động vui chơi, giải trí, như múa lân, hát quan họ và các trò chơi dân gian, tạo không khí vui tươi, náo nhiệt cho cộng đồng, mang đậm bản sắc văn hoá dân tộc. Diễn hình là trò kéo chữ Hán "Thiên hạ thái bình" hoặc "Toàn dân khai hội"... Theo đó, mỗi chữ 30 người, 4 chữ một lần xếp, nam nữ thanh niên tay cầm cờ quạt, hoa, ăn vận đồng phục theo sự chỉ dẫn của hai tổng cờ. Ngôi xuống đứng lên 3 lượt, tung hoa, hô vang chữ mình được xếp, đi quanh bãi xếp chữ theo lệnh tổng cờ. Cướp cầu cũng là trò chơi độc đáo của hội làng Vê. Đây là tín ngưỡng của cư dân nông nghiệp muốn cầu cho mưa nắng thuận hòa, mùa màng bội thu. Lễ hội này không chỉ mang ý nghĩa tín ngưỡng mà còn là dịp để mọi người thể hiện lòng thành kính đối với Phật, cầu mong một năm an lành, hạnh phúc.

Không chỉ có lễ hội, chùa Vê còn là nơi thường xuyên tổ chức các khóa tu, thiền định và những buổi chia sẻ giáo lý Phật giáo. Những hoạt động này thu hút không chỉ các phật tử mà còn nhiều người tìm đến với sự tĩnh lặng trong tâm hồn. Các khóa tu giúp mọi người có cơ hội quay về với chính mình, tĩnh tâm và tìm kiếm sự bình an trong cuộc sống bộn bề.

Ngoài ra, chùa Vê còn là nơi tổ chức các chương trình từ thiện, giúp đỡ những người nghèo khó trong cộng đồng. Những chương trình từ thiện này không chỉ thể hiện lòng nhân ái của người dân nơi đây mà còn là một phần quan trọng trong việc duy trì những giá trị truyền thống tốt đẹp của Phật giáo.

Chùa Vê là một minh chứng sống động cho sự kết hợp giữa giá trị văn hóa, lịch sử và tín ngưỡng của người dân Bắc Giang. Không chỉ là một ngôi chùa đơn thuần, đây là một địa điểm tâm linh, một phần của linh hồn dân tộc, gắn liền với những giá trị truyền thống của đất nước. **BAO MI**



## Xót xa, tiếc nuối khi chùa Vê bị cháy

Rạng sáng 10/2/2025, chùa Vê bất ngờ bốc cháy. Theo báo cáo của Sở Văn hóa, Thể thao và Du lịch tỉnh Bắc Giang, vụ cháy đã khiến toàn bộ tòa Tam bảo, bao gồm 5 gian, 2 chái tòa Tiền đường và 3 gian Thượng điện với tổng diện tích 263m<sup>2</sup>; cùng với 25 pho tượng cổ và hiện vật quý giá: 8 bức hoành phi, 5 đôi câu đối, một số cửa võng, hương án bị thiêu rụi... Cục Di sản văn hóa (Bộ Văn hóa, Thể thao và Du lịch) đã có văn bản

yêu cầu địa phương bảo vệ những gì còn sót lại tại di tích 300 tuổi này. Di tích hàng trăm năm bị hỏa hoạn thiêu hủy với những giá trị về văn hóa, lịch sử, tâm linh vô giá bị mất đi là nỗi xót xa, tiếc nuối của bao người. Nhiều bậc cao niên chứng kiến di tích nghệ thuật quốc gia bị cháy các hiện vật quý đã không cầm được nước mắt. Với di sản văn hóa, nếu không được gìn giữ thì một khi đã mất là vĩnh viễn. Thiệt hại không thể đo đếm bằng tiền bởi chẳng có tiền nào mua nổi giá trị lịch sử.



**Hù dọa gia chủ bị vong theo, có sao sát chủ**

Sau kỳ nghỉ Tết Nguyên đán, nhiều người rủ nhau đi dâng sao (nếu gặp sao tốt), giải hạn (nếu gặp hạn xấu). Trong công điện gửi các địa phương, Thủ tướng Chính phủ Phạm Minh Chính yêu cầu không để xảy ra các hoạt động mê tín dị đoan, dâng sao giải hạn, gọi hồn, cúng vong, trực vong, cúng oan gia trái chủ,... tại các cơ sở tín ngưỡng, cơ sở tôn giáo. Dù Thủ tướng Chính phủ và Giáo hội Phật giáo Việt Nam đã yêu cầu các cơ sở tôn giáo như đền, chùa ngừng tổ chức dâng sao giải hạn, nhưng tại những ngôi chùa ở Hà Nội, nghi lễ này vẫn được tổ chức và thu hút đông đảo người dân đăng ký.

Một số điểm tâm linh tại Hà Nội vào tháng giêng, những bàn đăng ký "dâng sao, giải hạn" mọc lên ở các khu vực hành lễ. Những cuốn sách tử vi, bản tra cứu sao chiếu mạng, giấy đăng ký, hướng dẫn cách "dâng sao, giải hạn" bày bán. Lễ cúng giải hạn cũng có đủ loại hình thức, thủ tục và... giá cả khác nhau từ vài trăm nghìn tới vài triệu đồng.

Chị Mai Trang, một khách đi lễ ưu tiên: "Năm nay, tôi bị sao Kế Đô, còn chồng sao La Hầu chiếu vào. Thấy báo, đây là những sao xấu nên tôi lo quá. Ăn Tết cũng không ngon, cứ nhấp nhộm lo lắng, chỉ sợ chưa kịp giải hạn, sao "quả tạ" lại rơi trúng vào đầu. Tôi đăng ký giải hạn sớm ngày nào, yên tâm ngày đó".

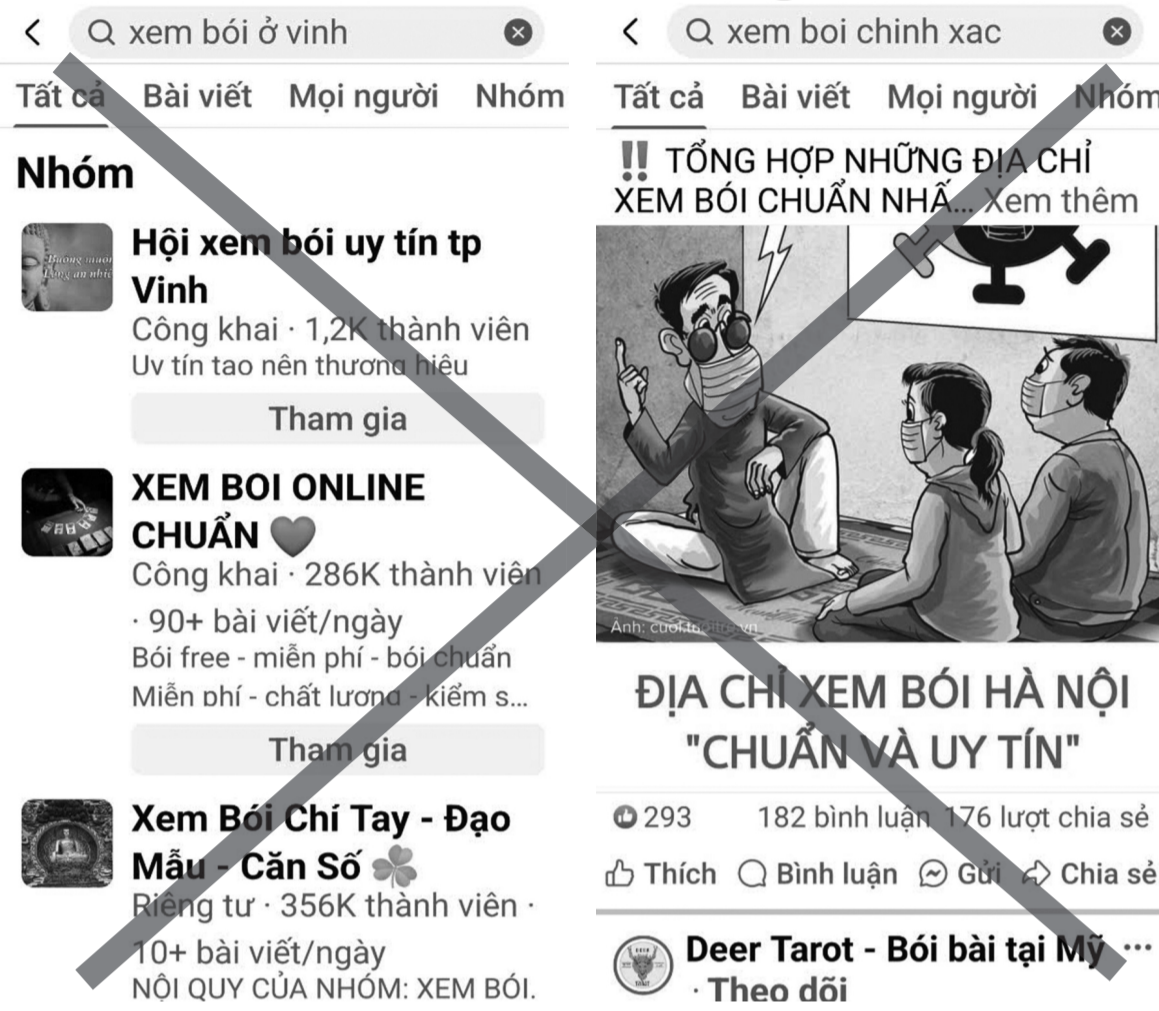
Vừa nhâm tính sao cho từng thành viên trong gia đình, chị Bùi Hải Châu (Ba Đình, Hà Nội) thờ dài: "Gia đình tôi năm nay có mấy người sao xấu: người sao Kế Đô, người sao Thái Bạch, La Hầu... Tôi phải đi đăng ký giải sao. Nhà tôi có 4 người. Mỗi người đóng 400 nghìn đồng, tổng tôi phải đóng 1,6 triệu đồng. Thôi thì có thờ có thiêng, có kiêng có lành".

Nhiều người mang danh sách thành viên trong gia đình đến nơi thờ tự để giải hạn. Tính cả triệu đồng cho một khóa lễ, cầu an cho cả gia đình. Cũng theo Thu Hoa, chị và vài người bạn phải giải hạn khắp mọi nơi: đền, chùa, miếu, phủ kéo dài đến hết tháng giêng, dù có phải nghỉ việc cơ quan đầu xuân.

Trong lúc chờ đợi đến khóa lễ, một số bà ngồi kể những câu chuyện của thế giới tâm linh "hù dọa" người nghe liên quan tới "sao Thái Bạch, sạch cửa nhà", "nam La (Sao La Hầu), nữ kế (sao Kế Đô)", "49 chưa qua, 53 đã đến",... đã đem đến cho mọi người nỗi sợ hãi và lo âu. Có bà còn kể chuyện, chỉ vì sao Thái Bạch, không chịu đi giải hạn, có gia đình đã chết mấy mạng người khiến ai cũng bủn rủn chân tay "quyết chí" giải hạn bằng mọi giá.

Có "con nhang, đệ tử" bỏ tiền hàng chục triệu, hàng trăm triệu đồng để "thỉnh" thầy về nhà cúng sao giải hạn. Để giải

# Rước họa vào thân khi đi xem bói, giải hạn



● **Tình trạng xem bói online liên tục nở rộ, các hội nhóm khác nhau thu hút rất nhiều người tham gia.**

● **Thậm chí còn có các địa chỉ xem bói tại Hà Nội.** (Ảnh: Báo Châu)

**Những năm qua, Giáo hội Phật giáo Việt Nam đã nhiều lần khẳng định, dâng sao giải hạn không phải là nghi lễ của Phật giáo, thậm chí còn nhuộm màu mê tín dị đoan. Tuy nhiên, một số nơi thờ tự tại Hà Nội vẫn đang tổ chức "dịch vụ tâm linh" này. Còn trên mạng xã hội, tình trạng xem bói online (trên mạng xã hội) liên tục nở rộ, các hội nhóm này có tới hàng trăm nghìn thành viên tham gia. Không ít người bị lừa tiền chục triệu, trăm triệu, thậm chí hàng tỷ đồng vì xem bói, giải hạn online.**

được hạn và lộc càng phát, họ sẵn sàng sắm các đồ tế lễ đắt tiền. Có ông kinh doanh sắt thép đặt hẳn 300 hình nhân, 300 ngựa giấy, 300 thuyền rồng chưa kê rất nhiều vàng, mã khác. Tính sơ sơ, chỉ riêng chỗ ấy cũng "ngốn" của ông 200 triệu đồng. Ông còn tìm ngày và "bao" một ngôi đền, thuê một "pháp sư" ở Hà Giang, đưa cả gia đình, bạn bè, đối tác đến "dâng sao, giải hạn" thêm phần linh ứng.

Mê tín, dị đoan được hiểu là việc con người có niềm tin mãnh liệt vào những điều phù phiếm, mơ hồ như: bói toán, bùa chú, giải hạn... nhằm khiến

người nghe tin vào các hiện tượng siêu nhiên, huyền bí. Không ít người chẳng tin vào năng lực của bản thân mình. Họ lo bị làm ăn thua lỗ, lo bị tai nạn, bệnh tật... Chính vì thế, nhiều người cứ nơm nớp lo sợ "vận hạn" của mình khi khởi đầu cho một năm mới. Họ tìm thầy, tìm đến những nơi họ cho là linh ứng, bám víu vào một "đấng tối cao" trong tưởng tượng để giải quyết hàng trăm mối lo âu và sợ hãi. Những gia đình giàu có sẵn sàng bỏ hàng triệu, thậm chí hàng chục triệu để thuê thầy cúng về làm lễ cho gia đình. Kẻ nghèo khó không có điều kiện nhưng quá tin nên

sẵn sàng bán tài sản trong nhà đi để làm lễ. Đó là hiện tượng thương mại hóa, mê tín dị đoan.

Một số thầy bói, tướng số lợi dụng cơ hội này đã bày ra đủ trò, từ mang "sao sát chủ", "vong theo" ra hù dọa để gia chủ phải nhờ họ cúng sao giải hạn, trực vong để được bình an. Tất cả đều là những kiểu kinh doanh lừa bịp của những kẻ lợi dụng thế giới tâm linh. Có người còn "đặt hàng" các thầy cúng giải hạn vào những ngày mùng 8, 15, 18 hàng tháng. Mỗi tháng giải hạn tiêu tốn không dưới 80 triệu đồng (tiền công, vàng mã, hoa quả cúng lễ...).

**Mất tiền tỷ vì tin vào thầy bói**

Không chỉ xem bói, giải hạn, trực vong trực tiếp, nhiều người còn xem bói, giải hạn online. Theo Cục An toàn thông tin, Bộ Thông tin và Truyền thông, vào dịp Tết 2025, tình trạng xem bói online (trên mạng xã hội) liên tục nở rộ, các hội nhóm này có tới hàng trăm nghìn thành viên tham gia.

Tại fanpage có tên "Hội Review xem bói", tại đây có tới 19,5 nghìn thành viên và hoạt động hết sức sôi nổi. Những thành viên thường xuyên đăng tải trạng thái hỏi địa chỉ xem bói, giải hạn đầu năm, bên cạnh đó là những dòng trạng thái của những "thầy online" mời chào người xem.

Bởi các đối tượng thường lợi dụng những vấn đề tâm linh chưa thể lý giải được rồi đưa ra những lời "phán" chung chung để gây hoang mang như: "Bạn đang có hạn lớn"; "Duyên âm theo quấy phá"; "Sắp có công việc trắc trở"; "Gia đình đang có vong theo"; "Năm nay là năm hạn cần làm lễ giải hạn kéo gấp đại hạn"... từ đó đưa ra những lời đường mật để dụ dỗ nạn nhân bỏ tiền ra để làm lễ giải hạn.

Đầu năm 2025, Phòng Cảnh sát hình sự, Công an tỉnh Thanh Hóa đã nhận được đơn của một phụ nữ trú tại thành phố Từ Sơn, tỉnh Bắc Ninh tố giác một đối tượng ở thành phố Thanh Hóa đã lừa đảo chiếm đoạt hơn 1 tỷ đồng thông qua bói toán và trực vong, giải hạn. Bằng các biện pháp nghiệp vụ, chỉ sau một thời gian tập trung điều tra, thu thập tài liệu chứng cứ, ngày 06/02/2025, Phòng Cảnh sát hình sự, Công an tỉnh Thanh Hóa đã bắt giữ Trịnh Phương Mai, sinh năm 1988 trú tại phường An Hưng, thành phố Thanh Hóa, tỉnh Thanh Hóa là đối tượng đã lợi dụng sự nhẹ dạ, cả tin của khách hàng để lừa đảo chiếm đoạt tài sản với thủ đoạn coi bói, trực vong, giải hạn online. Tại cơ quan Công an, Trịnh Phương Mai khai nhận: Mai thường sử dụng mạng xã hội Facebook với nick name "Triệu Phương Mai" để đăng tải bài viết nhằm thu hút người dân có nhu cầu xem bói, tử vi, tướng số và giải hạn. Chị Đ.T.T.O ở thành phố Từ Sơn, tỉnh Bắc Ninh đã vào bình luận và có nhờ Mai xem bói. Lợi dụng tâm lý nhẹ dạ, cả tin của chị O, Mai đã bịa ra các câu chuyện tâm linh không có thật nhằm thao túng tâm lý khiến chị O lo sợ, phải làm các thủ tục giải hạn.

Trước vấn nạn trên, Cơ quan Công an khuyến cáo người dân cần phải cảnh giác và tỉnh táo trước các thủ đoạn lợi dụng vấn đề tâm linh để lừa đảo chiếm đoạt tài sản. Đừng tự biến mình trở thành nạn nhân của các chiêu trò lừa đảo tâm linh, khiến bản thân và gia đình vừa mất tiền, mất thời gian, vừa rước thêm lo lắng và bất an.

**BẢO CHÂU**

*Theo các vị chân tu, tất cả họa và phúc mà con người có được đều là do nhân quả của chính người ấy làm nên. Không nên hiểu việc đi giải hạn, giải sao sẽ có thể tránh được cái hạn, cái không may. Dù người ta có "dâng sao, giải hạn", có đi cầu cúng khắp nơi mà khi tham gia giao thông không tuân thủ luật, làm những điều xấu thì cũng không có thần thánh nào cứu được. Các vị chân tu khuyên nhủ, những người sẵn sàng bỏ tiền để làm lễ "dâng sao, giải hạn" là hoàn toàn lãng phí tiền của, thời gian và công sức.*



● **Nhiều dịch vụ tâm linh online xuất hiện trong dịp Tết Nguyên đán.** (Ảnh: Cục ATTT)



# Lễ hội đua thuyền - di sản văn hóa dân gian độc đáo

● Nghi lễ cúng sông được thực hiện trước khi khai mạc Lễ hội. (Ảnh: PV Lai Châu)



● Các đội đua thi đấu hết mình, băng băng về đích. (Ảnh: Lê Cung)



● Lễ hội thu hút hàng nghìn người dân và du khách đến xem và cổ vũ các đội tham gia. (Ảnh: Thu Hương)

Với những chiếc thuyền rồng cuốn hút và những trận đua kịch tính trên mặt nước, lễ hội đua thuyền là nét đẹp trong sinh hoạt văn hóa, tín ngưỡng thờ thần sông, thần nước của người dân sống ở vùng sông nước, với mong ước sóng yên, biển lặng, tôm cá đầy ắp thuyền, ghe. Không chỉ nổi tiếng trong nước, lễ hội đua thuyền cũng đã ghi dấu ấn và thu hút sự quan tâm của du khách quốc tế, trở thành một di sản văn hóa dân gian độc đáo và đầy hấp dẫn của Việt Nam.

## Tín ngưỡng thờ thần sông, thần nước

Con thuyền gắn bó với đời sống, sinh hoạt, phong tục, lễ hội của người Việt Nam từ cổ xưa đến nay. Lễ hội đua thuyền thường được tổ chức tại các tỉnh, thành ven sông vào dịp đầu Xuân, đầu năm mới, thờ thần sông, thần nước với mong muốn mang lại một năm mới mưa thuận, gió hòa, thuận buồm xuôi gió. Thuyền rồng sử dụng trong lễ hội phải là những chiếc thuyền được đóng một cách chắc chắn, chuẩn bị kỹ lưỡng, sơn son thếp vàng, trang trí hình rồng ở đầu thuyền với màu sắc bắt mắt, toát lên vẻ uy nghi, lẫm liệt. Thuyền có hình thoi, được đóng bằng thứ gỗ khô, nhẹ, bền, chắc, lòng thuyền có chỗ ngồi cho các tay đua. Lễ hội đua thuyền rồng thường có hai phần, phần lễ và

phần hội. Sau khi chuẩn bị thuyền cho cuộc thi, người dân tiến hành nghi thức cúng lễ, đây được coi là phần quan trọng nhất thể hiện quan niệm tâm linh của người dân biển về tổ tiên của mình, về các vị thần sông, thần biển. Khi cúng lễ xong, các đội bắt đầu thi tài.

Trong lễ hội đua thuyền, các đội chơi đến từ làng, xã khác nhau sẽ tham gia thi đấu với nhau trên sông, hồ hoặc vịnh. Trò chơi này yêu cầu tinh thần đoàn kết, sự phối hợp và kỹ năng chèo thuyền của các thành viên trong đội. Mỗi đội có từ 20 - 30 vận động viên được chọn lựa từ những người có tay chèo giỏi, thanh niên có sức khỏe trong làng. Mỗi đội có người chỉ huy, có người lái ở đuôi và có người ở giữa tát nước. Số người còn lại được bố trí hai bên thuyền. Đội nào thuyền chèo thuyền đến

đích nhanh nhất sẽ là đội chiến thắng. Phần thưởng của lễ hội đua thuyền thường bao gồm danh hiệu, cúp và tiền thưởng cho các đội thuyền xuất sắc nhất. Phần thưởng không chỉ là nguồn động lực để các đội nỗ lực thi đấu, mà còn là cách để khích lệ tinh thần cạnh tranh công bằng và khuyến khích người dân gìn giữ nét văn hóa đặc trưng của quê hương mình.

Đầu Xuân năm Ất Ty 2025, nhiều địa phương đã tổ chức lễ hội đua thuyền sôi nổi thu hút hàng triệu du khách trong và ngoài nước. Trong khuôn khổ Lễ hội Đền thờ Vua Lê Thái Tổ và Tuần Văn hóa, Thể thao và Du lịch huyện Nậm Nhùn năm 2025, UBND huyện Nậm Nhùn (Lai Châu) tổ chức Lễ hội “Đua thuyền đuôi én, đua bè”. Các vận động viên của 9 đội đua thuyền đuôi én, 9 đội đua bè và

đông đảo người dân, du khách trong và ngoài huyện tham gia cổ vũ. Thông qua hoạt động tổ chức Lễ hội nhằm góp phần giữ gìn và phát huy giá trị truyền thống văn hóa tốt đẹp của cư dân sinh sống vùng ven hồ Thủy điện Sơn La và Thủy điện Lai Châu, tạo sân chơi bổ ích, tăng cường sự hiểu biết, giao lưu, đoàn kết giúp đỡ và học tập lẫn nhau giữa các dân tộc anh em.

Cũng đầu tháng 2/2025, tại khu vực Đảo Nổi, Hồ trung tâm TP Gia Nghĩa (Đắk Nông) diễn ra “Giải đua thuyền truyền thống TP Gia Nghĩa”. Ông Nguyễn Văn Ninh - Phó Chủ tịch UBND huyện Nậm Nhùn cho hay: “Việc tổ chức sẽ góp phần thu hút phong trào luyện tập, thi đấu các môn thể thao dân tộc nói chung và môn đua thuyền đuôi én, đua bè nói riêng; thực hiện cuộc vận động “Toàn dân rèn

luyện thân thể theo gương Bác Hồ vĩ đại”. Là hoạt động thiết thực để quảng bá hình ảnh và bản sắc văn hóa các dân tộc huyện Nậm Nhùn, là một trong những tiền đề để phát triển du lịch của huyện Nậm Nhùn trong những năm tới”.

## Trải nghiệm văn hóa độc đáo cho du khách

Sáng 3/2/2025, trên sông Vu Gia, UBND huyện Đại Lộc (Quảng Nam) tổ chức “Giải đua thuyền truyền thống”, thu hút đông đảo du khách và người dân trong và ngoài huyện đến cổ vũ. Giải đua thuyền năm nay thu hút hơn 400 vận động viên của 10 thuyền đua nữ và 15 thuyền đua nam đến từ 15 xã/thị trấn trên địa bàn huyện tham gia. Mỗi thuyền đua có 13 vận động viên là lực lượng xung kích cứu hộ, cứu nạn ở cơ sở. Hai bên bờ sông Vu Gia, khán giả hồi hộp chứng kiến các pha tranh tài kịch tính, phấn khích, hò reo ủng hộ tinh thần các đội đua.

Ngoài ra, còn có các lễ hội đua thuyền rồng được tổ chức tại nhiều địa phương như: thành phố Phan Thiết (Bình Thuận); làng Trù Ninh, xã Hoàng Đát, huyện Hoàng Hóa (Thanh Hóa); huyện Krông Ana (Đắk Lắk), UBND xã Cà Ná và xã Phước Diêm, huyện Thuận Nam (Ninh Thuận)...

Các lễ hội đua thuyền đã thu hút đông đảo người dân và du khách đến tham dự, tạo nên không khí sôi động và náo nhiệt trong những ngày đầu Xuân. Những chiếc thuyền rồng được trang trí cờ phướn nhiều màu sắc, oai phong rẽ nước tiến lên như vũ bão trong tiếng reo hò cổ vũ, tiếng trống kèn của người dân đứng ở hai bên bờ sông. Người dân mãn nhãn với giải đua thuyền và màn biểu diễn nhào lộn trên sông. Vùng biển phía Nam còn có tục lác thuyền thúng đua ngày hội là một nét lạ, góp phần phong phú thêm lễ hội đua thuyền dân gian Việt Nam.

Lễ hội đua thuyền tại các vùng miền diễn ra trong những thời điểm khác nhau, với các nghi thức khác nhau, nhưng cùng chung mục đích là cầu may mắn, mưa thuận gió hòa, mùa màng bội thu, sóng yên, biển lặng, tôm cá đầy ghe.

Với nghi thức trang trọng, các lễ hội đua thuyền không chỉ là bộ môn thể thao thể hiện khí phách mà còn là “bảo tàng sống” phản ánh đời sống văn hóa tinh thần của người dân địa phương. Đồng thời, nó cũng thể hiện phần nào đời sống tâm linh của người dân, với tín ngưỡng thờ thần sông, thần nước, một nét đẹp văn hóa đã tồn tại từ xa xưa. Qua đó tăng cường tinh thần đoàn kết, tình làng nghĩa xóm... của các ngư dân trong việc chung tay xây dựng quê hương ngày càng giàu đẹp. Những giá trị văn hóa, nghệ thuật tích tụ qua hàng trăm năm đã góp phần khuôn đúc tâm hồn và tính cách của người dân Việt.

Từ một hoạt động dân gian, lễ hội đua thuyền mang lại trải nghiệm văn hóa độc đáo cho du khách và người dân tham gia góp phần quảng bá hình ảnh đất nước Việt Nam đến với bạn bè quốc tế.

**BẢO CHÂU**

## Cẩn trọng những tai nạn đáng tiếc

Vào sáng 8/2/2025, xã Bình Triệu (huyện Thăng Bình, Quảng Nam) tổ chức “Giải đua thuyền truyền thống” trên sông Chợ Đước. Khi đến hoa tiêu ở vòng đua thứ 3, thuyền đua của thôn Phước An (xã Bình Hải, huyện Thăng Bình) gặp nạn, bị lật và chìm. Vụ tai nạn khiến 2 người bị thương nhẹ đã được đưa đến bệnh viện ở huyện Thăng Bình để điều trị. Còn anh N bị thương nặng, được đưa vào Bệnh viện Đa khoa Quảng Nam điều trị tích cực nhưng không qua khỏi.

Ngày 9/2/2025, trong quá trình diễn ra Lễ hội Đua thuyền truyền thống tỉnh Đồng Nai tại khu vực phía trước đình Tân Lâm (TP Biên Hòa, tỉnh

Đồng Nai), 1 thuyền đua (gồm 12 vận động viên, có mặc áo phao đầy đủ) bất ngờ bị lật. Lập tức, các ca nô chuyên dụng của Đội Cảnh sát phòng cháy, chữa cháy và cứu nạn, cứu hộ trên sông (Phòng Cảnh sát phòng cháy, chữa cháy và cứu nạn, cứu hộ Công an tỉnh Đồng Nai), Đội Cảnh sát đường thủy (Phòng Cảnh sát giao thông Công an tỉnh Đồng Nai) trực bảo vệ lễ hội đã có mặt, kịp thời đưa 12 vận động viên lên bờ an toàn.

Trước đó, ngày 8/2/2019, anh Bùi Xuân Khuê tham gia Giải bơi thuyền Rồng truyền thống trên biển do UBND quận Đồ Sơn (Hải Phòng) tổ chức. Trong lúc đua, do sóng lớn đánh lật thuyền nên anh Khuê ngã xuống biển,

không may bị va đập với thuyền làm anh chấn thương sọ não. Ngay sau đó, anh Khuê đã được đưa đi cấp cứu nhưng không qua khỏi.

Để đảm bảo an toàn giao thông, ứng phó các tình huống bất ngờ tại lễ hội đua thuyền, Phòng Cảnh sát giao thông cùng Phòng Cảnh sát phòng cháy, chữa cháy và cứu nạn, cứu hộ các tỉnh, thành đã bố trí các ca nô túc trực trên sông, tăng cường kiểm tra chất lượng, an toàn các tàu, thuyền tham gia. Các cơ quan chức năng yêu cầu các vận động viên mặc theo áo phao trong quá trình thi đấu, người dân, du khách tham gia cổ vũ lễ hội chấp hành nghiêm hướng dẫn của lực lượng bảo vệ.

# “Người đặc biệt” của bóng đá nữ Việt Nam



**Thùy Trang có khuôn mặt khắc khổ giống “ngôi sao” Luka Modric và sự tận hiến của cô cho bóng đá cũng không thua gì Modric. 36 tuổi, Thùy Trang vẫn say mê trái bóng như thời trẻ tuổi.**

## “Người nhảy việc”

Trần Thị Thùy Trang là một “gương mặt đặc biệt”, cô là nữ cầu thủ đã đóng góp miệt mài vào sự phát triển của bóng đá nữ Việt trên cả hai đấu trường sân 11 và futsal. Thùy Trang được đồng đội gọi là “cây trường sinh của bóng đá Việt Nam” hay “người không phổi”.

Việc Thùy Trang có tên trong danh sách 20 cầu thủ tập trung chuẩn bị cho Giải futsal nữ Đông Nam Á và vòng loại futsal nữ châu Á 2025 là một bất ngờ lớn. Sau khi giã từ đội tuyển nữ Việt Nam sau World Cup nữ 2023, tuyển thủ 36 tuổi không ngờ mình trở lại đội tuyển futsal Việt Nam sau 13 năm. Sự trở lại đó đã đưa cô lên đỉnh cao khi có tấm HCV Đông Nam Á cùng đội futsal nữ Việt Nam.

Cứ có lệnh về bóng đá là Thùy Trang hăng hái xung phong. Cảm giác cô gái đã đến tuổi “nghỉ hưu bóng đá” không có dấu hiệu mệt mỏi, chán chường, mà cứ muốn cống hiến tận tâm. “Với em

ngày nào được chơi bóng, được cống hiến cho CLB hay đội tuyển quốc gia là em vui lắm. Em không đòi hỏi gì nhiều mà đòi hỏi được chơi bóng, được phục vụ khi đứng trong đội tuyển”. Thùy Trang bộc bạch.

Sau khi giành chức vô địch tại Giải Futsal nữ Đông Nam Á dưới sự dẫn dắt của HLV Nguyễn Đình Hoàng, Thùy Trang lại tiếp tục cống hiến và thi đấu

dưới màu áo CLB bóng đá nữ TP HCM tại Giải bóng đá nữ Cúp quốc gia. Giải vừa kết thúc vào cuối năm 2024 và đội bóng của Thùy Trang giành vị trí thứ ba. Rồi cô lại tiếp tục hội quân cùng đội tuyển futsal Việt Nam chuẩn bị cho giải châu Á năm 2025.

Hỏi Thùy Trang rằng em không cảm thấy mệt mỏi vì tham dự quá nhiều mặt trận từ CLB đến đội tuyển quốc gia,

Thùy Trang chia sẻ rằng: “Khi chơi bóng cho đội tuyển quốc gia hay futsal là niềm vinh dự của đời cầu thủ. Về chơi cho CLB là tình cảm, duyên nợ mà mình đã gắn bó từ thời tuổi trẻ. Dù chơi ở cương vị nào cũng cống hiến hết mình và khát khao có danh hiệu cao nhất”.

Nên cô giống như “người nhảy việc”. Lúc người hâm mộ thấy cô chơi cho đội tuyển quốc gia, lúc lại chơi bóng đá futsal. Nói về cái duyên hay lý do một cầu thủ đang chơi sân 11 người lại đi đá sân 5 người, Thùy Trang cho biết: “Năm 2021, tôi đã tham gia giải futsal TP HCM mở rộng và trở thành cầu thủ xuất sắc nhất giải. Thời điểm đó, tôi tính quay lại chơi futsal rồi nhưng đúng lúc HLV Mai Đức Chung gọi lên tuyển Việt Nam nên tôi gác lại cho đến khi giã từ đội tuyển Việt Nam. Tôi muốn cho người hâm mộ thấy tuổi tác không phải là vấn đề. Trước đây, tôi có hứa với thế hệ đi trước là sẽ quay lại chơi futsal trước khi giải nghệ bóng đá 11 người”.

*Phó Chủ tịch VFF Trần Anh Tú, người nhiều năm gắn bó với futsal Việt Nam cho biết: “Thùy Trang là tấm gương lớn không chỉ cho các cầu thủ đội tuyển futsal mà các cầu thủ chơi bóng đá cả nam và nữ. Sự tận hiến của cô là cho cả hai đội tuyển thật đáng ngưỡng mộ. Bây giờ cô vẫn xông xáo dù đã 36 tuổi, tôi hy vọng cô sẽ dự World Cup lần hai với đội tuyển futsal nữ Việt Nam”.*

## Mơ được hai lần dự World Cup

Thùy Trang từng dự World Cup năm 2023 cùng đội tuyển quốc gia và giờ đây cô đang có mơ ước sẽ cùng tuyển futsal Việt Nam đi đến World Cup 2025 ở Philippines. Cô cho biết cuộc cạnh tranh tấm vé dự World Cup futsal nữ cũng khốc liệt không kém World Cup 11 người. “Do chỉ có ba suất tham dự ở châu Á nên cạnh tranh giữa các đội tuyển sẽ rất căng thẳng vì có nhiều quốc gia trình độ cao hơn chúng ta. Vì vậy, tôi phải nỗ lực nhiều hơn để cùng đồng đội thực hiện điều này. Nếu một lần nữa đến World Cup, thì đó là niềm tự hào rất lớn cho tôi”, Thùy Trang đặt quyết tâm.

Câu chuyện Thùy Trang đến với bóng đá nữ thì người hâm mộ biết quá nhiều, vì cô là người nổi tiếng khi thâm thóm nhiều danh hiệu ở Đông Nam Á. Cụm bình 36 tuổi này từng bị mẹ khóc ngăn cản tiếp tục chơi bóng đá, khi thấy cô gây xương vai: “Khi tập luyện ở CLB TP HCM tôi tranh chấp với chị Kim Chi và xảy ra chấn thương nghiêm trọng. Xương của tôi gãy, chông chéo lên nhau. Đội quyết định cho tôi đi mổ, gắn lại xương. Khi ấy, mẹ đã khóc rất nhiều và không muốn tôi tiếp tục với bóng đá”.

Tiền vệ Thùy Trang cho biết trong người cô còn 6 con vít sau hai lần phẫu thuật và theo tư vấn của bác sĩ thì không nên lấy ra nữa vì nếu lấy ra nó sẽ rất đau. Cô coi đó là một phần của kỷ niệm thời thanh xuân năng nổ, khát khao chơi bóng. Những con vít đó là ký ức dù đau đớn, nhưng đã cho có đủ đầy danh hiệu, từ sân chơi nhỏ bé ở Đông Nam Á cho đến World Cup 2023 tại Châu Đại Dương. “Bây giờ Trang đã 36 mùa xuân rồi. Đã được khoác áo đội tuyển quốc gia ở sân 11 người hay futsal. Trang luôn trân trọng, tận hưởng từng giây, từng phút chơi bóng trên sân cho Tô quốc, biết ơn những người đã trao cho mình cơ hội phụng sự. Trong quan điểm của Trang là không có chuyện từ bỏ khi mình còn cơ hội thi đấu”, Thùy Trang xúc động chia sẻ. **TUẤN NGỌC**

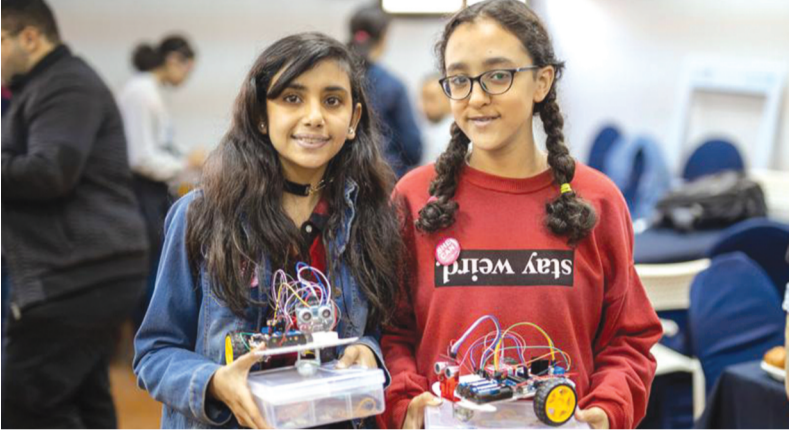


Ảnh trong bài - Nguồn: VFF và FIFA



Trần Thị Thùy Trang sinh năm 1988 ở Quảng Nam. Có 6 lần liên tiếp vô địch quốc gia, 3 lần vô địch Cúp quốc gia trong màu áo CLB nữ TP HCM, giành 3 HCV SEA Games 29, 31 và 32. 1 HCB Đông Nam Á và 2 HCB Futsal tại SEA Games 26,27. Thùy Trang từng giành danh hiệu Cầu thủ xuất sắc futsal 2021; Vua phá lưới futsal 2024. Năm 2022, Thùy Trang được vinh danh “Công dân trẻ tiêu biểu TP HCM và giành Quả bóng Bạc 2022. Năm 2023, cô cùng đội tuyển nữ Việt Nam dự World Cup và trong năm 2024, cùng đội tuyển nữ futsal lên ngôi vô địch Đông Nam Á.

# Công nghệ “khuếch đại” vai trò của phụ nữ đến tương lai của thế giới



● Các bé gái và phụ nữ trẻ từ 12 đến 30 tuổi đã học cách viết mã và lắp ráp robot tại một hội thảo do Văn phòng khu vực các quốc gia Ả Rập và UN-Women và UNESCO tổ chức. Sự kiện này là một phần của sáng kiến SHECAN, nhằm mục đích truyền cảm hứng và thu hút các cô gái và phụ nữ trẻ tham gia vào lĩnh vực.



● Phụ nữ cần được bình đẳng trong tiếp nhận các kết quả cải thiện xã hội và tiến bộ của khoa học công nghệ công nghệ. (Trong ảnh: Elena Sam Pec, một nữ nông dân ở Puente Viejo, Guatemala, sử dụng điện thoại di động). (Nguồn: UN-Women/Ryan Brown)

**Đổi mới và thay đổi công nghệ là những thay đổi sâu sắc đang định hình lại cuộc sống trong thế kỷ 21 và công nghệ cũng đang từng bước trao quyền cho phụ nữ trên toàn thế giới để họ khẳng định vai trò đối với tương lai của thế giới.**

## Công nghệ thúc đẩy quyền bình đẳng giới

UN Women khẳng định, tiến bộ công nghệ cho phép đạt được những tiến bộ chưa từng có với tiềm năng cải thiện các kết quả xã hội, kinh tế và chính trị cho tất cả mọi người. Tuy nhiên, kết quả của những cải thiện đó lại đang không được chia đều giữa nam và nữ. Do sự phát triển của AI, nguy cơ “thiên vị” trong thụ hưởng kết quả của những cải thiện về xã hội, kinh tế và chính trị nhờ công nghệ dẫn đến sự bất bình đẳng đối với phụ nữ vốn ăn sâu vào các hệ thống trong cuộc sống “đang tăng theo cấp số nhân”.

Vì vậy, cần phải có những giải pháp để công nghệ thúc đẩy quyền bình đẳng và cơ hội học tập, lên tiếng, tiếp cận các dịch vụ quan trọng, mở rộng doanh nghiệp hoặc tiếp cận các sản phẩm tài chính của phụ nữ và trẻ em gái. “Chúng ta phải đẩy lùi bạo lực trên cơ sở giới, tăng mức phạt đối với những người có hành vi bạo lực giới. Đồng thời, cần phát huy được sức mạnh của các nền tảng kỹ thuật số để “khuếch đại” và truyền về các cuộc tấn công có mục tiêu vào phụ nữ và trẻ em gái”, UN Women nhấn mạnh.

Việc đưa phụ nữ và trẻ em gái vào trung tâm công nghệ đòi hỏi có những hành động tập thể. Theo UN Women, “để tạo ra tương lai mà chúng ta cần, phụ nữ và trẻ em gái phải là trung tâm, tiên phong, bao gồm cả trong lĩnh vực công nghệ. Tương lai của chúng ta, tương lai của mọi người phụ thuộc vào công nghệ, trên cả hình thức trực tuyến và ngoại tuyến”.



● Sử dụng công nghệ để giúp phụ nữ khẳng định giá trị bản thân trong lĩnh vực hoạt động của mình. (Ảnh: Yejin Choi)

## Công nghệ giúp thay đổi số phận cho phụ nữ

Durdona Atametova (22 tuổi), đăng ký khóa học tại chương trình đào tạo đầu bếp do Coozin, một công ty kinh doanh bữa ăn văn phòng tại Thủ đô Tashken (Uzbekistan), điều hành. Hiện tại, cô gái 22 tuổi này đã tự kinh doanh được một năm. Mỗi ngày, cô nhận được hàng chục đơn đặt hàng các món ăn tự nấu từ các khách hàng doanh nghiệp, như ngân hàng, thông qua nền tảng kỹ thuật số của Coozin.

Các nền tảng như Coozin đang giúp tạo cơ hội cho phụ nữ kiếm thu nhập bằng cách làm những việc mà họ đã quen. Murod Khusanov, người sáng lập Coozin cho biết: “Chúng tôi cố gắng thu hẹp khoảng cách giữa họ và thị trường bằng giải pháp kỹ thuật số”. Khoảng 70 phụ nữ đang hoạt động trên nền tảng này và khoảng 100 Công ty đã đăng ký tham gia hệ thống, đặt tới 1.500 đơn hàng mỗi ngày. Năm nay, Coozin hy vọng sẽ mở rộng quy mô lên tới 7.500 đơn hàng mỗi ngày và tuyển dụng ít nhất 200 phụ nữ. Công ty cũng hy vọng sẽ mở rộng sang các khu vực khác của Uzbekistan.

Đối với Atametova, làm việc với Coozin đã cho phép cô bắt đầu công việc kinh doanh mơ ước của mình. Cô cho biết cô đã có được một số khách hàng thường xuyên, bao gồm một ngân hàng mà cô đã nhận được đơn đặt suất ăn trưa hàng ngày trong năm tháng qua. “Khi một công ty lớn hỗ trợ bạn, việc này sẽ dễ dàng hơn”, cô nói. “Nó cho tôi cơ hội ở nhà, làm công việc của mình và kiếm

thu nhập”, Atametova chia sẻ cách cô tự kinh doanh nhờ công nghệ.

Ngô Thùy Anh - một nữ doanh nhân trẻ thành lập và điều hành HASU, một doanh nghiệp hoạt động trong lĩnh vực mang công nghệ cải thiện cuộc sống và phục vụ cho nhu cầu của người cao tuổi khẳng định, công nghệ đã thay đổi “cuộc chơi” của HASU. Những hoạt động của HASU giúp “người cao tuổi không bị bỏ lại phía sau trong thời đại 4.0” khi doanh nghiệp cung cấp dịch vụ cho nhóm khách hàng này tận dụng được sức mạnh của công nghệ. “Nhờ sức mạnh thu hẹp khoảng cách giữa các thế hệ của công nghệ đã mở ra một thế giới thông tin, giao tiếp và kết nối cho người cao tuổi mà trước đây không thể tưởng tượng được”, nữ doanh nhân nói.

## Tận dụng tối đa công nghệ để trao quyền cho phụ nữ

“Awareness 360, một tổ chức quốc tế, tận dụng tối đa công nghệ để thu hút phụ nữ trên toàn thế giới và trang bị cho họ các kỹ năng và nguồn lực có thể chuyển giao, giúp họ có thể trao quyền một cách có ý nghĩa”, bà Shomy, đồng sáng lập của Awareness 360, Bangladesh khẳng định.

Phần lớn những người tham gia chương trình phát triển thanh, thiếu niên hàng năm của Awareness 360 là phụ nữ. Tổ chức này cung cấp cơ hội cho phụ nữ trên toàn cầu. Như một phụ nữ trẻ ở Afghanistan, người đang đấu tranh cho quyền được giáo dục của trẻ em gái tại đất nước của cô và chia sẻ về động lực mà cô cảm thấy khi tham gia vào những người trẻ

truyền cảm hứng thông qua nền tảng toàn cầu của Awareness 360, cách cô ấy đang có được những kỹ năng hữu hình để áp dụng vào công việc của mình thông qua Chương trình học bổng Awareness 360. “Nếu không có công nghệ, Awareness 360 sẽ không thể kết nối nhóm phụ nữ quyền lực này và trao quyền cho họ trở thành những nhà lãnh đạo xã hội”, bà Shomy nói.

Còn với Yejin Choi, nhà sáng lập DoBrain, nền tảng học tập dựa trên AI của Hàn Quốc cho hay: “Công nghệ trao quyền cho tôi khi công nghệ có thể tăng khả năng giải quyết vấn đề của tôi và tiếp cận nhiều người hơn nữa cần giải pháp của chúng tôi. Nhiều trẻ em khuyết tật học tập trên khắp thế giới không được tiếp cận với phương pháp chẩn đoán và giáo dục chuyên biệt. Các cộng đồng và gia đình có thu nhập thấp là những đối tượng bị ảnh hưởng nhiều nhất. DoBrain, nền tảng học tập dựa trên AI, cung cấp các giải pháp sẵn sàng đến trường với giá cả phải chăng cho trẻ em, bao gồm cả trẻ khuyết tật học tập. DoBrain sử dụng công nghệ để tạo ra sự hòa nhập, vì trong DoBrain, có thể sàng lọc kỹ thuật số sự phát triển của trẻ em và giúp các em nhận được sự trợ giúp có phí thông qua một ứng dụng mà trẻ em có thể sử dụng tại nhà”.

Mặc dù có những tiến bộ đáng kể, phụ nữ vẫn chưa được đại diện đầy đủ trong ngành công nghệ ở nhiều hạng mục khác nhau trên phạm vi toàn cầu. Trong khi một số lĩnh vực công nghệ chứng kiến sự hiện diện mạnh mẽ hơn của phụ nữ, thì các vai trò khác như phát triển phần mềm và vị trí lãnh đạo vẫn cho thấy khoảng cách giới tính đáng kể. Điều đó cho thấy những định kiến dai dẳng coi công nghệ thông tin là “lĩnh vực của đàn ông” vẫn tiếp tục kìm hãm phụ nữ phát triển trong lĩnh vực được trả lương cao này.

Natia Kelaptrishvili, đồng sáng lập công ty công nghệ tại Georgia (Mỹ) cho rằng, với sự cống hiến không ngừng và những nỗ lực hợp tác, có thể tạo ra những cơ hội cho phụ nữ đóng góp, được công nhận và trở thành động lực thúc đẩy sự đổi mới và thành công trong lĩnh vực công nghệ thông tin, “nơi giới tính không còn quan trọng và tài năng tỏa sáng”.

Tại Phiên họp thứ 67 của Ủy ban về Địa vị Phụ nữ (6 - 17/3/2023) đã khẳng định: “Chúng ta phải đảm bảo rằng công nghệ khuếch đại tiếng nói của phụ nữ để họ có thể tác động mạnh mẽ hơn đến tương lai của thế giới chúng ta. Sự đa dạng rất quan trọng để đảm bảo rằng công nghệ đáp ứng được nhu cầu của mọi người. Thúc đẩy bình đẳng giới trong lĩnh vực công nghệ thực sự là vấn đề về quyền, nhưng nó vượt ra ngoài các vấn đề về công lý.”

Tuy nhiên, chúng ta chỉ có thể đạt được tiến bộ mà chúng ta mong muốn và các sản phẩm mà phụ nữ và trẻ em gái mong muốn khi chúng ta đảm bảo rằng họ được đại diện bình đẳng trên mọi lĩnh vực ra quyết định. Các nhà hoạch định chính sách là phụ nữ đang đưa ra góc nhìn quan trọng cho các cuộc thảo luận về quy định. Trong mọi lĩnh vực, quyền và đóng góp của phụ nữ là rất quan trọng đối với tương lai mà công nghệ phục vụ nhân loại, chứ không phải ngược lại”. **HUY ANH**